

2. İletişim Günleri:
İletişim Fakültesinin 15. yılı temasıyla gerçekleşti

ADÜDergi

İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü Uygulama Dergisi 2025-2026 Bahar Dönemi Yıl:5 Sayı:10

DOSYA

Gökyüzünün en zeki yolcuları

BİLİM-TEKNOLOJİ

Üniversiteye ulaşan sanayi

SPOR

16 yaşında Avrupa rekoru:
Ahmet Oğuz Sayar

Bavullara sığmayan keder, Aydın'a sığan yeni
bir ömür: Boşnakların kök salma mücadelesi

ÖZEL
HABER

Sahibi

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
İletişim Fakültesi Adına
Dekan
Prof. Dr. Mustafa Yılmaz

Genel Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Ali Emre Dingin

Yazı İşleri Müdürleri

Dr. Öğr. Üyesi Hicabi Arslan (Sorumlu)
Öğr. Gör. Aslıhan Topal

Editörler

Arş. Gör. Samet Akveran
Berat Güneş
Damla Kocaoglu
Hayriye Sökütlü
Nisa Gül Teke

Haber Koordinatörü

Sedef Esmeray

Görsel Yönetmen

Nehir Çınar

Tasarım Ekibi

Nehir Çınar
Simgenur Sak
Aleyna Nur Ergün
Mehmet Sait Çakır
Talha Kahya

Sosyal Medya Koordinatörü

Sedef Esmeray

Basım Yeri

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Matbaası

ADÜ İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü tarafından yılda iki defa yayımlanır. Tüm hakları saklıdır. İçerikte yer alan haberlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

İÇİNDEKİLER

Su ürünleri yetiştiriciliğinde sürdürülebilirlik ve çevre bilinci

8

Kılıçoğlu Hüseyin Efe'nin mirası

18

Kayıp gökyüzü: Gece karanlığı yerine yapay bir aydınlık

28

Çalışmakla geçen bir ömür: Aydın'ın emekçi kadınları

32

Aydın'da bebek bakımında yeni eğilim:
Baby spa'da uzman kontrolü uyarısı 34

ADÜ kampüsünde vizyon değişimi:
Öğrenci toplulukları geleceği şekillendiriyor 37

Aydın'ın mis kokulu kültürü:
Karanfil kolyeler 40

Üreticiden tüketiciye etin zorlu yolculuğu:
Fiyatlar neden bu kadar yüksek? 52

REKTÖRÜMÜZDEN >>>

Kıymetli ADÜ Dergi Okuyucuları,

İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü 4. sınıf öğrencilerimizin büyük bir özveriyle hazırladığı ADÜ Dergi'nin yeni sayısı ile yeniden sizlerle buluşmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Öğrencilerimizin eğitim hayatları boyunca edindikleri teorik birikimi, "gzt.adu.edu.tr" haber sitemizdeki çalışmalarıyla pratiğe dökerek somut bir esere dönüştürmeleri, üniversitemizin uygulama odaklı eğitim anlayışının en kıymetli örneklerinden biridir. Haber seçiminden röportajlara, fotoğraftan tasarım ve mizanpaja kadar her aşamasında emek bulunan bu sayı, genç iletişimci adaylarımızın mesleki gelişimlerine katkı sunan önemli bir deneyimin ürünüdür.

Bu sayımızda öğrencilerimiz, Aydın'ın toplumsal ve kültürel hafızasından güncel yaşam pratiklerine, çevre duyarlılığından ekonomi ve teknolojiye uzanan geniş bir içerik yelpazesini titizlikle ele aldılar. Aydın Boşnaklarının göçle başlayan ve aidiyetle güçlenen kök salma mücadelesi, Kılıçoğlu Hüseyin Efe'nin Milli Mücadele mirası, Aydın'ın düğün kültüründe yeniden görünür hâle gelen karanfil kolyeler, mutafçılık ve sepetçilik gibi unutulmaya yüz tutmuş zanaatlar bu sayımızda şehrimizin kültürel belleğini yansıtan önemli haberler arasında yer alıyor. Ayrıca Aydın'ın hüzünlü tarihini beyaz perdeye aktaran "Kanlıbahçe" filminin haberi, şehrimizin kültür-sanat potansiyeline dikkat çekerken pazar tezgâhlarında emeğiyle var olan kadınların hikâyeleri de gündelik yaşamın görünmeyen emek boyutunu okurlarımıza taşıyor.

Toplumsal farkındalık açısından ise öğrencilerimiz dikkat sorunlarına doğru yaklaşım, ekran bağımlılığının sosyal ilişkiler üzerindeki etkileri, çocukların sanal dünyasında aile denetimi, dijital yönelim ile manevi gelişim arasındaki ilişki ve Aydın'da artan terapi talebi gibi güncel konuları uzman görüşleriyle değerlendirdiler. İletişim Fakültemizin 15. yılı temasıyla düzenlenen 2. İletişim Günleri ve öğrencilerimizin üretkenliğini ortaya koyan yarışmalar da bu sayıda geniş biçimde yer buluyor.

Tasarımından mizanpajına, haber üretiminden redaksiyonuna kadar tamamen öğrencilerimizin emeğiyle hazırlanan bu nitelikli çalışmada katkısı bulunan tüm akademisyenlerimizi ve geleceğin iletişimcileri olan öğrencilerimizi gönülden kutluyor, ADÜ Dergi'nin bu yeni sayısını keyifle okumanızı temenni ediyorum.

Prof. Dr. Bülent Kent

Rektör

2. İletişim Günleri: İletişim Fakültesinin 15. yılı temasıyla gerçekleşti

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İletişim Fakültesi tarafından bu yıl ikincisi düzenlenen ve fakültenin 15. kuruluş yıl dönümüne özel olarak gerçekleştirilen “İletişim Günleri”, iki gün süren yoğun programın ardından ödül töreniyle sona erdi. Teorik bilginin sektörel uygulama ve yaratıcı projelerle harmanlandığı etkinlikte, geleceğin iletişimcileri ödüllendirildi.

Üniversitemiz İletişim Fakültesi tarafından 20-21 Nisan 2026 tarihlerinde düzenlenen “2. İletişim Günleri”, Atatürk Kongre Merkezi Yörük Ali Efe Salo-

nu’nda gerçekleştirildi. İletişim dünyasının güncel dinamiklerini akademik perspektifle birleştiren etkinlik; sinema, tasarım, reklamcılık, gazetecilik ve yeni medya alanlarında düzenlenen yarışma, atölye ve söyleşilere ev sahipliği yaptı.

Açılıшта kurumsal vizyon ve teknoloji vurgusu

Programın

açılış paneline, İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mustafa Yılmaz, Dekan Yardımcıları Prof. Dr. Ali Emre Dingin ve Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Gökmen, Aydın Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Naci Eriş, Aydın Büyükşehir Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Ümit Özmen, sektör temsilcileri, akademisyenler ve çok sayıda öğrenci katıldı.

Saygı duruşu ve İstiklal Marşı’nın ardından fakülte bünyesindeki atölyelerin tanıtım filmleri izlendi. Açılış konuşmasını gerçekleştiren Dekan Prof. Dr. Mustafa Yılmaz, fakültenin 15

yıllık birikimine vurgu yaparak, öğrencilerin ürettiği projelerin fakültenin dinamik ve üretken yapısını yansıttığını ifade etti.

Yaratıcılığın zirvesinde ödül sahiplerini buldu

Törende, farklı kategorilerde dereceye giren öğrencilere ödülleri fakülte öğretim üyeleri tarafından takdim edildi. Tasarım Atölyesi’nin düzenlediği “Negatif - Görünenin Ötesi” yarışmasında Betül Gökçin birinci, İrem Menekşe ikinci, Gizem Çetinkaya ise üçüncü

oldu. “Ziyaretçi Özel Ödülü” ise Betül Kızıl’ın oldu.

“2. Ulusal Aklım Fikrim Kısa Film Yarışması”nda Hüseyin Yolu, “Kadim Dostluk” filmiyle birincilik elde ederken yarışmada Tuğçe Sönmez “Aile Yemeği” filmiyle Jüri Özel Ödülü’nü, Muhammed Halil Yılmaz ise “10 Üzerinden Onluk Şehre Bir Mektup” filmiyle Seyirci Ödülü’nü kazandı.

Reklam Atölyesi tarafından düzenlenen 1. Ulusal Yapay Zekâ Reklam Filmi Yarışması’nda İrem Öztürk birincilik ödülünü aldı. Yarışmada Emre Solmaz ikinci, İlayda Baş ise üçüncü olarak kürsüye çıktı. 2. Ulusal Kısa Film Festivalinde Mehmet Uluç “Saç” adlı eseriyle birincilik, Aslı Can “Zamanın Ötesinde Bir Gü-

lüş” ile ikinci, Osama Otham “Next Hope” filmi ile üçüncülük ödülünü aldı. Bu kategoride Selçuk Üniversitesinden Kemal Mertoğlu ise Mansiyon ödülüne layık görüldü.

Gazetecilik ve Yeni Medya Topluluğu ile Haber Atölyesi’nin düzenlediği “15. Yıl Haber Yarışması”nda Kader Demir “Aydın’da İngiliz Forbes İzleri” adlı haberiyle birinci olurken Dergi Tasarım Yarışması’nda ise Simgenur Sak, “Mercek” adlı çalışmasıyla En İyi Tasarım ödülünü aldı.

2. İletişim Günleri etkinliği yoğun süren programın ardından akademisyenler, jüri üyeleri ve ödül alan öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilen toplu fotoğraf çekimiyle sona erdi.

Yüksel Mergen

Bavullara sığmayan keder, Aydın'a sığınan yeni bir ömür: Boşnakların kök salma mücadelesi

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün dilinde "kaybedilmiş toprakların aziz hatıraları", Aydın'ın bağrında ise tırnakla kazınmış bir vatan... Bir ağanın hürriyet davasından, bir muhacir gencin sevdıyla ağa kızını kaçırmaya uzanan bu yolculuk, pita kokusu ve harmonika sesiyle Ege'de kök salan büyük bir direnişi anlatıyor.

Haber ve fotoğraf:
Sedef Esmeray

► Bosna'dan kopup gelen hatıralar, Aydın'ın tozlu yollarında yeni bir vatanın temellerini sabırla atıyor. Bu yolculukta ne açlık ne de hastalık, muhacirlerin kök salma iradesini kırmaya yetmedi. 11 yaşındaki çocukların omuzlarına yüklenen o ağır sorumluluk, bugün Aydın'ın en güçlü kültürel damarlarından birini besliyor. Harmonika sesleri altında saklanan eski acılar, bugün yerini büyük bir gurura ve sarsılmaz bir aidiyete bıraktı. Biz de sizler için Aydın Boşnakları Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı Yüksel Mergen ve Boşnak göçmenleri Hülya Yardımcı, İnci Aktaş, Recep Seçkin ve Gökhan Doğan

ile bir röportaj gerçekleştirdik.

Bosna'dan Doğanbey'e uzanan bir yolculuk

Aydın Boşnakları Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı Yüksel Mergen Boşnakların Aydın'a gelişi yolculuklarından bahsetti. Mergen, "Boşnakların Aydın'da yerleştiği ilk köy 1920 yılında Doğanbey olmuştur. Doğanbey köyü daha önce Rumlara ait bir yerleşim yeri iken, Rumların Yunanistan'a göç etmesiyle birlikte burası gelen Boşnakların yerleşim yeri olmuştur. O dönemde delta'dan gelen sivrisinekler kırımı neden olmuştur. Sivrisineklerin rüzgâr ile birlikte köye gelmesi, Doğanbey'den göç edilmesine sebep olmuştur. Sivrisinek istilası nedeniyle halkın bir kısmı

Söke'de yer alan Güllübahçe'ye yerleştirilmiştir. Bir kısmı ise eğitim ve benzeri amaçlarla Söke merkeze gelmiştir. Daha çok devletle alakalı işleri olan insanlar ise Aydın merkeze gelmişlerdir. Aydın'a göç eden çoğu aile Bosna Hersek'in kuzey bölgelerinden, yani Bihaç, Bosanska Krupa ve Buzim gibi şehirlerden gelmiştir." şeklinde konuştu.

Bosna'dan Aydın'a taşınan zanaat: Tarım, hayvancılık ve sanayi

Bosna Hersek'ten Aydın'a göç eden Boşnakların ilk zamanlarda yaptıkları mesleklerden de bahseden Mergen, "Boşnaklar Aydın'a geldiklerinde tarımla uğraşmışlar. El sanatlarıyla uğraşan kişiler de olmuştur. Bir de hayvancılıkla uğraşan ve 'celep' de-

nilen kişiler mevcuttur. İlk gelen kuşaktaki insanlar ise Bosna'da hangi işi yapıyorlarsa o işi burada da devam ettirmişlerdir." dedi.

Pitadan koloya, harmonikadan kabir taşına: Gerçek Boşnaklık

Aynı zamanda Boşnak geleneklerine ve kültürüne de değinen Mergen, "Geleneklerin devamlılığı açısından Boşnakların ilk simgesi Boşnak böreğidir. Buna pita da denir. Türkiye'ye göç edildiğinde bazı gelenekler sekteye uğramıştır. İlk gelindiğinde ve eski Boşnak geleneklerinde kız isteme merasimi sadece perşembe günleri yapıldı. Boşnaklar asla görücü usulüyle evlenmezlerdi. Kız isteme sürecinde bir yenge arabulucu olurdu ve bu duruma 'akıl

etme' derlerdi. Pazar gecesi de 'dernek gecesi' adı altında söz keserlerdi. Kız isteme töreninde kahve şekerli gelirse bu durum olumlu, şekersiz gelirse olumsuz bir cevap anlamına gelirdi. Köy düğünlerinde pazartesi günü çeyiz sererlerdi, perşembe günü ise çeyiz kız evinden götürülüp yeni eve yerleştirilirdi. Boşnaklarda kabir taşları Osmanlı'daki gibidir. Mezarlarda sadece kabir taşı vardır ve mermerden yapılan mezarlar bulunmamaktadır. Boşnaklarda 'harmonika' denilen bir çalgı vardır ve bu çalgıyı bütün düğünlerde kullanırlarmış. Bu gelenekte Slav etkisi görülmektedir. 'Kolo' denilen halayları ve 'Yusufo Kolo' denilen bir oyunları mevcuttur." şeklinde ifade etti.

Yabancı bakışlar arasında bir göç hikâyesi: Kalcık köyü

Keşkek ustası Hülya Yardımcı dedelerinin Bosna Hersek'e dayanan göç hikayesini anlattı. Yardımcı, "Atalarım Aydın'ın Kalcık köyüne gelmişler. Dedem, henüz 11 yaşındayken trenle göç etmiş, ancak geliş zamanını tam olarak bilmiyorum. Kalcık köyüne geldiklerinde tüm Boşnakları bir camiye yerleştirmişler. Köylüler onları başta çok yadırgamış ve atalarım orada büyük bir açlık çekmişler. Çevredeki insanlar acıyıp yemek verirse karınları doyuyormuş, aksi halde çoğu geceyi aç geçiriyorlarmış." şeklinde konuştu.

Sözlerle yaşatılan değerler

Dedesinin Bosna'daki göç hikayesine devam eden Yardımcı, "11 yaşındaki dedem, Karadut köyünde zengin bir aileye 'koyun bedeli' karşılığında verilmiş. Abisini de benzer şekilde başka bir köydeki zengin bir aileye koyun bedeliyle vermişler. Dedem, Bosna-Hersek'te çok büyük sorunlar yaşadıklarını anlatırdı. Göç ederken halalarımın biri Bosna'da kalmış, onu yanlarına alamamışlar. Dedem buna her zaman çok ağlardı. Ayrıca büyüklerimiz, bir arada olmamızı her zaman çok istedi. Dedemin 7, abisinin ise 12-13 çocuğu vardı. Bir gün bir araya gelip toparlandılar. Kültürlerini ve geleneklerini, her

buluştuklarında birbirlerine anlatarak yaşattılar. Dedem de bunları babaanneme anlattı ve bu sayede gelenekler öğrenildi." şeklinde konuştu.

Boşnak kültürünün dünü ve bugünü

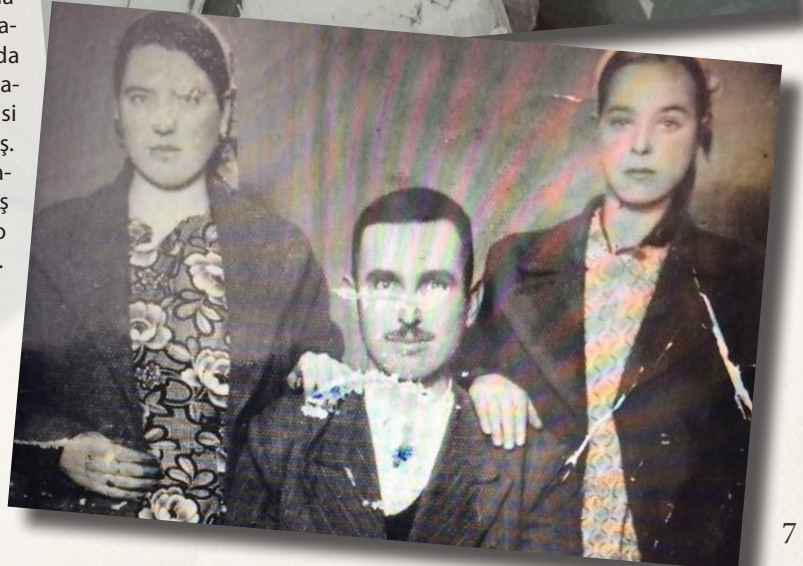
Aynı zamanda Boşnak kültürünün geçmişi ve bugüne olan yansımasından bahseden Yardımcı, "Her Ramazan ayında patates haşlaması ve tarhana çorbası bizim olmazsa olmazımızdır. Boşnak mantısı ve böreği ailemiz için çok önemlidir, bu yemekler soframızda mutlaka bulunmalıdır. Bugün akraba olarak 300 kişilik bir sayıya ulaştık. Mart aylarında geleneksel yemeklerimizin ve oyunlarımızın olduğu bir Boşnak pikniği düzenlerim. Boşnaklarda akraba evliliği yoktur. Boşnak kültüründe dışarıdan kız alınır ancak adetleri çok önemsedikleri için dışarıya pek kız verilmez. Örneğin, 30 yıl önce ailede bir Türk ile evlenen ilk kişi benim." dedi.

Ağa kızını kaçıran muhacir

Dedesi ve babaannesinin evlilik hikayesini de anlatan Yardımcı, "Babaannemin ilk eşi seferberliğe gidip orada vefat etmiş. Babaannem babasının evine dönmüş. Kendisi çok geleneksel, 'Osmanlı' diye tabir edilen bir kadıymış. Karadut köyünden biri onunla evlenmek istemiş ama babaannem reddetmiş. O sırada dedem, babaannemin karpısına geçiyormuş. Kendisi dedeme evlilik teklif etmiş. Aslında bir ağa kızı olan babaannemi dedem kaçırmış ve daha sonra dedem o köyün ağası olmuş." dedi.

Dağılan şehirler, kopmayan bağlar: Eskişehir-Ankara-Aydın hattı

20 senedir Aydın'da yaşayan okul öncesi öğ-

retmeni İnci Aktaş, "Büyüklerimiz Saraybosna'dan Eskişehir'e göç etmişler. Dedemiz savaşta şehit olduktan sonra ailemiz Eskişehir ve Ankara gibi farklı illere dağılmış. Buna rağmen aralarındaki bağ hiçbir zaman kopmamış. Sürekli akraba günleri düzenleyerek bir araya gelmişler. Bu buluşmalarda hep Boşnakça konuşulur, gelenekler yaşatılmış. Ailemizde gelinler yabancı gibi görülmez, onlara kendi öz kızları gibi bakılırdı. Bosna Hersek'ten Türkiye'ye ilk geldiklerinde, çevrelerindeki bazı insanlar Boşnakların müslüman olmadığını düşünüyormuş. Bu önyargıyı kırmak kolay olmamış. Hatta bu durumun ancak Bülent Ecevit'in eşinin de Boşnak olmasıyla, haberlerde 'Müslüman Boşnaklar' ifadesinin sıkça geçmesi sayesinde aşıldığını söyleyebilirim. Atalarım savaş döneminde çok büyük korkular yaşamış, düşmandan saklanmak için evlerdeki daracık kuyulara girip saatlerce beklediklerini anlatırlardı.

Bu zorluklar ve yalnızlık hissi, onları birbirine daha çok kenetlemiş." şeklinde ifade etti.

Bir bavul ve bin umut

30 yıldır Aydın'da yaşayan teknik direktör Recep Seçkin, "Tüm ailem Balkan göçmenidir. Bildiğim kadarıyla 1965 yılında, yani son göç dalgalarından biriyle Türkiye'ye gelmişler. Aile içinde, mahallede ve sosyal çevremizde sürekli konuşulduğu için Boşnakçayı ana dilim gibi biliyorum ve dilimi hiç unutmadım. Göçmenler arasında bağlılık duygusu çok güçlüdür. Atalarım sadece bir bavulla, trenle yola çıkarak göç etmişler. Bu göç serüveni babaannemin vesilesiyle başlamış, önce halam, ardından babamın dayısı Sakarya'ya yerleşmiş. Babamların Bosna'da yaşadığı bölge müslüman bir coğrafya değilmiş. Babam, özellikle kızlarının kendi inancından olmayan biriyle evlenmesini istemediği ve onların geleceğini düşündüğü

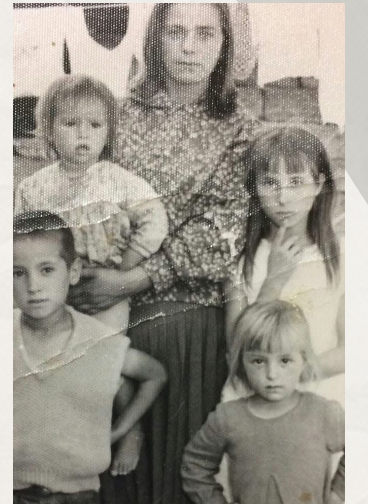
için göç etme kararı almış. Türkiye'nin müslüman bir coğrafya olması, bu tercihteki en temel sebep olmuş." şeklinde açıkladı.

Onuruyla göç etmek: Sancaklı bir ağanın hürriyet mücadelesi

Eski futbolcu olan ve şu an emlakçılık yapan Gökhan Doğan, "Anneanne tarafım, Türk nüfusunun yoğun olduğu Sancak bölgesinin köklü ailelerindendir. 1958 yılında trenle Türkiye'ye göç eden ailem, yanlarında hiçbir maddi varlık getirememişler. Dil bilmemenin ve yokluğun zorluklarıyla mücadele ederek zamanla yeni hayatlarına adapte olmuşlar. Siyasi baskıların arttığı o yıllarda, köyün ağası olan dedem, askerlerin halktan bitmek bilmeyen taleplerine karşı dimdik durmuş. Köylülerini korumak adına ölümü göze alıp abdestini alarak teslim olmuş. Ancak bu cesur duruşu karşısında düşman komutanı bile etkilenmiş,

halkını böylesine savunduğu için dedemi tebrik ederek canını bağışlamış." ifadelerini kullandı.

Değerli vakitlerini bize ayıran Aydın Boşnakları Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı Yüksel Mergen ve Boşnak göçmenleri Hülya Yardımcı, İnci Aktaş, Recep Seçkin ve Gökhan Doğan'a teşekkürlerimizi sunarız.

Etiketlemek değil, anlamak: Dikkat sorunlarına doğru yaklaşım

Dikkat dağınıklığını yalnızca “yaramazlık” olarak görmek sorunu büyütüyor. Erken farkındalık ve doğru yaklaşım ise çocukların potansiyeline ulaşmasında belirleyici rol oynuyor.

Haber ve fotoğraf:
Nisa Gül Teke

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Yalçın Özdemir, son yıllarda hem ailelerin hem de öğretmenlerin en sık dile getirdiği sorunlardan biri haline gelen dikkat dağınıklığı ve dikkat sorunlarına ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Özdemir, özellikle erken yaşta artan ekrana maruz kalma durumunun, dikkat gelişimini olumsuz etkilediğini belirtirken; sorunun yalnızca teknolojiyle sınırlı olmadığını, çocuklara yönelik yaklaşım biçiminin de belirleyici olduğunu vurguladı.

Beyin neye alışırsa onu arar

Prof. Dr. Özdemir, günümüz çocuklarının yoğun ve hızlı uyarılara maruz kaldığını vurgulayarak şunları söyledi: “Kısa videolar, hızlı geçişler... Beyin buna alışıyor. Sonrasında 30-40 dakikalık dersler çocuklara çok sıkıcı

geliyor. Çünkü beyin alışılan o hızlı geçişi arıyor.” Özellikle erken çocukluk döneminde ekran kullanımının dikkat süresini kısaltabileceğini ifade eden Özdemir, bu durumun yalnızca pedagojik değil; nörobilimsel bir boyutunun da bulunduğunu belirtti.

Sınıfta nasıl fark ediliyor?

Dikkat sorununun öğretmen tarafından kolaylıkla gözlemlenebildiğini söyleyen Özdemir, çocukların çoğu zaman potansiyellerinin gerisinde performans gösterdiğini dile getirdi: “Öğretmeni dinlemiyor, sürekli başka şeylerle ilgileniyor, arkadaşına laf atıyor ya da yerinde durmakta zorlanıyor. Bu durum akademik başarıyı doğrudan etkiliyor.” Davranışsal belirtilerin çoğu zaman “yaramazlık” olarak yorumlandığını ancak altında dikkat güçlüğünün yatabileceğini ifade etti.

Erken müdahale çok önemli

Dikkat sorunlarının erken

dönemde desteklenmemesi halinde uzun vadeli sonuçlar doğurabileceğini belirten Özdemir, araştırmaların bu çocukların ilerleyen yıllarda disiplin ve davranış sorunlarıyla daha fazla karşılaşabildiğini gösterdiğini söyledi: “Başarısız demek doğru değil ama potansiyeli ulaşabileceği yere ulaşmıyor. Uzun vadede ise ‘problemlili’ ya da ‘antisosyal’ etiketleriyle karşı karşıya kalabiliyorlar.”

Aileler ne yapmalı?

Prof. Dr. Özdemir’e göre çözüm yalnızca “uyarmak” değil, strateji değiştirmekten geçiyor. Ev ortamında dikkat dağınıcı unsurların azaltılması gerektiğini belirten Özdemir, özellikle ekran kullanımının sınırlandırılmasının önemli olduğunu vurguladı. Çalışma sürelerinin kısa aralıklarla planlanabileceğini, zamanla bu sürenin artırılabilceğini söyledi ve ekledi: “Her gün ‘Bırak telefonu, otur ders çalış’ demek işe yaramıyorsa strateji çalışmıyordur. O zaman başka

bir yöntem denemek gerekir.” Kitap okuma alışkanlığının desteklenmesi ve gerekirse profesyonel yardım alınmasının da süreci kolaylaştıracağını ifade etti.

Öğretmenler için öneriler

Kalabalık sınıflarda bireyselleştirilmiş eğitim uygulamanın zor olduğunu belirten Özdemir, yine de küçük ama etkili yöntemlerin mümkün olduğunu söyledi. Dersin tekdüze anlatım yerine parçalara bölünmesi, kısa fiziksel etkinlikler eklenmesi ve öğrencinin hareket ihtiyacının kontrollü şekilde karşılanması dikkat süresini artırabileceğini dile getirdi. “40 dakika boyunca oturun ve beni dinleyin!” anlayışının artık yeterli olmadığını vurgulayan Özdemir, öğretmenlerin yeni stratejiler geliştirmesi gerektiğini ifade etti.

En büyük hata: Etiketlemek

Toplumda en sık yapılan yanlışın çocukları, “yaramaz” ya da “başarısız” olarak etiketlemek olduğunu söyleyen Özdemir, dikkat sorununun çoğu zaman çocuğun tercihi gibi algılandığını ancak bunun bilimsel olarak doğru olmadığını belirtti: “Tıbbi düzeyde bir dikkat probleminden bahsediyorsak bu çocuğun seçimi değildir. Uyarıyla, tehditle, cezayla çözülmez. Profesyonel destek gerekir.”

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu yalnızca sınıf içi bir disiplin meselesi değil, biyolojik, çevresel ve pedagojik boyutları olan çok yönlü bir alan. Prof. Dr. Yalçın Özdemir’e göre çözüm, çocukları etiketlemekten değil; bireysel ihtiyaçları gözetip, planlı ve bilimsel temelli yaklaşımlar geliştirmekten geçiyor.

Prof. Dr. Yalçın Özdemir

Su ürünleri yetiştiriciliğinde sürdürülebilirlik ve çevre bilinci

Aydın Adnan Menderes Üniversitesinde su ürünleri araştırmaları yürüten Doç. Dr. Mehmet Güler, Türkiye’de su ürünleri yetiştiriciliğinin güncel durumunu ve deniz ekosistemindeki tehditleri değerlendirdi. Balıkçılar Hasan Siviş, Seyfettin Yurduseven ve Feridun Tunca ise denizlerde balık miktarındaki azalma ve mesleğin zorluklarına dikkat çekerek bilinçli avcılık ve çevre bilincinin önemini vurguladı.

Haber ve fotoğraf:
Enes Kaan Kanat

► Türkiye’nin denizlerinde su ürünleri yetiştiriciliği ekonomik ve ekolojik açıdan büyük bir öneme sahip. Doç. Dr. Mehmet Güler, sektördeki teknolojik gelişmeleri, alternatif su ürünleri türlerini ve sürdürülebilir üretimin gerekliliğini aktarırken, balıkçılar Hasan Siviş, Seyfettin Yurduseven ve Feridun Tunca da denizlerdeki balık miktarının azalması, mesleğin maliyetleri ve çevresel tehditler

üzerine gözlemlerini paylaştı. Röportajlar, hem bilimsel perspektifi hem de sahadaki deneyimleri bir araya getirerek Türkiye’de su ürünleri yetiştiriciliğinin bugünkü durumunu ve geleceğe dair anahtar uyarıları ortaya koyuyor.

Modern yetiştiricilik çevresel etkileri azaltıyor

Doç. Dr. Mehmet Güler, su ürünleri yetiştiriciliğinin hem talep artışı hem de teknolojik gelişmeler nedeniyle hızla büyüdüğünü aktardı: “2000’li yıllardan itibaren, eski sistemlerin çevreye

zarar vermemesi için daha çevreci yöntemler kullanılmaya başlandı. Türkiye’de balık işletmeleri artık kıydan uzak ve derin denizlerde modern yöntemlerle üretim yapıyor. Bu sistemler, ekosistemin korunmasında anahtar öneme sahip.” Güler, Türkiye’nin deniz balıkları yetiştiriciliğinde Avrupa standartlarında olduğunu ve sektörün uluslararası arenada saygı gördüğünü belirtti.

Müsilaj ve kirlilik ekosistemi zorluyor

Güler, Marmara Denizi’nde

son yıllarda gündeme gelen müsilaj sorununun deniz ekosisteminin karşı karşıya olduğu baskıları gösterdiğini belirtti. Marmara’nın kapalı bir deniz olması, çevresindeki yoğun sanayi faaliyetleri ve tarımsal üretimin deniz üzerindeki yükü artırdığını ifade eden Güler, denizlerdeki kirliliğin ve besin tuzu artışının ekosistem üzerinde ciddi etkiler yaratabildiğini söyledi. Bu tür sorunların çözümü için çevre yönetiminin güçlendirilmesi ve denizlerin korunmasına yönelik bilinçli adımların artırılması gerektiğini vurguladı.

Deniz ekosisteminin korunması kritik önem taşıyor

Güler, deniz kirliliği, iklim değişikliği ve doğal dengenin korunmasının su altı yaşamı için önemini anlattı: "Su ürünleri yetiştiriciliği ekosistemin bir parçasıdır. Teknolojik gelişmeler sayesinde bu dengeyi korumak mümkün. Besin tuzlarının artışı ve deniz dibine çöken döküntüler ekosistemi zorlayan faktörler arasında." Bu çalışmaların, sürdürülebilir üretim ve denizlerin korunması için anahtar olduğunu da aktardı.

Yılan balıkları göç yolları dikkatle izleniyor

Güler, Aydın ve Çanakkale bölgelerinde yılan balıklarının göç yolları ve popülasyon durumlarını izlediklerini söyleyerek. "Yılan balıkları üzerindeki parazit etkilerini araştırmak, ekosistemin dengesi ve sürdürülebilir yetiştiricilik için önemli bir çalışma" dedi. Ege Bölgesi'ndeki balık işletmeleriyle yürütülen ortak projeler, laboratuvar destekleri ve danışmanlık faaliyetlerinin sektörde teknik gelişimi desteklediğini aktardı.

Çift kabuklular çevreci ve verimli yetiştiriyor

Doç. Dr. Mehmet Güler, deniz patlıcanı, yengeç ve çift kabukluların (midye, istiridye, kum midyesi) yetiştiriciliğinin önemine değindi: "Çift kabuklular yem maliyeti gerektirmiyor ve hareket kabiliyetleri sınırlı olduğu için yetiştiriciliği balığa göre çok daha çevreci. Bu türlerin geliştirilmesi sürdürülebilir üretim için büyük önem taşıyor." Midye ve istiridye

yetiştiriciliğinin ihracat potansiyeline dikkat çeken Güler, deniz patlıcanı ve yengeç üzerine yürütülen çalışmaların hem ekosistemi desteklediğini hem de dış pazarda ekonomik değer yarattığını aktardı. Güler ayrıca alternatif türlerin yetiştiriciliğinin ekonomik açıdan yeni fırsatlar sunduğunu ve deniz ekosistemi üzerindeki baskıyı azaltabileceğini belirterek, bu çalışmaların sürdürülebilir üretim açısından önemli bir potansiyel taşıdığını ifade etti.

Üniversite sektöre teknik destek sağlıyor

Güler, üniversitelerin laboratuvar malzemeleri, tesis ve ortak projelerle sektörün gelişimine katkı verdiğini belirterek. "Ege Bölgesi'ndeki balık işletmelerine danışmanlık sağlıyor, balık yemlerinin farklı maddelerinin etkilerini araştırıyor ve yetiştiricilik protokollerine teknik destek veriyoruz. Bu çalışmalar, sektördeki gelişim ve çevre bilinci için önemli bir rol üstleniyor" dedi. Amerikan Tarım Konseyi ve US Grain Council ile yürütülen iş birliklerinin balık yemleri üzerine yapılan araştırmalar aracılığıyla sektöre katkı sağladığını aktardı. Güler ayrıca üniversite ile sektör arasındaki iş birliklerinin bilgi ve teknoloji paylaşımını güçlendirdiğini belirterek, bilimsel araştırmaların üretim süreçlerine aktarılmasının hem verimliliği artırdığını hem de çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağladığını dile getirdi.

Çevre bilinci üretimle birlikte artmalı

Doç. Dr. Mehmet Güler, su ürünleri yetiştiriciliğinde çevre

Hasan Siviş

bilincinin üretimle paralel ilerlemesinin önemine dikkat çekti: "Üretim artsa da çevre bilinci de gelişmeli. Yetiştiricilik yüksek standartlarda yürütülüyor; bu, denizlerimizi korumamız için kritik bir faktör. Su ürünlerini bilinçle tüketmek ve denizlerin sürdürülebilirliği için duyarlı olmak, gelecekte ekosistemin sağlığı için anahtar bir davranış."

Balık miktarında gözle görülür bir azalma var

Hasan Siviş, yaklaşık 40-45 yıldır balıkçılıkla uğraştığını mesleğe küçük yaşlarda başladığını ve ustalarının yanında yetişerek işi öğrendiğini ifade ederek yaklaşık 25 yıldır da profesyonel olarak aktif şekilde çalıştığını belirtti. Balıkçılığın kendisi için yalnızca bir geçim kaynağı değil, aynı zamanda bir yaşam biçimi olduğunu dile getirdi. Geçmiş yıllarla bugünü kıyasladığında denizlerde ciddi değişimler yaşandığını belirten Siviş, özellikle balık miktarında gözle görülür bir azalma olduğunu söyledi. Eskiden daha bol ve daha iri balık avlandığını ifade eden Siviş, günümüzde hem balık sayısında hem de boy ve kilo oranlarında düşüş yaşandığını kaydetti. Bu azalmanın her geçen yıl daha belirgin hale geldiğini vurguladı.

Denetimler büyük önem taşıyor

Mevcut kuralların bulunduğunu ancak bazı düzenlemelerin yapılabileceğini belirten Siviş, özellikle av yasağı sürelerinin balıkların üreme dönemleri dikkate alınarak yeniden planlanmasının

faydalı olacağını söyledi. Av sezonunun biraz daha geç başlamasının balık popülasyonunun korunmasına katkı sağlayabileceğini ifade eden Siviş, denetimlerin de büyük önem taşıdığını vurguladı.

İlerleyen yıllarda daha zor bir tabloyla karşılaşılma ihtimali var

Bilinçsiz avcılık ve çevre kirliliğinin deniz ekosistemi üzerindeki olumsuz etkilerine dikkat çekerek Siviş, bu sorunların devam etmesi halinde balık popülasyonunda daha ciddi kayıplar yaşanabileceğini belirtti. Kontrolsüz ve kural dışı avlanmanın denizlerdeki doğal dengeyi bozduğunu ifade eden Siviş, özellikle küçük boy balıkların avlanmasının gelecek yıllardaki stokları doğrudan etkilediğini dile getirdi. Çevre kirliliğinin de deniz canlılarının yaşam alanlarını daralttığını vurgulayan Siviş, bu iki temel sorunun bir araya gelmesinin ilerleyen yıllarda balıkçılık açısından daha zor bir tablo ortaya çıkabileceğini söyledi. Ancak tüm bu olumsuzluklara rağmen umutlu olduğunu da ifade eden Siviş, gerekli önlemlerin zamanında ve etkin şekilde uygulanması halinde denizlerin kendini yenileyebilme gücüne sahip olduğunu belirtti. Av yasaklarına uyulması, denetimlerin artırılması ve çevre bilincinin güçlendirilmesi durumunda balık popülasyonunun toparlanabileceğini kaydeden Siviş, sürdürülebilir bir yaklaşım benimsendiği takdirde gelecek nesillerin de denizlerden faydalanabileceğini sözlerine ekledi.

Doç. Dr. Mehmet Güler

Denizler hepimizin ortak sorumluluğudur

Denizlerin herkesin ortak değeri olduğunu belirten Siviş, çevre kirliliğine karşı daha duyarlı olunması gerektiğini söyledi. Özellikle plastik ve atık yağların denize bırakılmaması gerektiğini vurgulayan Siviş, deniz temiz kalsa balıkçılığın da devam edebileceğini ifade etti.

Doğaya saygı balıkçılığın temelidir

Seyfettin Yurduseven, balıkçılığın içinde yaklaşık 45 yıldır bulunduğunu belirterek mesleği babasından öğrendiğini söyledi.

Küçük yaşlardan itibaren denizle iç içe büyüdüğünü ifade eden Yurduseven, yıllar içinde balıkçılığın inceliklerini tecrübe ederek öğrendiğini dile getirdi. Denizle kurduğu bağın sadece ekonomik değil, aynı zamanda duygusal bir yönü olduğunu belirten Yurduseven, bu mesleğin sabır ve sorumluluk gerektirdiğini kaydetti. Çevreye duyarlı bir yaklaşım benimsediğini vurgulayan Yurduseven, denizlerde sadece balıkların değil, tüm canlıların korunması gerektiğini belirtti. Avlanma sırasında deniz hayvanlarının zarar görmemesine özen gösterdiğini ifade eden Yurduseven, bilinçli ve kontrollü avcılığın hem doğa hem de balıklar için önemli olduğunu dile getirdi. Deniz ekosis-

teminin hassas bir dengeye sahip olduğunu belirten Yurduseven, çevre kirliliği ve bilinçsiz avlanmanın uzun vadede hem balık popülasyonuna hem de mesleğin geleceğine zarar verebileceğini ifade etti. Denizlerin korunmasının yalnızca balıkların değil, toplumun ortak sorumluluğu olduğunu vurgulayan Yurduseven, doğaya saygı gösterildiği sürece balıkçılığın sürdürülebileceğini sözlerine ekledi.

Meslek artık daha fazla mücadele gerektiriyor

Balıkçılığın emek, sabır ve istikrar gerektiren bir meslek olduğunu dile getiren Feridun Tunca, denizle geçen yılların kendisine önemli tecrübeler kazandırdığını söyledi. Bu alanda 30 yıldır çalıştığını belirten Tunca, geçmişle bugünü kıyasladığında denizlerde belirgin değişimler gözlemlediğini ifade etti. Özellikle balık miktarında düşüş yaşandığını kaydeden Tunca, eskisine oranla daha az verim alındığını dile getirdi. Artan maliyetlerin de balıkçıları ekonomik açıdan zorladığını belirten Tunca, mazot fiyatları ve ekipman giderlerinin kazancı doğrudan etkilediğini söyledi. Denizden elde edilen ürün miktarındaki azalmanın gelirleri sınırladığını ifade eden Tunca,

mesleğin her geçen yıl daha fazla mücadele gerektirdiğini vurguladı. Balıkçılığın sürdürülebilirliği için kurallara uyulmasının büyük önem taşıdığını dile getiren Tunca, bilinçli ve kontrollü avcılığın hem mesleğin geleceği hem de denizlerin korunması açısından gerekli olduğunu belirtti. Denizlerin korunmasının yalnızca balıkçıların değil, tüm toplumun sorumluluğu olduğunu ifade eden Tunca, gerekli önlemler alınmadığı takdirde ilerleyen yıllarda daha zor bir sürecin yaşanabileceğini söyledi.

"Denizi korumak aslında kendi geleceğimizi korumaktır"

Okuyuculara da çağrıda bulunan Feridun Tunca, denizlerin korunmasının sadece balıkçıların değil, toplumun tamamının sorumluluğu olduğunu söyledi. Günlük hayatta yapılan küçük hataların bile deniz ekosistemi- ne büyük zararlar verebileceğini belirten Tunca, özellikle plastik atıkların ve zararlı maddelerin doğaya bırakılmaması gerektiğini vurguladı. Denizlerin gelecek nesillere aktarılacak bir emanet olduğunu ifade eden Tunca, herkesin daha bilinçli ve duyarlı davranması gerektiğini dile getirdi. "Denizi korumak aslında kendi geleceğimizi korumaktır." dedi.

Ekran bağımlılığı: Sosyal ilişkilerde değişen dinamikler

Psikolog Gülçin Bulut

Dr. Öğr. Üyesi Ali Erdem Akgül

*Diziler yalnızca ekranda izlediğimiz sıradan hikayeler olmaktan çıktı, hayatımıza doku-
nan, bağ kuran ve sosyal hayatımızı derinden etkileyen bir alışkanlık haline geldi. Genç ne-
silden yaşlı nesile, herkes farkında olmadan bu kurgu hayatın içine bir şekilde kendini yer-
leştiriyor. Filmler ve dizilerdeki karakterler ile bireyler kendilerini bağdaştırıyor ve kurgu
hayatlara özeniyor. Kurgu ile gerçek arasındaki sınırların kaybolması ile birlikte sosyal ilişkilerdeki
dinamikler değişiyor. Filmler ve diziler bireylerin hayatlarında görünmez bir yönetici haline geldi.*

Haber ve fotoğraf:
Duygu Gümüş

Geçmiş yıllarda televizyon ha-
ber alma, bilgi edinme ve eğlence
aracı olarak işlevini sürdürürken
günümüzde bu işlevlerden uzak bir
konuma taşındı. Film ve dizilerde
seçilen karakterin davranışları, ele
alınan hikayeler ve karmaşık yaşam
tarzları izleyicilerin gündelik yaşa-
mına sessizce sıyan bir tehdit haline
geldi. Bu durum özellikle ergenlik
dönemindeki bireyler için arkadaş
ilişkilerinde, aile bağlarında ve sos-
yal yaşamda derin etkiler yaratıyor.
Ekran bağımlılığının arttığı bu dö-
nemde yaşanan sorunları, çözüm-
leri ve bireylerin değişen yapılarını
daha yakından anlamak için Aydın
Adnan Menderes Üniversitesi İn-
san ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Sosyoloji Bölümü Dr. Öğr. Üyesi Ali
Erdem Akgül ve Psikolog Gülçin
Bulut ile röportaj gerçekleştirdik.

Önce bireyleri sonra kültür- müzü değiştiriyor

Dr. Öğr. Üyesi Ali Erdem Akgül,
dizilerin ve filmlerin önce bireyleri
değiştirdiğini ve değişen bireyler sa-
yesinde kültürün değiştiğini vurgu-
ladı. Akgül, "Yayınlanan dizi ve film-
ler bireylerin bilinç altlarına girerek,
bireyler farkında olmadan hayat-
larına yön veriyor. Bireyler ekranda

izledikleri ürünün kurgu olduğunu
biliyor olmalarına rağmen sürekli
bir şekilde aynı tip senaryolar ve
aynı davranışlara sahip karakterlere
maruz kalmak bireylerde gerçeklik
algısı oluşturuyor. Bu durum birey-
lerin o kurgu ile gerçeklik arasındaki
dengeyi kaybetmesine neden olu-
yor. Ekrarlarda verilen kültür, Türk
toplumunun değerlerine ve kültü-
rüne aykırı olmasına rağmen sürekli
maruz kalmak, önce bireyleri sonra
kültürümüzü değiştiriyor. Değer
algılarımızı kaybetmek demek ben-
liğimizi ve kişiliğimizi kaybetmek
demek. Özellikle medya okuryazar-
lığı ve dijital okuryazarlığı olmayan
bireylerin dizi ve filmlerden etki-
lenmesi kaçınılmaz bir son". dedi.

Ekran kişilerin düşüncelerini değiştirmenin en kolay yolu

Psikolog Bulut, bireylerin, dü-
şünce ve davranışlarını değiştirme-
nin en kolay yolunun ekran oldu-
ğunu belirtti. Bulut, "Atalarımızın
dediği 'bir şeyi kırk defa söylersen
olur' sözünü bende 'bir şeyi kırk
defa izlersen olur' şeklinde söyle-
mek istiyorum. Günümüzde bize
sunulan dizi ve filmler, belirli bir
düzen içinde sürekli olarak aynı ko-
nuların ve aynı karakterlerin tekrarı.
Zenginlik, lüks yaşamlar, mafyalık
gibi hayatın normal akışının çok
dışında olan hayatların ekranda ve-
rilmesi, bu dizilere maruz kalan bi-

reylerin zamanla aynı hayata sahip
olmak istemesine neden oluyor.
Aynı zamanda hayatın doğal akı-
şının dışında gerçekleşen olaylar,
yanlış karakter seçimleri bireylerin
düşünce tarzlarını da derinden
etkiliyor. Ekran kişilerin düşünce-
lerini değiştirmenin en kolay yolu.
Bu sebeple her yaş grubundan
izleyicinin kolaylıkla ulaşabileceği
dizi ve filmlerde belirli sınırlamalar
getirilmeli. Özellikle 18 yaş altı dizi-
lerde mafya, kabadayı ve fazla lüks
yaşamların geçtiği konular yerine,
eğitime, bilgiye ve kendi emekleri
ile biryerlere gelmiş kişilerin hayat
hikayelerine yer verilmeli." dedi.

Gün yüzüne çıkartmak istedi- ği sorunu yaratan kendisi

Dr. Öğr. Üyesi Akgül, "Bazı dizi
ve filmler, toplumsal sorunlara de-
ğinmeye çalışıyor, hayat içerisinde
olan yanlışları ekrana taşıyarak
bireylere gerçekliği göstermek ist-
iyor. Aslında bu düşünce yapısı
çok güzel ve olması gereken bir
durum fakat unutulmuş bir şey var:
Gün yüzüne çıkartmak istediği so-
runu yaratan kendisi. Çünkü birey
gördüğünün yansımasıdır, tabi ki
kötü olan her olay için dizi ve film-
leri suçlamak doğru değil ama yıl-
lardır süre gelen dizilerin yansıması
olan bireyleri gene aynı dizilerin
düzeltmesi beklenemez. Diziler in-
sanları yansıtmalı, insanlar dizileri

değil. Gerçek yaşamları konu olan
diziler yerine uçuk yaşamları konu
alan dizileri izlemek bireyleri ger-
çek dünyadan koparak hayal
dünyasına taşır." diyerek, dizilerde
geçen konuların bireyin hayatında
olumsuz etkiler bıraktığını ve bu
olumsuz etkileri ortadan kaldır-
manın kolay olmadığını vurguladı.

Karakterler bireyde gerçekçi olmayan beklentiler doğurur

Psikolog Bulut, "Ekranda iz-
lediğim karakterler, zamanla rol
model aldığımız kişilere dönüşür.
Bu durum bireyin belki de asla sa-
hip olamayacağı hayat tarzlarına,
kişiliklere ve maddi güce özenerek
yanlışlar yapmasına sebep olabi-
lir. Karakterler bireylerde gerçekçi
olmayan beklentiler doğurur. İliş-
kilerimizde, rol model aldığımız
kişileri aramak ya da o tarz kişilerle
tanışmak istemek bireylerin sosyal
ve aile ilişkilerine zarar verir. Birey-
lerde oluşan bu beklenti bireylerin
gerçek dışı bir dünyada yaşamasına
sebep olur. Diziler gündelik hayatın
yaşam standartları çerçevesinde ol-
madığı sürece bireylerde yaşanan
bu olumsuzluklar devam ederek,
sanal ve hayal bir dünya oluşturma-
ya başlayacak. Bu tarz bir dünyanın
oluşumu, daha fazla ekran bağımlı-
lığı, özgüvensizlik, kişisel bozukluk-
lar ve yalnızlaşmaya yol açabilir." sözleri ile çoklu değişime neden
olduğunu belirtti.

Çocukların sanal dünyasında aile denetimi

Son zamanlarda çocuklarda suça yönelme oranlarındaki artış, ailelerin dijital denetim rolünü yeniden gündeme taşıdı. Sanal dünyada kurulan arkadaşlıklar ve oynanan oyunların çocuklar üzerindeki etkisi tartışılırken ebeveynler kritik bir soruyla karşı karşıya: Çocukları korumak adına telefon ve bilgisayar gibi kişisel cihazları kontrol edilmeli mi, yoksa bu durum mahremiyet ihlali olarak mı değerlendirilmeli? Konuya açıklık getirmek adına Uzman Klinik Psikolog Sergen Özdemir'in görüşlerine başvurduk.

Haber ve fotoğraf:
Esma Nur Yüksekoglu

► Dijital çağın gölgesinde büyüyen çocuklar, artık yalnızca gerçek dünyada değil ekranların ardında da risklerle karşı karşıya. Son yıllarda çocuklarda suça yönelme oranlarındaki artış, ailelerin rolünü yeniden tartışmaya açarken uzmanlar bu sürecin yalnızca çevresel faktörlerle değil aynı zamanda aile tutumları ve dijital içeriklerin etkisiyle şekillendiğine dikkat çekiyor. Çocuk, ergen ve yetişkin üzerine çalışmalar yapan, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'nde başladığı lisans eğitimini İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi'nde tamamlayan Uzman Klinik Psikolog Sergen Özdemir'e göre çocukların izlediği içerikler, oynadığı oyunlar ve benimsediği rol modeller davranışlarını doğrudan etkileyerek riskli eğilimlerin oluşmasına zemin hazırlıyor.

layabiliyor. Ailelerin bu noktada nasıl bir yol izlemesi gerektiği ise en kritik sorulardan biri. Özdemir, özellikle küçük yaş gruplarında dijital içeriklerin ebeveyn kontrolünde olması gerektiğini vurgularken kontrolün sağlıklı iletişimle desteklenmemesi durumunda çocukların özgüvenini zedeleyebileceği uyarısında bulunuyor. Aşırı baskı ile tamamen kontrolsüzlük arasında sıkışan ebeveynler için ise çözüm, bilinçli denetim ve güçlü bir aile içi iletişimden geçiyor. Bu kapsamda ailelerle yapılan görüşmelerde, çocuklarının kişisel teknolojik cihazlarını kontrol edip etmediklerini sorduk. Görüşleri ile röportajımıza katkı sunan ebeveynler; Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Öğretmenliği mezunu Özlem Çiftçi, Yaşlı Bakım Uzmanı Bircan Çakır ve ev hanımlığı yapan Dilara Karataş, bu konuda nasıl bir tutum sergilediklerini ve çocuklarını teknolojinin olası zararlarından nasıl

koruduklarını anlattı.

Çocukların telefonları kontrol edilmeli mi?

Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta okula düzenlenen silahlı saldırının ardından, çocukların suça yönelmesi konusu yeniden gündeme taşındı. Kahramanmaraş'taki olay sonrası, saldırıyı gerçekleştiren çocuğun bilgisayarında olayı önceden planladığına dair belgelerin bulunması ise kamuoyundaki endişeleri artırdı. Olay sonrası birçok kişi, ailelerin bu noktada sorumluluğu olup olmadığını tartışırken çocukların telefon ve bilgisayar gibi kişisel cihazlarının ebeveynler tarafından kontrol edilmesi gerektiği yönündeki görüşler de yeniden gündeme geldi. Psikolog Sergen Özdemir, ebeveynlerin bu noktada çocuklarının kontrolü ile mahremiyeti arasındaki dengeyi koruyarak sağlıklı bir iletişim temelin-

de denetim sağlamaları gerektiğini vurguladı: "Son yıllarda çocuklarda suça yönelme oranlarında artış gözlemliyoruz. Bu durumun temelinde ailelerin bilinçsiz tutumlarının yanı sıra dijital dünyanın etkisi de önemli bir yer tutuyor. Çocuklar, izledikleri içeriklerdeki karakterleri rol model alarak bu davranışları benimseyebiliyor. Bu nedenle çocukların tükettiği dijital içeriklerin aileler tarafından takip edilmesi büyük önem taşıyor. Özellikle 0-9 yaş aralığında, izlenen videoların ve oynanan oyunların ebeveyn gözetiminde olması, zararlı içeriklere maruz kalınmasını önlemek açısından kritik bir rol oynuyor. Bu kontrol yalnızca küçük yaşlarla sınırlı kalmamalı, ergenliğin bitişine kadar dengeli bir şekilde sürdürülmelidir. Bu noktada kontrolün amacı çok önemli. Bu süreç, çocukların geleceği, sağlığı ve güvenliği için gerekli ancak uygulanış biçimi en az bunun kadar belirleyici. Ebeveynler

denetim sağlarken çocuklarını ren-
cide etmeden, onları suçlayıcı ya da
baskılayıcı bir tutum sergilemeden
hareket etmeli. Kontrolün bir ceza
ya da güvensizlik göstergesi değil,
onların iyiliği için yapılan bir koru-
ma davranışı olduğu açık bir şekilde
hissettirilmeli. Aksi halde çocukta
özgüven kaybı, güvensizlik ve içe
kapanma gibi olumsuz sonuçlar
ortaya çıkabilir. Bu nedenle en sağ-
lıklı yaklaşım, açık iletişime dayalı,
çocuğun kendini ifade edebildiği ve
aynı zamanda sınırlarında net oldu-
ğu dengeli bir denetim sürecidir.”
Konuya ilişkin görüşlerini paylaşan
iki çocuk annesi Özlem Çiftçi ise 6
yaşındaki kızının kendine ait bir te-
lefonu olduğunu ancak bu cihazı
kontrolü altında kullandığını belirte-
rek, “Çocuğumun çevrim içi oyunlar
oynamasına izin vermiyorum. Oy-
nadiğı oyunları ve izlediğı videoların
içeriklerini mutlaka kontrol ediyor-
um. Bu kontrole çocuğum herhan-
gi bir tepki göstermiyor çünkü bu
yaklaşımı onun iyiliği için yaptığımı
açıkladım.” dedi.

Aşırı kontrol ve ihmalin çocuk üzerindeki etkileri

Çocukları koruma içgüdüsüyle ki-
şisel eşyaların kontrol edilmesinin aşırı-
ya kaçması ya da hiç yapılmamasının
çocukta ne gibi sonuçlar doğurabi-
leceğini Özdemir’e sorduk. Özdemir,
bu iki uç tutumunda çocuk gelişimi
üzerinde olumsuz etkiler oluşturabi-
leceğine dikkat çekti: “Aşırı kontrolcü
ebeveyn tutumları, çocukların yeti-
şkinlik döneminde önemli sorunlara
yol açabilir. Çocuk, sürekli denetim
altında büyüdüğünde kendi başına
karar verme becerisi gelişmeye-
bilir ve bu durum ilerleyen yaşlarda
yetersizlik hissine neden olabilir. Bu
kişiler, yetişkinlikte de sürekli kontrol
edilme ihtiyacı duyabilir ve özgüven
eksikliğine yol açabilir. Aynı zamanda
karar verme süreçlerinde zorlanma
ve erteleme davranışı da görülebilir.
Öte yandan hiç kontrol edilmemek
de benzer şekilde olumsuz etkiler
doğurabilir. Bu iki uç tutum da ço-
cukluk döneminde başlayan ve ye-
tişkinliğe uzanan davranışsal sorun-
lara zemin hazırlayabilir.” Özdemir,
gizli kontrol konusuna da değinerek
ebeveynlere bu davranışın altında
yatan nedenlerin mutlaka sorgulan-
ması gerektiğini söyledi: “Öncelikle
ebeveynin neden gizlice kontrol
etme ihtiyacı duyduğunu anlamak
gerekir. Bu noktada asıl önemli olan
budur. Gizlice kontrol etme ihtiyacı-
nın duyulmasının altında yatan se-

bep çocuğun tepkisinden çekinme,
güven eksikliği ya da başka bir kaygı
olabilir. Çocuğunun kişisel eşyalarını
gizlice kontrol ederek onu korudu-
ğunu düşünen ebeveynlerde çoğu
zaman çocukla sağlıklı bir iletişim
kurulmadığı ortaya çıkıyor.” Anne
Bircan Çakır’a çocuğunun telefon
kullanımını kontrol edip etmediğini
sorduk. Çakır, “Evet, çocuğumun
telefonunu ve tabletini
kontrol ediyorum. Uy-
gun olmayan içerik
ve oyunlarla karşılaş-
masını istemiyorum.
Bunun önüne geç-
mek ve teknoloji-
den uzak tutmak için ev
içinde belirli
kurallarımız
var. Örne-
ğin yalnızca
hafta sonları,
sınırlı bir süre
teknoloji kullanımına izin ve-
riyorum. Bence her aile, çocuğunun
bilgisayar ve telefon başında ne yap-
tığını ve kimlerle iletişim kurduğunu
bilmeli. Bu durum çocuklarımızın
sağlığı ve güvenliği için gerekli. Bu
nedenle bunun bir mahremiyet ih-
lali olduğunu düşünmüyorum.” şek-
linde yanıtladı.

Sanal arkadaşlıklar ne kadar güvenli?

Çocukların sanal dünyada kurduğu
arkadaşlıklar da dikkat çeken başlıklar
arasında yer alıyor. Bu konuda
ailelerin ve Özdemir’in görüşlerini
aldık. Özdemir, konuya ilişkin şu
değerlendirmelerde bulundu: “Bu
durumu tamamen sakıncalı olarak
değerlendiremeyiz. Sanal ortamda
sağlıklı arkadaşlıklar kuran ve bu

ilişkileri yüz yüze ortama taşıyabilen
çocuklar da var ancak genel tabloya
baktığımızda olumsuz örneklerin ne
yazık ki daha yaygın olduğunu söy-
leyebiliriz. Bu nedenle ebeveynlerin
bu süreçte tamamen geri planda
kalmaması, çocukların kurduğu iliş-
kileri belli ölçüde takip etmesi
önemlidir. Kısacası sanal
arkadaşlıklar tamamen
riskli değildir ancak
kontrollü ve bilinçli bir
şekilde yönetilmesi
gerekir.” Anne Bir-
can Çakır ise farklı
bir yaklaşım be-
nimsemi. Çakır,
ebeveyn olarak
bu konuda
daha katı
kurallar uy-
guladığını
belirterek ço-
cuklarının sanal
ortamda arkadaşlık kurmasına izin
vermediğini ifade etti: “Çocuklarını
sanal ortamdaki kişilerden koruma-
ya çalışıyorum. Benim denetimimle
dâhi olsa internet üzerinden arkadaş
edinmelerine kesinlikle karşıyım.
İnternette biri iletişime geçmeye
çalıştığında mutlaka bana bildirme-
lerini istiyorum. Bu konuda oldukça
katı kurallarım var.” Görüşme yaptığ-
ımız diğer ebeveynler Özlem Çiftçi
ve Dilara Karataş da Çakır ile benzer
görüşleri paylaşarak çocuklarının in-
ternet üzerinden arkadaşlık kurma-
sını günümüz koşullarında güvenli
bulmadıklarını ifade etti.

Çocuklara gelen sosyal medya yasağı

Türkiye Büyük Millet Meclisi
(TBMM) Genel Kurulu’nda Nisan

2026’da kabul edilen yeni yasa ile sos-
yal ağ sağlayıcıların 15 yaşını doldur-
mamış çocuklara hizmet sunamaya-
cak olması ile ilgili ebeveynlerden
görüş aldık. Yasanın uygulanabilirliği
konusunda endişeleri olduğunu
belirten ebeveynler şunları söyledi:
Çiftçi, “Çok yerinde bir karar oldu-
ğunu düşünüyorum fakat uygulan-
abilirliği konusunda soru işaretlerim
var.” derken Karataş, “Destekliyorum
fakat sadece yasa çıkarmak yeterli
değil, etkin kontrol mekanizması
da şart. Denetim kısmı zayıf kalırsa
etkili olmayabilir.” sözlerine yer ver-
di. Psikolog Sergen Özdemir ise şu
yorumda bulundu: “Aslında bu dü-
zenlemenin uygulanabilir olduğunu
düşünüyorum. Gerekli teknolojik ve
hukuki altyapı geliştirildiği takdirde
denetimlerin sağlanabileceğini
söylemek mümkün. Şahsi görüşüm
ise sosyal mecraların belirli bir yaşın
altında kesinlikle kullanılmaması
gerektiği yönünde. Özellikle 15 yaş
altı çocukların bu platformlarda yer
almaması gerektiğini düşünüyorum.
Hatta daha önce de psikologlar ola-
rak 12 yaşına kadar çocukların sosyal
medya ile tanışmaması gerektiğini
savunuyorduk. Çünkü bu yaş grubu,
kendi kararlarını tam anlamıyla ve-
rebilecek olgunlukta değil ve yanlış
yönlendirilmelere açık olabiliyor.
Bu nedenle yasaklama fikrini genel
olarak doğru buluyorum ancak asıl
önemli olan nokta, bunun etkili bir
denetim sistemiyle desteklenme-
sidir.” Uzman görüşleri ve ebeveyn
değerlendirmeleri, dijital dünyada
çocuk güvenliğine yönelik tartışma-
ların devam ettiğini ortaya koyuyor.
Yeni düzenlemenin nasıl uygula-
nacağı ise merak konusu olmaya
devam ediyor.

Aydın'da terapi talebi yükseldi: Uzmanlar kentte değişen ruh sağlığı tablosunu değerlendirdi

Aydın'da psikolojik destek alma oranı son yıllarda dikkat çekici biçimde yükseldi. İki uzman psikolog ve bir psikolog, kentte artan terapi talebinin nedenlerini, kuşak farklılıklarını, ekonomik engelleri ve küçük şehirlerdeki gizlilik kaygısını değerlendirdi.

Haber ve fotoğraf:
Ferit Tercan

Aydın'da psikolojik destek arayışı son yıllarda belirgin biçimde arttı. Kentte çalışan uzmanlar, bu yükselişin arkasında toplumsal değişimlerden kuşak farklılıklarına, ekonomik koşullardan küçük şehir dinamiklerine kadar birçok etken bulunduğunu söyledi. Uzman Psikolog ve Psikodramatist İrem Onur Akveran, Uzman Klinik Psikolog Esra Akkuş ve Psikolog Mihriban Kaya, Aydın'daki ruh sağlığı eğilimlerini ortak başlıklar üzerinden değerlendirdi.

Aydın'da terapi ihtiyacının artmasının nedenleri

Uzmanlara göre kentte psikolojik desteğe yönelim özellikle son

beş yılda belirginleşti. İrem Onur Akveran, artan farkındalığın en önemli neden olduğunu belirterek, "Artık insanlar psikolojik desteği bir öz bakım biçimi olarak gördü." dedi. Esra Akkuş, özellikle 25-40 yaş arası yetişkinlerin başvuru oranının yüksek olduğuna dikkat çekti. Bu grubun farkındalığının ve süreçlere uyumunun daha yüksek olduğunu belirtti. Mihriban Kaya ise pandemi sonrası insanların kendini dinleme ihtiyacının arttığını vurguladı: "Eskiden sadece çok ciddi problemler olduğunda gidilen bir yerdi. Şimdi günlük yaşamı etkileyen ilişkisel sıkıntılar, kararsızlıklar ya da kariyer problemleri bile başvuru nedeni hâline geldi." Türkiye genelindeki veriler de bu tabloyu destekledi. TÜİK'in 2023 Sağlık Araştırması, yetişkinlerde depresif belirti oranını %6,3 olarak açığa

larken, Ipsos'un 2024 Ruh Sağlığı Raporu bireylerin %38'inin psikolojik bir sorun yaşadığını gösterdi.

Toplumsal etkiler ve artan kaygı

Aydın'da psikolojik destek arayışının temelinde en çok anksiyete bulundu. Akveran, ülke gündeminin bireylerin duygusal yükünü artırdığını ifade ederek, "Yaşadığımız coğrafyanın sürekli değişen gündemi sinir sistemini zorluyordu. Bu da duygusal birikime yol açtı." dedi. Akkuş, öğrencilerde gelecek kaygısının, yetişkinlerde ise iş-yaşam dengesi baskısının öne çıktığını belirtti. Mihriban Kaya ise yerel halkta en sık karşılaşılan sorunların özgüven ve ilişkisel problemler olduğunu ekledi. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2023 verilerine göre, Türkiye nüfusunun yaklaşık

%17'si yaşamının bir döneminde ruh sağlığı sorunlarıyla karşılaşmıştı. Uzmanlara göre Aydın'daki artış, bu genel eğilimin yerel bir yansıması niteliğini taşıdı.

Kuşak ve cinsiyet farkları: Terapiye bakış değişiyor

Aydın'da terapiye yaklaşım kuşaklar arasında belirgin biçimde farklılık gösterdi. Akveran, toplumda hâlâ duyguları bastırma eğiliminin sürdüğünü belirtti, "Olumsuz duygular görünür olduğunda hâlâ 'delilik' gibi etiketler olabiliyordu." ifadelerini kullandı. Esra Akkuş, terapiye yaklaşımda erkeklerin daha mesafeli olduğunu ifade etti: "Erkekler genelde 'Sorunumu kendim çözerim' diyerek süreçte daha geç başvuruyordu." Mihriban Kaya ise farkındalığın gençlerde çok yüksek

olduğunu, ancak ekonomik koşulların bu yaş grubunun düzenli terapiye devam etmesini zorlaştırdığını söyledi.

Küçük şehir dinamiği: gizlilik ve görülme kaygısı

Aydın'da yaşayan kişiler için psikolojik destek arayışında en önemli çekincelerden biri gizlilik oldu. Akveran, küçük şehirlerde görülebilme kaygısının terapi sürecini etkilediğini belirterek, "Bu nedenle danışanlarla gizlilik sözleşmesi yaptık, böylece güven duygusu arttı." dedi. Akkuş, ilçelerde yaşayan kişilerin tanınma kaygısı nedeniyle kendi bölgelerinde hizmet almaktan çekinip Aydın merkeze gelmeyi tercih ettiğini ifade etti. Özellikle çift terapisi ve cinsel içerikli terapilerde bu çekincenin arttığını belirtti. Kaya ise küçük şehirlerde yaşam temposunun daha yavaş olmasının kişilerin sorunlarını daha kolay fark etmesine yardımcı olduğunu söyledi.

Ekonomik ve mevsimsel etkenler

Uzmanların ortak görüşüne göre, ekonomik koşullar terapiye erişimde en belirleyici un-

surlardan biri oldu. Kaya, terapi ücretlerinin birçok kişi için zorlayıcı olduğunu belirterek, "İhtiyacı olanların önemli bir kısmı maddi sebeplerle sürece başlayamıyor ya da sürdüremiyor" dedi. Akkuş, başvuruların özellikle kış aylarında ve mevsim geçişlerinde arttığını vurguladı. Mevsimsel değişimlerin ruhsal durumu etkilediğini ifade etti.

Aydın'da farkındalık yüksek ancak erişim...

Aydın'da ruh sağlığı farkındalığı her üç uzmanın değerlendirmesinde de görüldüğü gibi giderek güçlendi. Gençlerde terapiye yönelik açıklık artarken, erkeklerde ve ileri yaş gruplarında çekinceler sürdü. Kentte en yaygın sorun kaygı olurken, küçük şehir yapısına bağlı gizlilik kaygısı ve ekonomik koşullar başvuruları etkiledi. Uzmanlara göre Aydın'da farkındalık yüksek olsa da psikolojik desteğe erişimi kolaylaştıracak görünür ve sürdürülebilir mekanizmalara ihtiyaç duyuluyor. Bu haberin hazırlanmasına değerli görüş ve deneyimleriyle katkı sunan Uzman Psikolog ve Psikodramatist İrem Onur Akveran'a, Uzman Klinik Psikolog Esra Akkuş'a ve Psikolog Mihriban Kaya'ya teşekkür ederiz.

Uzman Psikolog ve Psikodramatist İrem Onur Akveran

Uzman Klinik Psikolog Esra Akkuş

Psikolog Mihriban Kaya

Doç. Dr. Yakup Kaya

Çocuklarda dijital yönelim ve manevi boşluk ilişkisi

Çocukların ekran başında geçirdiği sürenin artması, yalnızca günlük yaşam alışkanlıklarını değil aynı zamanda manevi gelişim süreçlerini de nasıl etkilediği konusunda tartışmaları beraberinde getirmektedir. Günümüzde çocukların dijital dünyada daha fazla zaman geçirmesi, manevi gelişim boyutunda ne tür değişimlere yol açabileceği açısından değerlendirilmekte ve konu uzman görüşleriyle tartışılmaktadır.

Haber ve fotoğraf:
Reyhan Karabey

► Dijital teknolojilerin günlük yaşamda hızla yaygınlaşmasıyla birlikte çocukların ekranlarla kurduğu ilişki belirgin biçimde artmıştır. Bu durum, çocukların bireysel alışkanlıklarını değiştirmenin yanı sıra aile içi iletişim, birlikte geçirilen zamanın niteliği ve değer aktarımı süreçlerini de etkilemektedir. Çocukların dijital içeriklere artan yönelimi, onların manevi dünyalarının gelişimi ve sağlıklı bir şekilde şekillenmesi konusunu gündeme getirirken, aile ve toplum düzeyinde de bu sürecin nasıl daha dengeli yönetilebileceğine dair çözüm arayışları beraberinde getirmektedir.

Bu kapsamda çocukların dijital dünya ile ilişkilerinin sınırlandırılması, aile içi iletişimin güçlendirilmesi ve manevi değerlerin desteklenmesine yönelik yaklaşımlar önem kazanmaktadır. Dijitalleşmenin çocuk, aile ve topluma etkileri üzerine Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Doç. Dr. Yakup Kaya ile söyleşi gerçekleştirdik.

Dijital dünyanın çocukların manevi gelişimi üzerindeki etkileri nelerdir?

Günümüzde teknoloji sürekli gelişen bir özelliğe sahiptir ve özellikle dijital mecralar dediğimiz alanların çocukların her türlü gelişiminde etkili bir konuma sahiptir. Özellikle de manevi gelişim

noktasında olumlu ve olumsuz boyutuyla belirleyici bir konuma sahip olmaktadır. Dijital mecraanın, çocuklar üzerindeki etkisinin yüz yüze eğitimden daha etkili bir alan olduğunu söyleyebiliriz. Bu özellikleriyle birlikte asıl önemli olan, nasıl kullanılması gerektiğidir. Eğer çocuğun manevi gelişimi noktasında kontrollü bir mekanizma halinde kullanılırsa, ciddi anlamda etkin bir araç olabilir. Fakat dijital mecraanın, kontrolsüz bir mecra olarak çocuğun önüne serildiğinde çocuk üzerinde ciddi kişilik bozukluklarına ve şiddet eğilimli birer birey olarak yetişmelerine olanak sağlar. Çocukların dijital mecralarda karşılaştıkları içerik ve görsellerden etkilenerek ciddi bir manevi boşluğa düşüklerini söyleyebiliriz. Dijital

dünyanın, çocuk üzerinde etkisi anne babanın çocuk üzerindeki etkisinden daha fazla olduğunu, hatta gelişimi üzerinde belirleyici bir rol oynadığını söyleyebiliriz.

Manevi dengeyi kurmak için çocuklara nasıl yaklaşılmalıdır?

Manevi denge, bireyin doğumundan itibaren manevi gelişiminde yaşını, bilinç yapısını ve fiziksel gelişimini dikkate almak demektir. Her döneme uygun bilgilendirme ve manevi gelişimi destekleyecek donanımın verilmesi gerekir. Bebeklik, çocukluk, ergenlik, orta yaş ve yaşlılık dönemi şeklinde nitelendirilen gelişim evrelerine ait bireyin manevi dün

yasını geliştirecek bilgi ve kodların verilmesine özen gösterilmesi gerekir. Örneğin, ergenlik döneminde verilmesi gereken bilginin bebeklik ya da çocukluk döneminde verilmeye çalışıldığında dengeyi bozarak din yorgunluğu denilen unsurun ortaya çıkmasına sebep olunur. Dolayısıyla sağlıklı bir manevi gelişim için, kişinin içinde bulunduğu gelişim evrelerinin dikkatle gözlemlenmesi ve buna dikkat edilerek manevi bilgilerin, kodların verilmesiyle gelişimin sağlanması önem arz etmektedir.

Çocuklarda oluşan manevi boşluk, aile ve toplum tarafından sağlıklı şekilde nasıl doldurulabilir?

Manevi boşluk insanın her evresinde söz konusu olabilir. Bu boşluğun giderilmesinin pek çok yolu ve yöntemi söz konusudur. Bu konudaki en büyük görev ise aileye düşmektedir. Ailede özellikle anne ve baba, çocuğun oluşabilecek manevi boşluğunu kendi dini ve manevi yaşantılarıyla gidermelidir. Manevi boşluğun giderilmesinde söylem yeterli değildir. Çünkü söylem üzerinden manevi boşluk tatmin edilemeyebilir ve eksik kalabilir. Bu konuda çocuk için en önemli unsurun anne ve babanın manevi ya da dini yaşantılarıyla çocuğun manevi boşluğunu gidermeleri gerekir. Sonrasında toplumsal plandaki yaşantının nasıl olduğu bireyin manevi boşluğunun doldurulmasında da etkin bir role sahiptir. Eğer toplumda manevi anlamda, dini anlamda ciddi bir çarpıklık söz konusu ise o manevi boşlu-

ğu doldurmak söz konusu olmaz ve hatta aksi durumda da bireyin manevi hayattan uzaklaşması durumu olabilir. Toplum ve devletin eğitim sistemi içinde bireyin manevi gelişimini destekleyecek eğitimlerin verilmesi önemlidir. Bu eğitimin dengeli şekilde olması gerekir. Çocuğun gelişim aşamalarının her döneminde sağlıklı bir din eğitimi önem arz etmektedir.

Manevi eğitim çocuklara ne zaman ve nasıl verilmelidir?

Manevi eğitimin anne karnında başladığını söyleyebiliriz. Anne karnındaki bebeğin, annenin manevi yöneliminden etkilenecek çocuğun manevi gelişiminde rol oynadığını söyleyebiliriz. Çocuk doğduğu andan itibaren anne babanın helal rızık vermesi, manevi gelişiminde belirleyici bir etkidir. Daha sonrasında ise, çocuğun gelişim evrelerine göre din eğitimi çocuğa aşamalar halinde verilmesi gerekmektedir. Eğer çocuğun gelişim evrelerinden birisi atlanırsa, bir sonraki gelişim evresine altyapı oluşmamış olacaktır. Bu nedenle de sağlıklı bir manevi gelişimden söz edilemeyeceğini söyleyebiliriz. Burada en çok dikkat edilmesi gereken nokta, anne ve babanın manevi eğitimi zorlamadan, şefkatli bir şekilde vermesidir.

Manevi eğitim, çocukların dijital dünyaya yönelmesini dengeleyebilir mi?

Elbette, dengelediğini söyleyebiliriz. Çocuğa verilen dini

değerin dijital mecrayı kullanmada bir kılavuz görevi gördüğünü söyleyebiliriz. Çocuğun aldığı dini değerler, dijital mecrada kontrol mekanizmasının sağlıklı olmadığı ya da bilgilerin güvenilirliği konusunda ciddi şüphelerin olduğu mecrada, helal, haram, günah, sevap ve insan haklarına saygı gibi birtakım değerlerin belirleyici olduğu görülecektir. Çocuğun karşılaştığı her haberi beğenmesi, paylaşmaması ve her bilgiye sorgusuz inanmayıp ahlaki olmayan içerikleri reddetmesi gerektiğine vurgu yapılabilir. Çocuk aldığı manevi eğitimle birlikte dijital mecrada gördüğü faydalı içerikleri ön planda tutarak kendi bireysel gelişimi üzerinde olumlu etkilere sahip olabileceğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla çocuğun hayata, insana ve dijital mecraya bakışında edindiği değerler ciddi anlamda belirleyici bir rehberdir.

Manevi boşluk ve dijital yönelim sorunu toplum genelinde nasıl azaltılabilir?

Manevi boşluk çok yönlü bir yapıya sahiptir. Toplumda herkesin üzerine düşen görevleri vardır. Bir bireyin manevi boşluğu söz konusu ise, öncelikle kendisinin bu boşluğu giderme isteği olmalı ve sonrasında da herkes bir şekilde görevlidir. Bireyin ailesi, çevresi, devlet kurumları ve sivil toplum örgütleri bireyin manevi boşluğunu doldurmada önemli bir

yere sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bireyin manevi boşluğu dolmadığı durumlarda birey, ciddi bir arayış içine girer ve bu arayış süreci de kontrolün dışında olan bir süreçtir. Birey arayış sürecinde kendini tatmin ve ispat alanı olarak dijital mecrayı tercih etmektedir. Dijital mecrada, aile kontrolünde, devlet kontrolünde ya da toplum kontrolünde olmadığı için de bireyin dijital mecrada hangi alana girdiği ve manevi boşluğu neler üzerinden doldurmaya çalıştığını göremediğimizi ve bilemediğimizi söyleyebiliriz. Sonuç olarak, manevi boşluğu doldurulmayan ve yeterli manevi eğitim verilmeyen bireyler, bu boşluğu dijital mecralar üzerinden gidermeye çalışmaktadır.

Kıllıoğlu Hüseyin Efe'nin mirası

Dursun Güven

Milli Mücadele'nin ilk kurşunlarından birini atan, haksızlığa boyun eğmeyen ve vatanı söz konusu olduğunda en yakın dostlarıyla bile karşı karşıya gelmeyi göze alan Kıllıoğlu Hüseyin Efe'nin hikayesi, torunu Dursun Güven'in anlatımlarıyla yeniden canlanıyor.

Haber ve fotoğraf:
Eylem Zeynep İlhan

► Aydın'ın Çine ilçesinden yükselen ve Ege'nin dağlarında yankılanan direnişin ateşi, Hüseyin Efe'nin torunu Dursun Güven'in anlatımlarıyla gün yüzüne çıkıyor. Malgaç Baskını'nın kahramanlarından Kıllıoğlu Hüseyin Efe, sadece işgalciye karşı değil, haksızlığa karşı eğilmeyen başı ve "Vatan için savaşılır, para için değil!" diyen onurlu duruşuyla tarihe damga vuruyor. Milli Mücadele'nin ilk kıvılcımlarının çakıldığı günlerde, 1 Haziran 1919'da Yağcılar Köyü'nde alınan o tarihi kararın merkezinde yer alan Kıllıoğlu

Hüseyin Efe'nin hikayesi yeniden canlanıyor. Keskin nişancılığı ile bilinen ve cephede bir parmağını kaybeden Hüseyin Efe'nin torunu Dursun Güven, dedesinin hatıralarını paylaşarak bir devrin asil duruşunu gözler önüne serdi. Gerek Adnan Menderes'ten Milli Mücadele için istediği destek sırasında ki tavizsiz tavrı, gerekse Celal Bayar ile yaşadığı tarihsel gerginliklerle bilinen Hüseyin Efe, vatan mevzubahis olduğunda en yakın dostlarını bile karşısına almaktan çekinmedi. Atatürk tarafından teklif edilen maaşı "Biz para için savaşmadık." diyerek reddeden ve yokluk içinde vefat etmesine rağmen onurundan ödün ver-

meyen Kıllıoğlu Hüseyin Efe'nin mirası, Aydın dağlarında esen rüzgarlarla yaşamaya devam ediyor.

Direnişin ve onurun sembolü Kıllıoğlu Hüseyin Efe

Aydın'ın Çine ilçesinden yükselen direniş ateşi, sadece işgalciye karşı değil, aynı zamanda umutsuzluğa ve haksızlığa karşı verilmiş bir mücadeleydi. Döneminin en keskin nişancılarından biri olan Kıllıoğlu Hüseyin Efe, hem dağların hem de adaletin bekçiliğini yaptı. Konuyla ilgili olarak Kıllıoğlu Hüseyin Efe'nin torunu Dursun Güven ile görüştük.

İlk toplantı ve tarihi karar

Çine'nin Yağcılar köyünde 1 Haziran 1919 tarihinde yapılan o tarihi toplantı, Ege'deki direnişin fitilini ateşledi. Subayların ve efelerin bir araya geldiği bu mecliste, vatanın kurtuluşu için yeminler edildi. Torun Dursun Güven, o günleri dedesinin anlatımlarına dayanarak şöyle aktardı: "1 Haziran'da subaylarla efeler toplanıyor. Subaylar, 'Biz size yeterli mermiyi vereceğiz, siz bize katılın. Çünkü efeler keskin nişancı, attığını vuruyor.' diyor."

Menderes ve Bayar ile karşı karşıya

Dursun Güven, Hüseyin Efe'nin sadece cephede değil, lojistik destek konusunda da oldukça sert bir tavır sergilediğini ve o dönem henüz genç bir toprak ağası olan Adnan Menderes'ten Milli Mücadele için destek istediğini anlattı. Güven, o olayı şu sözlerle ifade etti: "Adnan Menderes o zamanlar burada zengin bir ağa. Dedemle Yörük Ali Efe, bir gece beraber gidip ona 'Sen de savaşa geleceksin.' diyorlar. Gelmeyince bu sefer 'O zaman 500 lira para vereceksin.' diyorlar. Menderes 'Vermem.' deyince dedem onu vurmaya kalkışıyor, araya giren Yörük Ali engel oluyor." Sadece Menderes değil, o dönem "Galip Hoca" takma adıyla bölgede bulunan Celal Bayar da Efe'nin hiddetinden nasibini

almıştı. Torun Güven, bir kağıt oyunu sırasında yaşanan gerilimi şu şekilde aktardı: "Celal Bayar Yassıada'da yargılanırken, 'Ben Killoğlu Hüseyin şakağıma tabanca dayadığı zaman bile korkmadım.' demiş. Oyunda hile yapınca dedem sinirlenip tabancayı çekmiş."

Malgaç Baskını ve bir direnişin bedeli

8 Haziran'daki meşhur Malgaç Baskını, düzenli bir ordunun yokluğunda efelerin neler yapabileceğini dünyaya kanıtladı. Ancak bu kahramanlıkların bir de bedeli vardı. Hüseyin Efe, vatani için çarpışırken elinden yaralanmış ve parmaklarını tam kullanılamaz hale gelmişti. "Vatan için savaşırlar, para için değil." diyen Dursun Güven, Çanakkale kahramanı Seyit Onbaşı'ya da atıfta

bulunarak gazilerin o günkü yokluk içindeki asil duruşunu anlattı. Hüseyin Efe'nin ve o dönemin kahramanlarının bakış açısını özetleyen Güven, sözlerini şöyle tamamladı: "Atatürk köye kadar gidip onlara maaş bağlıyor ancak onlar bu maaşı kabul

etmiyorlar. 'Biz para için savaşmadık!' diyorlar. Yokluk içinde öldüler ama onurlarından ödün vermediler." Bugün Aydın dağlarında esen rüzgar, Killoğlu Hüseyin Efe ve arkadaşlarının cesaretini fısıldamaya devam ediyor. Torunu Dursun Güven'in titizlikle koruduğu bu anılar, bir milletin küllerinden nasıl doğduğunun en canlı kanıtı olarak tarihteki yerini koruyor. Bize değerli zamanını ayırıp bu hatıraları aktardığı için Dursun Güven'e teşekkür ederiz.

Aydın'da İtfaiye mesaisi: Yangın, kurtarma ve ihmal uyarısı

Aydın Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Dairesi Başkanı Taner Günhan, Nisan 2026'da Aydın'da 1452 olaya çıkış yaptıklarını belirterek, itfaiyenin yalnızca yangınlara değil hayvan kurtarma, trafik kazası, su baskını ve benzeri birçok vakaya müdahale ettiğini söyledi. Yol kenarındaki arazi yangınları ve soba kaynaklı baca yangınlarının önlenabilir vakalar arasında yer aldığını ifade eden Günhan, olayların ortak nedenlerinden biri olarak ihmale dikkat çekti.

Haber ve fotoğraf:
Ferit Tercan

İtfaiye, kamuoyunda çoğu zaman yangınla özdeşleştirilse de Aydın'da ekiplerin sahadaki mesaisi çok daha geniş bir alana yayılıyor. Hayvan kurtarma vakalarından trafik kazalarına, su baskınlarından yangınlara kadar farklı olaylara müdahale eden ekipler, aynı zamanda eğitim ve denetim çalışmalarıyla da riskleri azaltmaya çalışıyor. Aydın Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Dairesi Başkanı Taner Günhan'a göre, vakaların önemli bir bölümü bilinçli davranış ve doğru müdahale kültürüyle önlenabilir nitelik taşıyor.

Nisan ayında 1452 olaya çıkış yapıldı

Aydın Büyükşehir Belediyesi İtfaiyesinin Nisan 2026'da toplam 1452 olaya çıkış yaptı-

ğını belirten Günhan, bu vakalar içinde yangın, hayvan kurtarma, trafik kazası ve su baskını gibi başlıkların öne çıktığını söyledi. Günhan'ın aktardığı verilere göre aynı ay içinde 413 yangın, 580 hayvan kurtarma, 128 trafik kazası ve benzeri olay ile 29 su baskını vakasına müdahale edildi. İtfaiyenin yalnızca acil müdahalelerde değil, eğitim ve denetim süreçlerinde de aktif olduğunu belirten Günhan, bir ay içinde 32 eğitim verildiğini, bu eğitimlerde 2200 vatandaşın bilgilendirildiğini ve 400 işyerinin kontrol edildiğini ifade etti.

Yazın arazi yangınları, kışın ısınma kaynaklı riskler artıyor

Vakaların mevsimlere göre değiştiğini belirten Günhan, yaz aylarında arazi yangınlarının arttığını söyledi. Mevsim geçişleri ve küresel ısınmanın

Taner Günhan

yangın riskini artırdığını belirten Günhan, yangınların büyük bölümünün insan kaynaklı olduğuna dikkat çekti. Günhan, "Yazın arazi yangınları artıyor. Mevsim geçişleri ve küresel ısınma sebebiyle bu yangınlar artış gösteriyor. Zaten yangınların yüzde 80-90'a yakını insan kaynaklı oluyor." dedi. Kış aylarında ise aşırı yağışlar, sel baskınları, mahsur kalmalar ve ısınma amaçlı kullanılan soba, klima ve elektrikli cihazlardan kaynaklanan risklerin öne çıktığını belirten Günhan, yaz döneminin daha yoğun geçtiğini ancak kışın da itfaiyenin iş yükünün sürdüğünü söyledi.

En yoğun ilçeler Efeler, Söke ve Nazilli

Aydın genelinde olay yoğunluğunun ilçelere göre değiştiğini belirten Günhan, en fazla iş yoğunluğunun Efeler, Söke ve Nazilli'de olduğunu söyledi. Bu ilçelerin

sıralamasının dönemsel olarak değişebildiğini ifade eden Günhan, iş yoğunluğu açısından genellikle ilk üçte bu ilçelerin yer aldığını dile getirdi.

Önlenabilir vakalarda ihmale dikkat

İtfaiyenin en sık karşılaştığı ve önlenabilir gördüğü vakalar arasında yol kıyısındaki arazi yangınları ile soba kaynaklı baca yangınlarının yer aldığını belirten Günhan, daha dikkatli ve bilinçli kullanımın olay sayısını azaltabileceğini söyledi. Tekrarlayan vakaların ortak nedenine ilişkin konuşan Günhan, "İhmal olabilir. İhmal birinci sırada olur." ifadelerini kullandı. Vatandaşların yangının ne olduğunu, yangın çeşitlerini ve yangını önlemek için neler yapılabileceğini öğrenmesi gerektiğini belirten Günhan, talep edilmesi halinde itfaiye olarak eğitim vermeye hazır olduklarını söyledi. Günhan, "Sadece

bize talep gelsin. Biz gereğini yaparız, en doğru ve faydalı bilgilendirmeyi sağlarız.” dedi.

Yanlış adres ve panik müdahaleyi zorlaştırıyor

Vatandaşların ilk müdahalede yaptığı en kritik hataların yanlış adres verme, panik ve bilinçsiz müdahale olduğunu belirten Günhan, olay yerindeki yanlış davranışların hem vatandaşları hem de itfaiye ekiplerini riske atabildiğini söyledi. Günhan, “Yanlış müdahale yaptıklarında kendilerini de riske atıyorlar. Bu sefer biz bir yangında hem yangın hem kurtarma operasyonu gerçekleştirmek zorunda kalıyoruz” dedi. Olay yerinde vatandaşların önce kendi güvenliğini sağlaması gerektiğini vurgulayan Günhan, trafik yoğunluğu ve arazi yapısının da müdahale süresini etkileyebildiğini belirtti. Özellikle yolun olmadığı arazilerde müdahalenin gecikebildiğini ifade etti.

Asılsız ihbar gerçek acile zaman kaybettiriyor

Asılsız ihbarların itfaiye ekipleri açısından ciddi zaman kaybı oluşturduğunu belirten Günhan, yanlış ihbarların gerçek acil olaylara müdahale süresini etkilediğini söyledi.

Geçen yıl 2400-2500 civarında asılsız ihbar alındığını ifade eden Günhan, bu sayının yüksek olduğunu vurguladı. Günhan, “Bu, ekiplerimizin 2400 kez vakaya çıkışı demektir. Olayın çeşitliliğine göre yeri geliyor 4 araç çıkıyorsunuz, 20 personel çıkıyorsunuz. Bu gerçek vakalara ulaşmak için zaman kaybetmimize yol açıyor.” diye konuştu.

Trafik kazasında bilinçsiz yardım sakatlığa yol açabilir

Vatandaşların yardım etme isteğiyle bazı durumlarda yanlış müdahalede bulunabildiğini belirten Günhan, özellikle trafik kazalarında kazazedeyi bilinçsiz şekilde araçtan çıkarmanın ağır sonuçlar doğurabileceğini söyledi. Günhan, “Yapabileceğiniz küçük bir hamle, o insanın belki de ömür boyu sakat kalmasına sebep olabilir. Yanlış müdahale yapmak bu yüzden çok önemlidir.” dedi. Toplumda bu konuda farkındalığın önceki yıllara

göre arttığını belirten Günhan, eğitim çalışmalarıyla bu bilincin daha da güçlenebileceğini ifade etti.

kez de yetkili işletmeler tarafından kontrol ve dolum işlemlerinin yapılması gerektiğini belirtti. Günhan'a göre, yangın tüpünün bulunmasından önce kullanım bilgisi geliyor.

Dijital veriler müdahaleyi hızlandırıyor

Teknolojinin doğru kullanılması halinde itfaiye müdahalelerini hızlandırdığını belirten

Günhan, fotoğraf, video ve konum bilgilerinin ekipler için önemli olduğunu söyledi. Araçların konumlarının sistemler üzerinden takip edilebildiğini belirten Günhan, anlık ileti grupları ve dijital verilerle sevkiyat sürecinin daha hızlı yürütülebildiğini ifade etti. Günhan, telsizin çekmediği bazı arazi yapılarında telefon ve dijital sistemlerin olaylara daha kısa sürede müdahale edilmesine katkı sağladığını söyledi.

Eğitim olursa aşamayacağımız sorun yok

Yangın ve afet bilincinin küçük yaşlardan itibaren verilmesi gerektiğini belirten Günhan, afet konusunun okullarda ders ya da seçmeli ders olarak işlenebileceğini söyledi. Eğitim çalışmalarının olay sayısını azaltmada en önemli adım olduğunu vurgulayan Günhan, toplumun her kesimine ulaşılması gerektiğini ifade etti. Günhan, “Eğitim olduktan sonra memleketimizde aşamayacağımız sorun yoktur.” diyerek sözlerini tamamladı.

Yangın tüpü varlığı tek başına yeterli değil

Yangın tüpünün yangının başlangıç aşamasında etkili olabileceğini belirten Günhan, vatandaşların yalnızca yangın tüpüne sahip olmasının yeterli olmadığını, tüpün nasıl kullanılacağını da bilmesi gerektiğini söyledi. Her yangının küçük bir kıvılcımla başladığını ancak zamanında müdahale edilmediğinde büyüyebileceğini ifade eden Günhan, yangın tüplerinin 6 ayda bir gözle kontrol edilmesi, yılda bir

ADÜ kampüsünde unutkanlık bilançosu: Kayıp eşyalar milli serveti ve psikolojik süreçleri tehdit ediyor

Üniversite kampüslerinden toplu taşıma araçlarına kadar her alanda artış gösteren kayıp eşya vakaları, günümüz insanının nesnelerle kurduğu bağı zayıfladığını ortaya koyuyor. Uzmanlar, kullan-at kültürünün ve dijital bağımlılığın eşyaya verilen değeri azalttığını vurgularken kayıp eşya depolarında sahipsiz kalan binlerce ürün, ekonomik ve sosyolojik bir dönüşümün izlerini taşıyor.

Haber ve fotoğraf:
Damla Kocaoğlu

►Günümüzde üniversite kampüslerinden toplu taşıma araçlarına kadar hemen her kamusal alanda biriken kayıp eşyalar, modern insanın nesnelere bakış açısındaki dramatik değişimi gözler önüne seriyor. Eskiden büyük emeklerle edinilen ve kuşaktan kuşağa aktarılan eşyalar, yerini seri üretimin getirdiği yenisini alırım rahatlığına ve dijital ekranların yarattığı dikkat dağınıklığına bırakmış durumda. Uzmanlar, bu durumu sadece basit bir dalgınlık olarak değil psikolojik bir maliyet hesabı ve sosyolojik bir dönüşüm olarak tanımlıyor. Bu toplumsal tabloyu emekli astsubay Ali Yılmaz, 16 yıllık şoförlük tecrübesiyle Hulusi Bekiç'in yollarındaki gözlemlerinden, Aydın Adnan Menderes Üniversitesinde 2000 yılından bu yana hizmet veren Hasan Özkan'ın sessiz ta-

nıklıklarına kadar geniş bir çerçevede inceledik. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi öğrencilerinden Efsanur Bağlar, Kübra Nur Esmeray, Karya Babrak'ın da görüşleri ile kayıp eşyaların yeni nesil için ne ifade ettiğini dinledik. Uzman Klinik Psikolog Sergen Özdemir'in kayıptan kaçınma analizleri, sosyolog ve aynı zamanda Sağlık, Kültür ve Spor (SKS) Daire Başkanlığında Kültür Şube Müdürü olarak görev yapan Öğr. Gör. Mehmet Atik'in tüketim kültürü ve unutilan eşyalar üzerine aslında toplumun hız ve haz odaklı yeni yaşam biçimini benimsediğini içeren ifadelerine yer verdik. Peki bir eşyayı kaybettiğimizde aslında kaybettiğimiz sadece maddi bir değer mi, yoksa geçmişle ve çevreyle kurduğumuz o kadim bağ mı? İşte kayıp eşya depolarının sessiz tanıklığında günümüz insanının eşya ile imtihanının perde arkası.

Yollarda unutilan hayatlar: Otobüslerde telefon mesajı

Ankara Üniversitesinde Adalet Meslek Yüksekokulu ve Jandarma Meslek Yüksekokulunda eğitim gören, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde uzun yıllar astsubay olarak görev yaptıktan sonra emekliye ayrılan 55 yaşındaki Ali Yılmaz, 8 yıldır otobüs şoförlüğü yapmakta. Meslek hayatı boyunca otobüslerde en çok telefon, çanta, cüzdan, kulaklık ve alışveriş poşetlerinin unutulduğunu; mevsimine göre şemsiyelerin ve yolcuların yere bıraktıkları küçük eşyaların da sıkça araçta kaldığını gözlemleyen Yılmaz, unutilan eşyalara verilen tepkinin maddi değerle ilgili olduğunu ifade etti. Yılmaz, "8 yıl öncesinde olduğu gibi bugün de telefonunu unutan yolcular büyük panik yaşarken günümüzde de telefon kaybı aynı paniğe yol açmakta.

Maddi değeri düşük kulaklıkların peşine ise kimse düşmemekte," dedi. Gençlerin yüksek değerli teknolojik ürünleri bazen umursamazca unuttuğunu, orta yaş ve üzeri yolcuların ise maddi değeri düşük eşyalar için bile geçmişteki yokluk tecrübeleri nedeniyle daha takipçi olduklarını da ekledi. Aydın'da 16 yıldır otobüs şoförlüğü yapan Hulusi Bekiç de benzer şekilde yağmurlu havalarda en çok şemsiyelerin unutulduğunu, son yıllarda artan nüfusla birlikte dalgınlığın ve vurdumduymazlığın çoğaldığını kaydetti. Bekiç, "İstatistiksel olarak unutilan eşyaların yüzde 50'si aynı gün içerisinde, kalan yüzde 50'si ise 1 hafta içerisinde teslim almaktadır. Ancak değerli görülen eşyaların yüzde 80'i ise hiç aranmıyor," dedi. Şoförler Ali Yılmaz ve Hulusi Bekiç, eşyaların araçlarda bırakılmasını tamamen telefon bağımlılığına bağlayarak yolcuların araçtan

Hasan Özkan

inerken gözlerini ekrandan ayırmamalarının çevreyle bağlarını kopardığını ve eşya unutma sıklığını doğrudan artırdığını savundu.

Kampüslerin kayıp arşivi: Yıllarca bekleyen emanetler

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi SKS Daire Başkanlığı bünyesinde 2000 yılından bu yana hizmet veren Hasan Özkan, 2000-2005 yılları arasında Eğitim Fakültesi'nde 2005-2008 yıllarında Aydın Meslek Yüksekokulunda (MYO) ve 2008-2009 yıllarında Eski Tıp Fakültesi kantininde, 2009-2010 döneminde Sultanhisar MYO kantinindeki görevinin

ardından 2010 yılı yaz döneminde Didim Akbük Sosyal Tesisleri sorumluluğunu yürütmüş, 2010-2012 yılları arasında ise Personel Daire Başkanlığında Arşiv Sorumlu Yardımcısı olarak görev almıştır. 2012 yılı yazında Didim Akbük Sosyal Tesisler Müdürlüğü görevine getirilen Özkan, 2012 yılı Eylül ayından itibaren de Aydın Menderes Dersliklerinde Bina Sorumlusu ve Teknik Personel olarak hizmetine devam etmektedir. Dersliklerde en çok kulaklık, şemsiye ve ceket unutulduğunu belirten Hasan Özkan, "Özellikle yağmurlu günlerde derse gelen öğrenciler güneş açtığında şemsiyelerini derslik-

Uzm. Psikolog Sergen Özdemir

lerde, sıra altlarında, kantinde bırakıp gitmekte." dedi. Vize ve final dönemlerinde sınav telaşıyla günde ortalama 10-15 telefonun unutulduğunu ifade eden Özkan, 2 yıl boyunca sahibi çıkmayan cep telefonlarıyla karşılaştığını ve rehberdeki kayıtlardan sahiplerine ulaştığında bile öğrencilerin eşyalarını sormaya gelmediklerini anlattı. Unutulan eşyaların manevi değerine de değinen Özkan, "Birgün bir öğrenci gelmişti ağlayarak, kolyesini kaybetmiş, abi çok kıymetliydi maddi değeri önemli değil ama hediye idi dedi. O gün 5 kişi kolyeyi aramıştık çimlerde derslik binasının önünde çok şükür ki bulduk. Kolyeyi bulduğumuzda kız göz yaşlarını tutamamıştı ağlamıştı, abi ne istersen alayım ısmarlayayım demişti, çok müteşekkirdi olmuştu." diyerek anılarını paylaştı. Aynı zamanda sahibi çıkmayan eşyalar konusunda hassasiyetle hareket ettiklerini belirten Özkan, ceket, flash bellek ve kitapları uzun süre muhafaza ettiklerini belirterek, "Bu kapsamda, 3 yıl boyunca geri alınmayan yaklaşık 400 kitabı kütüphanelere bağışladık. Kıyafetleri ise ihtiyaç sahiplerine ulaştırdık." şeklinde ekledi. Hasan Özkan, "Öğrenciler ailelerinin kendilerini ne şartlarda okuttuklarını bilemedikleri için yenisini alırım rahatlığıyla hareket etmektedirler. Bunu yapmaktan vazgeçmelerini ve ailelerinin emeğini göz ardı etmemelerini öneririm." dedi.

şanur Bağlar, Kübra Nur Esmeray ve Karya Babrak, eşya kayıplarına yaklaşımlarının eşyanın maddi ve manevi değerine göre değiştiğini ifade etti. 22 yaşındaki Efşanur Bağlar, "Benim için minimalist bir düzen en özgür hissettiğim durumlardan biri yaşam felsefem. Çünkü çok fazla eşyayı ayak bağı olarak görüyorum, yorucu geliyor bana." şeklinde belirtirken telefonunun şarjının bitmesinin kendisini cüzdan kaybetmekten daha çok huzursuz ettiğini söyledi. Kübra Nur Esmeray ise eşyalarına anlam yüklediğini, "Özellikle şu an yanımda olan eşyalardan kulaklığım kaybolursa çok üzülürüm çünkü annemin doğum günü hediyesi." ifadeleriyle kulaklığını kaybetmekten endişe duyduğunu dijitalleşmenin fiziksel çevreyle bağını zayıflatıldığını itiraf etti. Karya Babrak da kulaklık kullanımının kendisi için hayati olduğunu, "Şu an toplu alanlarda yaşıyorum, yurttaki kalıyorum, dersliğe gidip geliyorum, otobüs kullanıyorum bu yüzden kulaklığım çok düşkünüm. Kaybetmek beni çok üzer, benim için hayati bir öneme sahip diyebilirim." sözleriyle bu cihazı kaybetmenin hayatında büyük bir krize yol açabileceğini belirtti. Aynı zamanda kaybolan eşyalarının peşine düşmemesinin temel nedenini de yenisini alabilme rahatlığı olarak tanımladı.

Psikolojik ve sosyolojik analiz: kullan-at kültürü ve zihinsel yük

Uzman Klinik Psikolog Sergen Özdemir, yoğun unutkanlık vakalarının temelinde zihinsel kapasite sınırları ve psikolojik stres faktörlerinin yattığını, "Zihinsel kapasitesinin sınırlarına ulaşan

Öğr. Gör. Mehmet Atık

Z kuşağının eşya algısı: işlevsellik mi maneviyat mı?

Üniversite öğrencileri Ef-

Ali Yılmaz

birey, eşyalarını orada bırakıp yanında hiç yokmuş gibi davranabilmekte, yüksek stres altında hafıza merkezi olan hipokampus olumsuz etkilenecek ve bu durum unutkanlıklara yol açabilmektedir.” sözleriyle açıkladı. Özdemir sözlerine,

"Aynı zamanda birey, kaybettiği nesnenin yerine kolayca yenisini koyabileceğini bildiğinde eşyayı geri almak için harcayacağı emeği psikolojik maliyet olarak görüyor ve bu maliyeti paradan daha değerli buluyor. Bu yüzden kaybettiğim eşya benim emeğimi gerçekten hak ediyor mu diye düşünerek eşyanın peşine düşüp düşmeyeceğine bu şekilde karar veriyor." ifadelerini de ekledi. Ayrıca loss aversion (kayıptan kaçınma) mekanizmasıyla kişinin, kaybin yarattığı utanç duygusundan kaçmak için zaten eskimişti gibi bahanelere sığınabileceğini de belirten Özdemir sözlerini, "Eşyayı aramak kayıpla yüzleş-

mek anlamına gelirken, aramak kaybı pasif bir şekilde yok saymaktır." şeklinde tamamladı. Sosyolog Mehmet Atik ise bu durumu tüketim kültürünün hız ve haz odaklı yapısıyla ilişkilendirdi.

Geçmişte eşya ediniminin zor olması nedeniyle eşyalarla kurulan güçlü bağları, “Geçmiş insanlara baktığımızda onlar için edinim, o seri üretimin daha yavaş olduğu kolay olmadığı dönemleri ele alacak olursak, biraz daha zordu. Zor olduğu için de geri dönüp almak davranışı, günümüz insanlarına göre orta yaş üstü bireylerde daha fazladır. Günümüzde ise yerine koymak daha kolay, edinim daha basit durumda bundan dolayı da gençleri kaybolan eşyalarını geri dönüp alma bakımından etkilemektedir diyebiliriz.” sözleriyle belirtti. Atik, teknolojik cihazların sadece iletişim aracı değil bir statü göstergesi haline geldiği için diğer eşyalardan daha çok önemsendi-

Hulusi Bekiç

ğini ifade ederek, kayıp eşya birimlerine gitmemenin arkasında ekonomik rahatlık veya muhtaçlık algısından kaçınma gibi sosyolojik nedenler yattığını belirtti. Geride bırakılan her eşyanın aslında boşa giden bir milli değer ve emek olduğu çağrısında bulundu. Kayıp eşya depolarında biriken her nesne, aslında modern yaşamın hızına yetişmeye çalışan insanın geride bıraktığı bir parça niteliğinde. Genç kuşağın dijital dünya-

yı fiziksel dünyadan daha fazla sahiplendiği, orta yaş ve üzerinin ise geçmişin yokluk hafızasıyla en küçük parçaya bile tutunduğu bu yeni düzende, unutulan sadece bir şemsiye ya da kulaklık değil, aynı zamanda o eşyaya verilen emek ve gösterilen özendir. Sahibi çıkmayan yüzlerce telefonun, unutulan binlerce kitabın ve tozlu raflarda bekleyen ceketlerin sessiz çığlığı, toplumsal bir farkındalık çağırısıdır.

Gençler istemiyor, teknoloji affetmiyor: Aydın'da unutulmaya yüz tutmuş meslek

Aydın'ın Efeler ilçesinde yaklaşık yarım asırdır mutafçılık yapan Faruk Barut, teknolojinin gelişmesiyle birlikte yok olmaya yüz tutan zanaatı ilmek ilmek yaşatmaya devam ediyor.

Haber ve fotoğraf:
Mustafa Akgün

Bir zamanlar köylerde çoğu hanenin geçim kaynağı olan deve kolanı üretimi şimdilerde tek bir ustanın elinden sipariş usulü sürdürülüyor. Teknolojinin gelişmesiyle beraber eşek, at, öküzün yerini modern araçların alması mutafçılık mesleğine de gölge düşürdü. Efeler'de yaşayan 50 yıllık mutaf ustası olan Faruk Barut, atalarından kendisine miras kalan zanaatını hem geçimini sağlamak amacıyla hem de tarihin tozlu sayfalarına karışmaması için devam ettiriyor. Artık sadece deve güreşlerinde tercih edilen kolanları elleriyle hazırlayan Barut, merak edilenleri anlattı.

"Bu iş bize atalarımızdan kaldı"

Ata mesleğine henüz küçük yaşlarda başladığını söyleyen Barut, "Ben bu mesleğe henüz 7 yaşındayken başladım. Dedem ve babam da mutafçılık yapıyordu. Kısacası bu iş bize atalarımızdan

kaldı. Ben 27 yaşına kadar Aydın'ın köylerinde çalıştım. O zaman Bozdağın'da yaşıyordum. Daha sonra Aydın Efeler'e taşındık. Şimdi hem pazarlarda nalbur ve hırdavat ürünleri satıyorum hem de pazara gitmediğim günlerde evde deve kolanı örüyorum." ifadelerini kullandı.

"İlmek ilmek işleyerek ilerliyoruz"

Yaptıkları kolanların devecilikte önemli bir yere sahip olduğunu söyleyen Barut, "Kolan yapımında çapar dediğimiz, dört deliği olan kare tahta parçalarından destek alıyoruz. Benim şu an kullandığım çaparlar 60-70 yıllık. İlmek ilmek işleyerek ilerliyoruz. Yaptığımız kolanlar devenin havutuna bağlanır ve bir nevi kemer görevi görür. Takıldığında havutun sabit kalmasını sağlayarak düşmesini engelliyor. Daha küçük ördüklerimiz ise at ve eşeklerde semer için kullanılır. Tabii şimdi onlara pek talep yok. Özellikle deve güreşlerine hazırlık yapanlar bu kolanlara yoğun talep gösteriyor. Kolanlar 3 ya da 4 parçadan oluşur ve yakla-

şık 2 saatte tamamlanır. Fiyatları da bin 200 - 300 bin lira arasında değişkenlik gösteriyor." dedi.

"Teknolojiyle birlikte işler değişti"

Eskiden çoğu kişinin geçim kaynağı olan mutafçılığı şimdilerde yapan kimsenin olmadığını söyleyen Barut, "Eskiden bu meslek çok yaygındı. Bundan 30-40 yıl önce sadece Bozdoğan Olukbaşı Köyünde 8 hane bu işten geçimini sağlardı. Ben haftada 200-300 kolan yapardım, köyde toplam üretim bin adedi geçerdi. Tabii şimdi teknolojiyle birlikte işler değişti. Eşegin, beygirin yerini traktörler alınca bu meslek de unutulmaya başladı. Şu an sadece deveciler talep gösteriyor. Aydın'da bu zanaatı yapan tek kişi benim. Sipariş usulü çalışıyorum ve benden sonra yapacak kimse de görünmüyor. Bizim mesleğimize mutafçılık denilir. Eskiden Nazilli'de Mutaf Pazarı vardı. Tabii şimdi böyle bir şey yok." diye konuştu.

"Gençlerin tercih edeceği bir iş değil"

Yeni neslin bu mesleğe yanaşmadığını dile getiren Barut, "Bu meslek gençlerin tercih edeceği bir iş değil. Ancak merakı olan ve gerçekten seven biri yapabilir. Benim oğlum da yapmak isteme-

di. Çünkü bu işin geleceği parlak değil. Gelecek olmayınca kimse bu işe yönelmiyor. Köyümüzde gençler bu işi bilmez, bilenler de benimle yaşıt, ama onlar da artık yapmıyor." ifadelerini kullandı.

"Kazandığımda mutlu oluyorum"

Sadece belli pazarlarda tezgah açtığını ifade eden Barut, "İncirliova, Köşk, Koçarlı ve Efeler pazarlarında satış yapıyorum. En çok satışı İncirliova'da yapıyorum. Günde bin 500 - 2 bin lira kazandığımda mutlu oluyorum. Deve güreşleri devam ettiği sürece benim işim de devam edecek. Ancak yalnızca kolan yaparak geçinmek zor olduğu için pazarlarda hem kolan hem de hırdavat ürünleri satıyorum." dedi.

Asıl zorluk mesleğin değer görmemesi

İşinin bacaklarında ağrıya sebep olduğunu belirten Barut, "Bu işi severek yapıyorum ama maddi durumum iyi olsaydı devam etmezdim. Bacaklarımdan rahatsızım. Kolan örerken bacakları kıvrarak oturmak gerekiyor ve bir süre sonra ağrı yapıyor. Yine de geçinebilmek için sürdürmek zorundayım. Bana göre işin zorluğu yok, asıl zorluk mesleğin artık değer görmemesi ve geleceğinin belirsiz olması." diye konuştu.

Fatih Ulutaş

Gökyüzünün en zeki yolcuları

Kuş beyinli dedik ama yanıldık. Günlük dilde küçümseme anlamında kullanılan bu ifade, göçmen kuşların binlerce kilometrelik yolculukları sırasında gösterdikleri güçlü hafıza ve olağanüstü yön bulma yeteneklerini gölgeyor. Her yıl şaşmadan tamamladıkları bu yolculuklarla, doğanın en zeki yolcuları olduklarını kanıtlıyorlar.

Haber ve fotoğraf:
Kübra Helin Akbaş

■ Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü mezunu olan Prof. Dr. Kurtuluş Olgun, 1995 yılından bu yana Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Fen Fa-

kültesi Biyoloji Bölümü Zooloji Anabilim Dalında görev yapıyor. Yaban hayatı ve zooloji alanında çalışan Olgun, yaklaşık 40 yıllık akademik hayatını Türkiye'nin biyolojik zenginliklerini araştırmaya ve korunmasına katkı sağlamaya adanmış. Göçmen kuşların binlerce kilometrelik yolculuğunu, sahip

oldukları adaptasyonları ve insan faaliyetlerinin bu süreçte etkileri hakkında bir söyleşi gerçekleştirdik.

Kuşlara kuş beyinli denilmesi bir küçümseme ifadesi ama göçmen kuşlar her yıl binlerce kilometrelik aynı rotayı şaşmadan bulabiliyor; bu navigasyon yeteneğini nasıl açıklıyorsunuz ve bu durum hayvan zekasına bakışımızı değiştirmeli mi?

Kuşlara kuş beyinli denmesi aslında onların zekasını küçümsemek anlamına geliyor ancak bu doğru bir ifade değildir. Kuşların yuva yapma yetenekleri, göç rotalarını şaşmadan bulabilmeleri ve uzun mesafeleri kat edebilmeleri oldukça gelişmiş bir zekaya sahip olduklarını gösterir. Bu nedenle kuşların zekası hafife alınmamalıdır. Buna örnek olarak Türkiye'de bilinen Yaren leyleğini verebiliriz. Bir kayıkçının kayığına yaklaşık 30 yıldır her yıl gelen bir leylekten bahsediyoruz. Hiçbir yılı atlama-dan aynı yere gelmesi güçlü bir hafızaya ve yön bulma yeteneğine sahip olduğunu gösteriyor. Göçmen kuşlar 10-12 bin kilometreyi aşan yolculuklar yapabiliyor.

Bu yolculuğu gerçekleştirebilmek için evrim sürecinde bazı adaptasyonlar geliştirmişlerdir. Kuşlarda diş bulunmaz çünkü dişler ağırlık yapar. Aynı şekilde mesane de yoktur çünkü bu da ağırlık oluşturur. Kemiklerinin içi boştur ve bu sayede daha hafif olurlar. Bütün bu özellikler onların daha az enerji harcayarak daha uzun mesafeler uçabilmesini sağlar.

Göçmen kuşlar manyetik alanı, yıldızları ve coğrafi işaretleri kullanarak yol buluyor deniyor. Bu çoklu yön bulma sistemi tam olarak nasıl işliyor ve insan teknolojisi bu biyolojik sistemlerden ilham alıyor mu?

Kuşlar göç ederken gelişigüzel uçmazlar. Uçuş sırasında hava akımlarını ve hava koridorlarını kullanırlar. Bu sayede daha az enerji harcayarak uzun mesafeleri kat edebilirler. Bazı kaz türleri ay ışığında gece göç eden türler arasında yer alır. Bu süreçte yıldızları ve coğrafi işaretleri kullanarak yönlerini bulurlar. Diğer birçok kuş türü ise gündüz göç eder ve çevresel işaretlerden yararlanır. Kuşların bu doğal navigasyon sistemi bilim insanlarının

da ilgisini çekmektedir. Özellikle havacılık ve navigasyon teknolojilerinde kuşların uçuş stratejilerinden ilham alınmaktadır.

Her yıl aynı göç haritasını kullanmaları bir hafıza meselesi mi yoksa içgüdüsel bir kodlama mı, genç kuşlar bu rotayı deneyimli kuşlardan mı öğreniyor yoksa doğuştan mı biliyor?

Bu durum hem içgüdüsel hem de öğrenmeye dayalı bir süreçtir. Bazı kuş türlerinde göç rotası genetik olarak kodlan-

gesi de bozulmaktadır. Göçmen kuşlar da bu durumdan etkilenmektedir. Yaşam alanlarının azalması, sulak alanların kuruması ve besin kaynaklarının değişmesi göç rotalarını etkileyebilir. Bu nedenle bazı kuş türleri göçlerini tamamlamaya zorlanabilir ya da

aksama görülebilmektedir. Bu durum genellikle genetik değişimlerden ziyade çevresel koşulların değişmesiyle ilişkilidir.

Aydın gibi göç yolları üzerinde bulunan bir bölgede insanların günlük faaliyetleri kuş göçünü nasıl etkiliyor ve yerel halk bu sürecin korunmasına nasıl katkı sağlayabilir?

Büyük Menderes Havzası ve Bafa Gölü göçmen kuşlar için çok önemli bir uğrak noktasıdır. Bu bölgeler hem göç eden kuşlar hem de yerli kuş türleri için önemli yaşam alanlarıdır. Ancak iklim değişikliği ve insan faaliyetleri nedeniyle bu bölgelerde kuraklık artmaktadır. Eğer bu süreç böyle devam ederse önümüzdeki 15-20 yıl içinde Bafa Gölü'nde ciddi su kaybı yaşanabilir ve bu durum göç hareketlerini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle sulak alanların korunması büyük önem taşımaktadır. İnsanların doğaya karşı daha bilinçli hareket etmesi ve biyolojik zenginliklerin korunmasına katkı sağlaması gerekmektedir.

Prof. Dr. Kurtuluş Olgun'a göre göçmen kuşların yaşam alanlarını korumak yalnızca bilim insanlarının değil, toplumun

ortak sorumluluğu. Kuraklaşan sulak alanların korunması ve yeniden canlandırılması, göç yollarının devamlılığı açısından büyük önem taşıyor. Günümüzde teknolojinin sağladığı bilgiye erişim sayesinde insanlar doğadaki canlılara karşı daha bilinçli davranmaya başlıyor. Bir kuşu ya da başka bir canlıyı gördüğünde onun korunması gerektiğini fark eden bireylerin sayısı giderek artıyor. Olgun'a göre Türkiye'nin biyolojik zenginliklerinin korunması için en önemli görev ise yine insanlara düşüyor.

Gökyüzünün bu sessiz gezginleri, hafızaları ve zekalarıyla bize ilham veriyor, doğaya sahip çıkmamız için bizi bekliyor.

miştir. Ancak sürü halinde göç eden türlerde genç kuşlar deneyimli kuşları takip ederek göç rotasını öğrenir. Bu nedenle göç davranışı hem doğuştan gelen bir içgüdü'nün hem de deneyimle öğrenilen bilgilerin birleşimi olarak ortaya çıkar.

İklim değişikliği ve şehirleşme göç yollarını nasıl etkiliyor ve rotasını tamamlayamayan ya da göç edemeyen kuşlar ekosistemde nasıl bir rol üstleniyor?

İklim değişikliği tüm canlıları etkileyen küresel bir sorundur. İnsan faaliyetleri doğa üzerindeki baskıyı artırdıkça ekosistem den-

yeni yaşam alanları aramak zorunda kalabilir.

Göç edemeyen kuşların sayısında artış var mı ve bu durum onların genetik yapısında mı yoksa çevresel baskılarda mı bir değişime işaret ediyor?

Göç davranışındaki değişimlerin önemli bir nedeni insan faaliyetleridir. Habitat kaybı, iklim değişikliği ve çevresel baskılar bazı kuş türlerinin göç davranışını değiştirebilmektedir. Bu nedenle bazı bölgelerde kuş sayılarında azalma ve göç hareketlerinde

Prof. Dr. Kurtuluş Olgun

Kayıp gökyüzü: Gece karanlığı yerine yapay bir aydınlık

Bir zamanlar insanlar geceleri başını kaldırdığında, gökyüzü boyunca uzanan yıldızları, Samanyolu'nun ışık şeridini, yıldız kayması gibi birtakım doğa olaylarını çıplak gözle görebilirdi. Şimdi ise gece karanlığı, yerini yapay bir aydınlığa bırakıyor: Işık kirliliği, yıldızların görünürlüğünü azaltırken enerji israfını da artırıyor.

Haber ve fotoğraf:

Esma Nur Yüksekoglu

Kentlerdeki aydınlatma sistemlerinin yanlış ve gereğinden fazla kullanılması, gecenin doğal karanlığını yutarken, gökyüzünün görünürlüğünü de giderek azaltıyor. Işın uzmanları, ışık kirliliğinin yalnızca astronomiyi değil, insan sağlığından enerji tüketimine kadar pek çok alanı olumsuz etkilediğini, hatta bu nedenle ışık kirliliğini bir çevre sorunu olarak gördüğünü ifade ediyor. Bu sorun ise beraberinde Samanyolu'nda gerçekleşen bazı gök olaylarının çıplak gözle görülebilir olmasının önüne geçiyor, gök cisimlerinin şehir ışıkları arasında tamamen kaybolmasına yol açıyor. Işık kirliliğinin nedenlerini, etkilerini ve çözüm yollarını ele almak adına; Ankara Üniversitesi Astronomi-Matematik Bölümünden mezun, Akdeniz Üniversitesi Fizik Bölümü kurucusu ve TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi (TUG) Kurucu Müdürü Zeki Aslan ile röportaj gerçekleştirdik. Aslan 1966-1972 yılları arasında İngiltere Kraliyet Göz-

lemevinde araştırma çalışmalarına katkı sağlamış, 1980 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Oklahoma Üniversitesinde, 1992 yılında ise Fransa'da bulunan Paris Gözlemevinde ziyaretçi araştırmacı olarak görev almıştır. Türk gök bilimci Prof. Dr. Zeki Aslan, 1992 yılından bu yana Türkiye'de ışık kirliliğinin önlenmesi üzerine çalışmalarını sürdürmektedir. Röportajımıza katkıda bulunan bir diğer uzman isim, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü Dr. Öğr. Üyesi İsmail Yarıcı oldu. Yarıcı, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Elektrik ve Haberleşme Mühendisliği mezunu. Her iki uzman ile ışık kirliliğinin Türkiye'deki mevcut durumunu, şehir yaşamına etkilerini ve bu görünmez tehlikenin gelecekte ne gibi sonuçlar doğurabileceğini değerlendirdik.

Görünmeyen bir çevre sorunu: Işık kirliliği

Dünya genelinde kentleşmenin ve enerji kullanımının kontrolsüz artışı ile birlikte doğan ışık kirliliği nedeni

ile şimdilerde birçok çocuk yıldızların olmadığı bir gökyüzü ile büyüyor. Yapay aydınlatmanın yoğunluğu gecenin doğal görünümünü azaltıyor. Işık kirliliği basit bir çevre sorunu olmanın ötesinde, gelecek nesillerin kozmik mirasından mahrum kalması anlamına geliyor. Konuyu daha yakından incelemek adına yaptığımız görüşmede Zeki Aslan, sözlerine ışık kirliliğinin bilimsel tanımı ve nedeni ile başladı: "Işık kirliliği, ışığın yanlış yerde, yanlış miktarda, yanlış yönde ve yanlış zamanda kullanılması olarak tanımlanıyor. Işık kirliliğinin başlıca kaynağını ise dış alanlarda kontrolsüz biçimde kullanılan yapay aydınlatmalar oluşturuyor. Bunlara; yol, cadde ve sokak aydınlatmaları, binaların dış cephe ışıklandırması, iş yerlerinde kullanılan aydınlatmalar, park ve spor alanlarındaki ışıklar, reklam panoları, güvenlik için yapılan aydınlatmalar ve evlerden dışarı taşan ışıklar örnek gösterilebilir. Bu sistemler doğru konumlandırılmadığında ışık gökyüzüne gidiyor ve atmosferden geri yansarak gök parlaklığına, dolayısıyla da ışık kirliliğine yol açıyor. Gereğinden fazla veya yanlış yerde

kullanılan ışık ise, etkisiz aydınlatma anlamına geliyor ve bu durum, ışığı üretmek için harcanan enerjinin önemli bir kısmının boşa gitmesine yol açıyor. Işık kirliliğini beş başlık altında inceleriz. Bunlar: Gök parlaması, ışık taşınması, ışık ihlali, göz karmaşası ve aşırı aydınlatma olarak ayrılır." Dr. Öğr. Üyesi İsmail Yarıcı ise ışık kirliliğini enerji sistemleri açısından ele aldı: "Işık üretimi için kullanılan elektrik büyük ölçüde fosil yakıtlardan elde edildiği için her aydınlatma, doğrudan karbon salınımına yol açıyor. Zaten çevreye yük getiren bu süreç, ışığın yanlış yönlendirilmesi ve gereğinden fazla kullanılmasıyla daha da zararlı hâle geliyor." Her iki uzman da ışık kirliliğini kendi uzmanlık alanları doğrultusunda farklı açılardan ele alarak tanımladı.

Türkiye'nin uzaya açılan penceresi: TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi

Türkiye'nin astronomi alanındaki en stratejik kurumlarından biri olan TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi (TUG), Antalya'daki konumu ve bilimsel altyapısıyla ülkenin gökyüzüne açılan en önemli pencerelerinden biri. Göz-

lemevinin Kurucu Müdürü Zeki Aslan, TUG'un nasıl kurulduğunu ve hangi koşullarda şekillendiğini şöyle anlattı: "TÜBİTAK'ın gözlemevi kurulum süreci 1983 yılında başladı ve 1986'ya kadar yer seçimi çalışmaları sürdü. Bu çalışmanın başında yer alıyordum. Öncelikle gök bilimciler olarak Türkiye'nin en karanlık ve temiz havaya sahip olan bölgesini bulmak için arayışa girdik çünkü yapacağımız araştırmalardan doğru sonuçlar elde edebilmek için ışık kirliliğinin az olduğu, temiz bir bölgeye ihtiyacımız vardı. Yapılan araştırmalar sonucunda, 2.500 metre rakımlı Antalya Bakırlıtepe'nin en uygun yer olduğuna karar verdik. Hatta dönemin başbakanı Turgut Özal, bölgede sanayi kurulmayacağına dair söz vererek gözlemevinin korunmasına destek oldu çünkü sanayi, kaçınılmaz olarak ışık kirliliği demektir ve bu durum gözlemleri doğrudan olumsuz etkiler. Gözlemevinin kurulmasının ardından Rus gök bilim uzmanları ziyarete geldi ve gözlemevinin bir buçuk metre uzunluğundaki ilk teleskobunu hediye etti. Bugün TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi hâlâ aktif bir şekilde bilimsel gözlemler ve araştırmalar yürütmeye devam ediyor." Böylece, ışık kirliliğiyle mücadelede kritik bir rol üstlenen TUG'un nasıl kurulduğunu ve bugün neden bu kadar önemli olduğunu da birinci ağızdan öğrenmiş olduk.

Aydın'da ışık kirliliği

Kentlerde ve Aydın özelinde ışık kirliliğine yol açan temel aydınlatma hatalarının ne olduğunu Dr. Öğr. Üyesi İsmail Yarıcı'ne sorduk. Yarıcı, ışık kirliliği konusunda Aydın'da gözlemediği yaygın teknik sorunlara, belediyelerin bu konudaki sorumluluklarına ve ışık kirliliğini azaltmak için mühendislik açısından hangi çözümler uygulanabileceğine değindi: "Işık kirliliğinin başlıca sebebi, aydınlatma sistemlerinde doğru standartların uygulanmamasıdır. Işık kaynaklarının dalga boyu, sıcaklığı ve fiziksel yapısı belirli standartlara göre üretilmelidir. Bu standartlara uyulmadığında kirlilik kaçınılmaz hâle gelir. Örneğin yukarı doğru ışık veren armatürler, aydınlatmayı verimli kılmak yerine ışığı doğrudan gökyüzüne göndererek gereksiz parlaklığa yol açar. Aynı şekilde, sokak aydınlatma direklerinin boyu standart dışı olduğunda ışık

kullanıcıya ulaşmadan atmosfere dağılır. Ayrıca periyodik kontrollerin yapılmaması, reklam panolarının aşırı ışık şiddetiyle çevreyi gereksizce aydınlatması da kirliliği artıran etkenler arasında yer alıyor. Bu durumun önüne geçmek için belediyelerin büyük parklar ve bahçelerde akıllı aydınlatma kullanması, armatürlerin hareket algılayıcılarla desteklenmesi, reklam panolarının ışık seviyelerinin düzenlenmesi ve tüm aydınlatma elemanlarının düzenli şekilde denetlenmesi gerekiyor. Bu adımlar atıldığında ışık kirliliği önemli ölçüde azaltılabilir." Yarıcı, Aydın özelinde ise şu konulara dikkat edilebileceğine vurgu yaptı: "Aydın'da da benzer önlemler uygulanabilir. Özellikle güneş alan bölgelerde güneş enerjisiyle çalışan aydınlatma sistemlerine geçilmesi, hem enerji tasarrufu sağlar hem de karbon salınımını azaltır. Ayrıca şehirde kullanılan veya düşük yoğunluklu trafik bölgeleri yapay zekâ destekli analizlerle belirlenerek, gereksiz aydınlatmalar azaltılabilir. Bu noktada Aydın'ın güçlü jeotermal potansiyeli de bir avantajdır; aydınlatma altyapısının bir kısmının jeotermal enerjiyle desteklenmesi, kentin sürdürülebilir aydınlatma hedeflerine katkı sağlayabilir." Yarıcı'nın sunduğu öneriler, küçük değişikliklerle ışık kirliliğinin büyük ölçüde azaltılabileceğini gösterirken, Aslan da sorunun ekonomik boyutuna dikkat çekti: "Birkaç yıl önce yapılan bir araştırmaya göre Türkiye'de yanlış aydınlatma nedeniyle boşa harcanan enerji maliyeti yaklaşık 400 milyon TL'ye ulaşıyor." Aslan'ın bu sözleri durumun ciddiyetini ortaya koyuyor.

Yanlış aydınlatmanın bedeli

Yapay ışık kullanımı yalnızca insanları veya devlet bütçesini değil, doğal yaşamı da olumsuz etkilemekte. Gündüz-gece döngüsü canlıların biyolojik saatini, fizyolojik ve biyokimyasal süreçlerini belirlemekte ancak aşırı yapay ışık, bu doğal ritmi bozmaktadır. Zeki Aslan, ışık kirliliğinin doğal yaşama etkisini şu örneklerle açıkladı: "Işık kirliliği, yalnızca insan yaşamını değil doğadaki tüm canlıların biyolojik düzenini de bozuyor. Doğal gece-gündüz döngüsünün kesintiye uğraması kuşlardan memelilere, bitkilerden deniz kaplumbağalarına kadar pek çok türün üreme, beslenme, göç ve hayatta kalma süreçlerini olumsuz etkiliyor.

Işık kirliliğini azaltacak adımlar

Örneklendirmek gerekirse; yoğun ve yersiz kullanılan yapay ışık, kuşların yönlerini şaşırarak binalara çarpmasına, gece beslenen memelilerin doğal davranışlarının değişmesine, bazı bitkilerin mevsimleri karışmasına ve özellikle deniz kaplumbağası yavrularının karadaki yapay ışık nedeniyle denize ulaşamayıp telef olmasına yol açıyor. Bu durum ekosistemde geri dönüşmesi zor tahribatlar yaratıyor." Ardından, ışık kirliliğinin insan sağlığına etkilerini ise şöyle dile getirdi: "24 saatlik doğal gündüz-gece döngüsünün kesintiye uğraması, beyin dalgaları, hormon üretimi ve hücre düzeni gibi temel biyolojik süreçleri aksatıyor. Bu durum uykusuzluk, kalp hastalığı ve hatta kanser riskini artırıyor. Gece saatlerinde salgılanarak bağışıklık sistemini güçlendiren melatonin hormonu ise özellikle mavimsi yapay ışığa maruz kaldığında baskılanıyor. Yapılan klinik araştırmalar, gece vardiyasında çalışan kadınlarda meme kanseri riskinin arttığını gösterirken, Dünya Sağlık Örgütü'nde biyolojik ritmi bozan vardiyalı çalışmayı olası kanserojen olarak sınıflandırıyor. Aydın'ın süresinin uzamasıyla baskılanan melatonin üretimi, modern aydınlatmanın insan sağlığı üzerinde göz ardı edilemeyecek etkiler yarattığını ortaya koyuyor."

Son olarak uzmanlarımıza ışık kirliliğini önlemede bireylerin üstlenebileceği rolleri sorduk. Aslan ve Yarıcı, ışık kirliliğinin birbirine eklenerek büyüyen bir çevre kirliliği olduğuna ve bu kirliliği azaltmada bireylerin yapabileceği görevlere değinirken şu önerilerde bulundu: Evlerinizde ve bahçelerinizde şapkalı lambalar kullanarak daha az elektrik enerjisi ile daha fazla verim sağlayabilirsiniz. Lambaları temiz tutarak aydınlatma şiddetini artırabilir, haliyle daha az enerji ve ışık kullanabilirsiniz. Ne kadar fazla ışık kullanılırsa, kirlilik de o kadar artar; bu nedenle ihtiyaç duyulmayan tüm ışıkların kapalı tutulması ve aydınlatmanın yalnızca gerekli alanlarda kullanılması da ışık kirliliğini azaltmada etkili adımlar arasında yer alıyor. Bunların yanı sıra uzmanlar, özellikle beyaz LED lambaların üretiminde yoğun şekilde kullanılan mavi dalga boylarının hem insan sağlığına hem de bitki ve çevre sistemlerine zarar verdiğini belirtiyor. "Mavice zengin" olarak tanımlanan bu beyaz LED ışıkların evlerde tercih edilmemesi gerektiğine dikkat çekilerek, sağlık açısından daha güvenli olan sarı ya da kırmızı LED lambaların kullanılmasının önemine vurgu yapılıyor.

Tuvalle yansıyan direniş: Rabia'nın kelebek kanatları

Rabia Karakurt

Acının bedeninde iz bıraktığı bir hayatı, renklerle yeniden kuruyor. Kelebek hastalığıyla doğan Rabia Karakurt, yıllardır süren fiziksel ve psikolojik mücadelesini tuvale taşıyarak hem kendi yaralarını iyileştiriyor hem de toplumsal farkındalık oluşturmaya çalışıyor. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim Öğretmenliği öğrencisi olan genç yetenek, "Ben hastalığımдан ibaret değilim." diyerek sanatla kurduğu bağı anlatıyor.

Haber ve fotoğraf:
Aysu Aydın

Doğuştan gelen ve tıp dilinde "Epidermolysis Bullosa" olarak bilinen, halk arasında ise "kelebek hastalığı" adıyla tanınan hastalık, en küçük temasın bile deride yaralara neden olduğu ve bedenin sürekli hassasiyetle korunmak zorunda kaldığı zorlu bir yaşam biçimi. Bu hastalıkla dünyaya gelen Rabia Karakurt için hayat, çocukluğundan beri yalnızca fiziksel acıyla değil, insanların bakışlarıyla da mücadele etmek anlamına geliyor. Vücudunda oluşan içi su dolu kabarcıklar, açık yaralar ve ellerindeki kapanmalar nedeniyle günlük yaşamını dikkatle sürdürmek zorunda kalan Karakurt, yıllardır süren tedavi sürecini şöyle anlatıyor: "Vücudumda bül dediğimiz içi su dolu kabarcıklar ve açık yaralar

oluşuyor. Ellerimde kapanmalar olduğu için parmaklarım yapışık durumda. Ameliyatla açılabilir ama zamanla tekrar kapanabiliyor. Şimdilik kesin bir tedavisi yok. Bu yüzden bakım ve pansuman çok önemli." Rabia'nın hayatı rutin pansumanlar, hastane kontrolleri ve fiziksel acılar arasında geçiyor. Evde pansumanlarını annesiyle birlikte yaptığını söyleyen genç yetenek, bu sürecin yalnızca bedensel değil ruhsal olarak da yıpratıcı olduğunu ifade ediyor. Ancak onu hayata bağlayan güçlü bir alan var: sanat.

Acının içinden doğan sanat

Rabia, resim yapmaya 13-14 yaşlarında başladığını anlatıyor. Hastalığı nedeniyle değil, tam aksine hayatındaki zor dönemlerde

kendisini ayakta tutacak bir alan aradığı için resme yöneldiğini özellikle vurguluyor. Sağlık sorunları ve psikolojik olarak ağır geçen bir dönemde ailesi ve öğretmenlerinin desteğini fark ederek onu teşvik ettiğini belirten Karakurt, o günleri şu sözlerle anlatıyor: "O zamanlar sağlık ve psikoloji açısından zor zamanlar geçiriyordum. Ailem ve öğretmenlerim resme başlamam için beni teşvik etti. Resim yaptığım anlarda acı dahil beni yıpratıp birçok şeyin arkasında kaldığını hissettim. Bu beni çok etkilemişti." Onun için resim yapmak yalnızca bir sanat üretimi değil, aynı zamanda yaşadığı acıları anlamlandırma biçimi. Sözcüklere dökemediği duygu-

larını fırça darbeleriyle anlatan Rabia, sanatın hayatındaki yerini şu cümlelerle özetliyor: "Resim yapmak benim için sanat olduğu kadar bir terapi de. Anlatamadığım, kelimelere dökemediğim duyguları ve hisleri resimlerime yansıtıyorum."

Tablolardaki kırmızı lekeler birer tesadüf değil

Rabia'nın tablolarında sıkça kelebek figürleri, kadın silüetleri ve kırmızı lekeler yer alıyor. Ancak bu detayların hiçbirisi estetik kaygıyla rastgele seçilmiyor. Her biri onun hayatından bir parçayı temsil ediyor. "Her tablomda hayatımdan parçalar oluyor aslında. Resimlerimde çoğunlukla kelebek, kırmızı lekeler ve kadın figürleri oluyor." Eserlerinde en çok hangi duyguları anlattığı sorulduğunda ise verdiği cevap oldukça çarpıcı: "Hayatımın bir parçası ve benim normalim olan acıyı, gücü,

umudu ve öfkeyi yansıtıyorum.” Rabia’nın resimleri yalnızca görsel bir anlatım sunmuyor, izleyiciyi onun yaşadığı dünyaya davet ediyor. Acının içinde büyüyen umudu, kırılğanlığın içindeki direnci görünür kılıyor. Genç yetenek, insanların tablolarına baktığında yalnızca estetik görmelerini değil, hissetmelerini istediğini söylüyor: “Acının içinde var olan umudu hissetmelerini isterim.”

İnsanlar yalnızca acıyarak bakmasın

Kelebek hastalığının toplumda yeterince bilinmediğini söyleyen Rabia, zaman zaman doktorlara bile hastalığını kendilerinin anlatmak zorunda kaldığını belirtiyor. Ancak onu en çok zorlayan şeylerden biri de insanların bilinçsiz bakışları. “Çok fazla bilinen bir hastalık değil. Hatta bazen doktorlara bile hastalığı bizim anlatmamız gerekiyor.” Toplumun kelebek hastalarına karşı daha bilinçli olması gerektiğini vurgulayan genç yetenek, insanların yalnızca acıma duygusuyla yaklaşmasının yaralayıcı olduğunu ifade ediyor: “Kelebek hastası birini gördüklerinde sadece

acıyarak ve rahatsız edici bakışlarla yaklaşımları yerine anlayış göstermelerini isterdim.” Rabia’ya göre sanat, tam da bu noktada güçlü bir iletişim dili oluşturuyor. İnsanların empati kurmasını sağladığını düşündüğü sanatın toplumsal farkındalık açısından önemli bir güce sahip olduğunu söylüyor: “Sanat evrensel bir dil. Duygulara hitap edip empati kurmayı sağlıyor. İnsanları düşünmeye teşvik ediyor. Bir tane hayatınız var, acıya yenilmeyin.” Yaşadığı tüm fiziksel zorluklara rağmen hedeflerinden vazgeçmeyen Rabia, özellikle aynı hastalıkla mücadele eden insanlara umut olmak istiyor. Toplum baskısı ve korkular nedeniyle insanların kendilerini eve kapatmaması gerektiğini vurgulayan genç yetenek, ailelerin bu süreçte büyük rol oynadığını belirtiyor. “Bazı aileler çocuğun canı yanar korkusuyla çocuklarını okula bile göndermiyor. Ama siz kendinizi ne kadar soyutlarsanız toplum da sizi o kadar soyutlar.” Zorlandığı anlarda kendisini ayağa kaldıran düşünceyi ise şu sözlerle anlatıyor: “Zorluk ve acı benim hayatımın bir parçası. Buraya kadar büyük bir mücadeleyle geldim. Şimdi pes edersem mücadelem boşa gidecek. Bir tane

hayatım var ve bu hayatımı acıya yenilerek geçirmeyeceğim.”

En büyük hayali: İtalya’da sergi açmak

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim Öğretmenliği öğrencisi olan Rabia Karakurt, ileride hem Türkiye’de hem de yurt dışında sergiler açmak istiyor. En büyük hayalinin ise yıllardır İtalya’da sergi açmak olduğunu söylüyor. Hayalindeki sergiyi anlatırken, insanların yalnızca tabloların görünüşüne değil taşıdığı duyguya odaklanmasını iste-

diğini belirtiyor: “İnsanların tablolarıma baktıklarında sadece estetiği değil, içindeki duyguyu hissettikleri bir sergi olsun isterim.” Kendisini gelecekte nasıl gördüğünü sorulduğunda ise cevabı oldukça net: “Eserleriyle insanlarla duygusal bir bağ kurabilmiş, hem ülkemizde hem yurtdışında sergiler açmış bir sanatçı olarak görmek istiyorum.” Rabia Karakurt bugün yalnızca resim yapmıyor. O, bedenindeki yaraları sanatla görünür kılıyor; acıyı, umudu ve direnci aynı tuvalde buluşturuyor ve her fırça darbesiyle tek bir cümleyi yeniden hatırlatıyor: “Ben hastalığımın ibaret değilim.”

Çalışmakla geçen bir ömür: Aydın'ın emekçi kadınları

Hafize Çetin

Yıllarca başkalarının bağ ve bahçelerinde yevmiyeci olarak çalışan kadınlar, bugün kendi tezgahlarını pazarlarda kurarak geçimlerini sağlıyor. Aydın'da kurulan pazarlarda tezgah açan emekçi kadınların hikayesi, sabahın erken saatlerinde başlayarak gün bitimine kadar devam ediyor.

Haber ve fotoğraf:
Mustafa Akgün

Kimisi için günün ilk ışıklarıyla, kimisi için gün aymadan başlayan pazarlık, içinde görünmeyen emeği barındırıyor. Aydın'ın meşhur tarihi Salı Pazarı'nda tezgah açan emekçi kadınlar, yıllarca başkalarının bahçelerinde yevmiyeci olarak çalıştı. Zamanla kimisi kendi bahçesindeki ürünü pazarlarda satmaya başlarken kimisi halden aldığı sebze meyveyi tezgahına koyarak satıyor. Kabak, patates, soğan, portakal gibi ürünler emekçi kadınların tezgahında değer buluyor. Bir zamanlar yevmiyeci olarak bahçelerde çalışan şimdilerde kendi tezgahı-

nı açan, Hafize Çetin (54), Rahime Bilgen (47), Fatma Kaygısız (65), Hatice Ural (50) ve Gülbeyaz Ege (64) pazarcı olmaya karar verme süreçlerini anlattı.

"Bağ ve bahçelerle ilgilenmeye başladım"

Yevmiyeci olarak başladığını anlatan Hafize Çetin, "Yaklaşık 30 yıldır pazarlarda satış yapıyorum. Nanelerimizden ve dedelerimizden kalan miras yerlerimiz vardı. Biz de o yerleri değerlendirip ilerlettik. Eskiden eşim ayrı çalışıyordu, ben ise yevmiyeci usulü çalışıyordum. Daha sonra 35 yaşına geldiğimde bize kalan bağ ve bahçelerle ilgilenmeye başladım. O günden sonra üretime ağırlık verip pazarda satış yapmaya de-

vam ettim." diye aktardı.

"Artık devam etmeyi düşünmüyorum"

Pazarcılığın artık kendisini yorduğunu söyleyen Çetin, "İki çocuğum var, ikisi de evli. Ben ve eşim birlikte çalışıyoruz. Pazarda sattığım tüm ürünler kendi bahçemize ait. Bahçemiz Gölhisar'da bulunuyor ve orada yetiştirdiğimiz ürünleri getirip pazarda satıyoruz. Eskiden dört beş farklı pazara giderdim ama artık o kadar gücüm kalmadı. Şimdi sadece Salı Pazarı'na geliyorum. Yıllardır bu işi yaptığım için çok yoruludum. Bu yıl bittikten sonra da artık devam etmeyi düşünmüyorum." dedi. Eşinin desteğini hep hissettiğini söyleyen Çetin, "Eşimle

birlikte çalıştığım için çok büyük zorluklar yaşamıyorum. O bana her zaman çok destek oluyor. Sabahları eşim saat dörtte gelip hazırlıklara başlıyor, ben ise saat dokuz gibi pazara geliyorum. Yıllardır birlikte çalışarak geçimimizi sağladık." ifadelerini kullandı.

"Bahçemden toplayıp değerlendiriyorum"

Pazarda tezgah açmayı sevdiğini söyleyen Rahime Bilgen, "Pazarcılığa yeni başladım ve uzun süre devam ettirmeyi düşünüyorum. Daha önce ev hanımıydım, aynı zamanda yevmiyeci olarak bahçelerde çalışıyordum. Bir süre sonra kendi işimi yapmak istedim ve yevmiye usulü çalışmayı bırakarak pazarcılığa başladım. Şimdi bahçemizde

yetiştirdiğimiz ürünleri pazara getirip kendim satıyorum. Kabak, soğan, patates ve ıspanak gibi ürünleri kendi bahçemden toplayıp değerlendiriyorum. Sabah saat altı gibi yola çıkıp pazara geliyoruz. Yoruluyorum ama zaten yorulmadan çalışmak yok. Her işte olduğu gibi bu işin de zorlukları var, ancak severek yaparsan hiçbir zorluk engel olmaz.” dedi. Belli bir süre daha tezgah açamaya devam edeceğini söyleyen Bilgen, İki çocuğum var, ikisi de okuyor. Onlar için çalışıyorum. Eşim emekli ama her zaman yanımda ve destek oluyor. Bu işi yapmak isteyen herkesin denemesi gerektiğini düşünüyorum. Ben severek yapıyorum ve yapmaya da devam edeceğim.” ifadelerini kullandı.

“Yıllardır ekmeğimi pazardan kazanıyorum”

Uzun süre yevmiyeci olduğunu anlatan Fatma Kaygısız, “Yaklaşık 30 yıldır pazarcılık yapıyorum. Bu işi kendi isteğimle başladım. Acarlarda yaşıyorum ve ürünleri halden alıp pazarda satıyorum. Pazarcılığa 35 yaşımda başladım. Ondan önce yevmiyeci olarak çalışıyordum. Zamanla bu işe yöneldim ve yıllardır ekmeğimi pazardan kazanıyorum.” diye aktardı. Yalnız başına yaşayarak ayakları üzerinde durmaya çalıştığını söyleyen Kaygısız, “Eşim 15 yıl önce vefat etti. O günden beri yalnız yaşıyorum ve kendi ayaklarımın üzerinde durmaya çalışıyorum. Alışveriş yapmak, mal almak bazen zor oluyor ama yine de işimi bırakmadım. Şu anda sadece üç pazara gidiyorum: Germencik Pazarı, Cumartesi Pazarı ve Salı Pazarı. Sabah çok erken kalkıyorum, sabah ezanı okunduğu vakit Acarlar Hali’ne gidip sebze alıyorum, sonra da pazara gelip satış yapıyorum.” dedi.

“Emek verince insan yaptığı işten vazgeçmek istemiyor”

Pazarcılığa yeni başladığını ve işi sevdiğini söyleyen Hatice Ural, “Bu yıl pazarcılığa başladım. Küçük bir tarlam

var, orada yetiştirdiğim ürünleri getirip Salı Pazarı’nda satıyorum. Kendi emeğimle yetiştirdiğim ürünleri pazarda değerlendirmek istedim. Daha önce gençken yevmiyeci olarak çalışıyordum, bahçelere çapa yapmaya giderdim. Uzun yıllar başkalarının bahçelerinde çalıştıktan sonra şimdi kendi ürünlerimi satmanın daha güzel olduğunu düşünüyorum.” diye ekledi. Erken saatlerde yola çıktığını anlatan Ural, “Kızılcaaköy’de yaşıyorum ve oğlumla birlikte kalıyorum. Pazara erken saatlerde gelip tezgahımı kuruyorum. Satışlar çok iyi sayılmaz ama yine de elimden geldiğince çalışıp ürünlerimi satmaya gayret ediyorum. Emek verince insan yaptığı işten vazgeçmek istemiyor, ben de çalışmaya ve üretmeye devam ediyorum.” diye konuştu.

“Bu işi yapmak kolay değil”

Uzun süre başkalarının bahçesinde çalıştığını söyleyen Gülbeyaz Ege, “Önceden yevmiyeci olarak çalışıyordum. Bağ ve bahçelere çapa yapmaya giderdim. Yıllarca bu şekilde çalıştıktan sonra hem yorulduğum hem de yaşımla ilerlediği için artık ürün alıp satmaya başladım. Bahçelere gidip ürünleri alıyor, pazarda tezgah açarak satıyorum. Yaklaşık beş yıldır pazarlarda tezgah kuruyorum.” dedi. Pazarcılığın zorlukları olduğunu söyleyen Ege, “Bu işi yapmak kolay değil, oldukça zorlanıyorum. Satışlarımız da çok iyi sayılmaz. Ayrıca ayaklarımdan rahatsız olduğum için çalışırken daha da zorlanıyorum. Bu yüzden çoğu zaman oturarak satış yapıyorum. Çocukluğumda bağ ve bahçelerde çapacı olarak başladığım çalışma hayatıma, bugün pazarda ürün satarak devam ediyorum.” ifadelerini kullandı.

Bizlere verdikleri kıymetli bilgilerden dolayı pazar esnafı olan Hafize Çetin, Rahime Bilgen, Fatma Kaygısız, Hatice Ural ve Gülbeyaz Ege’ye teşekkür ederiz.

Rahime Bilgen

Fatma Kaygısız

Hatice Ural

Gülbeyaz Ege

Aydın'da bebek bakımında yeni eğilim: Baby spa'da uzman kontrolü uyarısı

Aydın'da bebek ve çocuklarla çalışan fizyoterapist Esin Kalender, baby spa uygulamalarında ailelerin ilgisinin çoğu zaman rahatlatma, eğlence ve fotoğraf beklentisi üzerinden şekillendiğini söyledi. Kalender; hijyen, su sıcaklığı, bebeğin gelişim durumu ve uzman kontrolünün önemine dikkat çekerken sosyal medyadan edinilen bilgilerin ailelerde kaygıyı artırabildiğini belirtti. Bebeklerde erken motor gelişimi için yüzüstü zamanının (tummy time) ve serbest hareket alanının önemine vurgu yapan Kalender, gelişim basamaklarında gecikme görüldüğünde hekime ya da bebek fizyoterapistine başvurulması gerektiğini ifade etti.

Esin Kalender

Haber ve fotoğraf: Ferit Tercan

►Bebek spası olarak da bilinen baby spa uygulamaları, son yıllarda ailelerin gündemine daha fazla giriyor. Ancak uygulamanın etrafında oluşan ilgi çoğu zaman bebeğin gelişiminden çok fotoğraf, rahatlatma ve sosyal medya paylaşımıyla şekilleniyor. Aydın'da bebek ve çocuklarla çalışan fizyoterapist Esin Kalender'e göre bu noktada asıl mesele, uygulamanın nasıl görüldüğü değil,

bebeğin gelişim durumuna uygun ve güvenli şekilde yapıp yapılmadığı. Kalender, ailelerin bebek gelişimi konusunda daha fazla bilgi aradığını ancak bu bilginin her zaman doğru yönlendirmeye dönüşmediğini söyledi.

İlgi var ama beklenti fotoğrafı kayıyor

Kalender, Aydın'da baby spa uygulamalarına ilgi olduğunu ancak ailelerin bu uygulamayı çoğu zaman gelişim desteği olarak değil, eğlence ve fotoğraf deneyimi olarak gördüğünü belirtti. Ailelerin bebeğin motor gelişimi, kas sistemi ya

da hareket becerileri üzerindeki etki-den çok, uygulama sırasında çekilecek görüntülere odaklandığını ifade eden Kalender, bu yaklaşımın eksik kaldığını söyledi. Kalen-

der, "Buraya gelenler için baby spa da fotoğraf çok önemli. Hiç kimse onun motor gelişimine, kas ve diğer sistemlere etkisini sormuyor. Biz bebeğimizi buraya götürdük diyorlar. Hâlbuki süreklilik olunca faydası görülebiliyor." dedi. Ailelerin en çok gaz sancısı ve uyku düzeni şikâyetiyle başvurduğunu belirten Kalender, gaz sancısında rahatlatma sağlanabildiğini ancak uyku konusunda düzenli takip ve rutin oluşturma önemli olduğunu dile getirdi.

Güvenlikte ilk başlık hijyen ve su sıcaklığı

Baby spa uygulamalarında en önemli başlıklardan birinin güvenlik olduğunu söyleyen Kalender, hijyen, su sıcaklığı, bebeğin kilosu ve gelişim durumunun mutlaka dikkate alınması gerektiğini vurguladı. Uzman kontrolü olmadan yapılan uygulamaların risk oluşturabileceğini belirten Kalender, bebeğin kaç aylık olduğunun, nasıl tutulması gerektiğinin ve masajın hangi bölgelere uygulanacağını bilmesi gerektiğini söyledi. Kalender, "Hijyen çok önemli.

Suyun sıcaklığı önemli. Bebeğin kaç aylık olduğu, ne şekilde tutulması gerektiği, masajın nelerle uygulanacağı bilinmeli. Kemiklerin üzerine masaj yapılmaz. Bölgesel masajların uzman eşliğinde yapılması gerekiyor." ifadelerini kullandı. Kalender'e göre her bebek için aynı uygulama doğru değil. Prematüre bebekler, cerebral palsy ya da SMA gibi özel durumları olan bebeklerde uygulamanın daha dikkatli planlanması gerekiyor. Bebeğin hasta olmaması, ateşinin bulunmaması, göbek kordonunun düşmüş olması, enfeksiyon ya da ciddi tahriş gibi durumların bulunmaması da uygulama öncesinde dikkat edilmesi gereken noktalar arasında yer alıyor.

Sosyal medya bilgisi kaygıyı büyütüyor

Yeni nesil ebeveynlerin bebek gelişimi konusunda daha fazla araştırma yaptığını belirten Kalender, bu durumun farkındalığı artırırken kaygıyı da büyüttüğünü söyledi. Kalender'e göre sosyal medyada bebek gelişimine ilişkin çok fazla bilgi dolaşıyor ancak bu bilgilerin

her biri her bebek için doğru ya da uygulanabilir olmayabiliyor. Kalender, "İnternette bunu öğrendik, bunu yapıyoruz diyen ailelerle çok karşılaşıyorum. Şu an sosyal medyada bir bilgi karmaşası var. Özellikle çocuk doktorlarına, çocuk psikologlarına ya da alanında uzman kişilere danışılması gerekiyor." dedi. Ailelerin zaman zaman baby spadan gerçekçi olmayan beklentilerle de gelebildiğini aktaran Kalender, bazı ebeveynlerin bebeklerinin küçük yaşta yüzmeyi öğrenmesini beklediğini söyledi. Kalender, baby spanın yüzme eğitimi olmadığını, uygulamanın su farkındalığı, rahatlatma ve gelişim desteği çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini belirtti.

Erken gelişimde kritik nokta: Yüzüstü zaman

Bebeklerin erken dönem motor gelişiminde yüzüstü zamanın önemli olduğunu belirten Kalender, ailelerin bu konuda çoğu zaman çekingen davrandığını ifade etti. Annelerin boynunu incitir ya da nefes alamaz kaygısıyla bebekleri yüzüstü yatırmaktan kaçınabildiğini söyleyen Kalender, kontrollü ve güvenli

şekilde yapılan yüzüstü zamanın baş kontrolü ve kol farkındalığı açısından önemli olduğunu dile getirdi. Kalender, "Tummy time baş kontrolünü geliştiriyor. Kollarına yük biniyor. Orada kollarının farkındalığı artıyor. Ellerini daha rahat görüyor." dedi. Bebeklerin sürekli puset, bebek koltuğu ya da kucakta tutulmasının hareket gelişimini sınırlayabileceğini söyleyen Kalender, ailelerin güvenli bir zemin oluşturarak bebeklerin yerde serbest hareket etmesine imkân tanınması gerektiğini belirtti.

Sabit pozisyon gelişimi sınırlandırabilir

Kalender, bebek gelişiminde ailelerin en çok dikkat etmesi gereken konulardan birinin hareket alanı olduğunu söyledi. Bebeklerin uzun süre aynı pozisyonda tutulmasının hareket deneyimini azaltabileceğini belirten Kalender, ev ortamının da bebeğin ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi gerektiğini ifade etti. Kalender, "Bebekleri sabit pozisyonda korumaktan, sabit pozisyonda tutmaktan sakınsınlar. Onlara her türlü duyu organlarını tanıyabileceği, onların farkına varabileceği aktiviteler

sunsunlar. Çünkü duyu olmadan motor hareket olmuyor." diye konuştu. Isı, ışık ve ses gibi çevresel faktörlerin bazı bebeklerde hassasiyet oluşturabileceğini belirten Kalender, ailelerin bebeklerini daha iyi tanımalarının uyku, hareket ve gelişim sürecinde belirleyici olduğunu söyledi.

Gecikme varsa ilk adres hekim olmalı

Bebek gelişiminde erken tanının kritik öneme sahip olduğunu vurgulayan Kalender, gelişim basamaklarında gecikme görüldüğünde ailelerin zaman kaybetmeden uzmana başvurulması gerektiğini belirtti. Kalender, özellikle baş kontrolü ve oturma gibi temel motor becerilerde gecikmenin dikkate alınması gerektiğini söyledi. Kalender, "Eğer bir bebek 4. ayda başını tutamıyorsa, 8. ya da 9. ayda oturamıyorsa mutlaka öncelikle hekime, ardından bebek fizyoterapistine başvurulmalı." dedi. Engelli bebek ve çocuklarla da çalıştığını ifade eden Kalender, özel gereksinimli çocuklarda ailelerin çoğu zaman aşırı koruyucu davranabildiğini söyledi. Bu yaklaşımın güvenlik kaygısından kaynaklandığını

ancak çocuğun hareket olanağını azaltabildiğini belirten Kalender, gelişim sürecinde kontrollü hareket alanının önemine dikkat çekti.

Her bebeğin ritmi kendine özel

Fizyoterapist eşliğinde yapılan baby spa uygulamalarında sürenin bebeğin ayağına, kilosuna, toleransına ve konforuna göre değiştiğini belirten Kalender, her bebeğin aynı şekilde değerlendirilmemesi gerektiğini söyledi. Uygulama sırasında bebeğin gelişim düzeyinin, kas yapısının ve hareket kapasitesinin dikkate alınması gerektiğini ifade eden Kalender, baby spanın yalnızca yüzdürme olarak görülmemesi gerektiğini belirtti. Kalender, "Fizyoterapist eşliğinde yapılan baby spa daha bilinçli, güvenli ve gelişim odaklı oluyor. Hidroterapi sadece yüzdürme değil, kontrollü egzersiz olarak da değerlendirilebilir. Terapötik masaj da rastgele değil, anatomik ve gelişimsel tekniklerle yapılmalı." ifadelerini kullandı. Kalender, ailelere en önemli tavsiyesinin bebeği tanımak olduğunu belirterek, bebek gelişiminde doğru bilgi, uzman yönlendirmesi ve sakin ebeveyn yaklaşımının belirleyici olduğunu söyledi.

75 Yıllık düğüm: Mustafa amcanın sepetlerle örülen ömrü

Aydın'ın köylerinde bir zamanlar onlarca ustanın ellerinde hayat bulan sepetçilik zanaatı, bugün 87 yaşındaki Mustafa Demir'in parmak uçlarında yaşam mücadelesi veriyor. 12 yaşında başladığı mesleğini 75 yıldır aralıksız sürdüren Demir, "Benden sonra bu işi yapacak kimse kalmadı." diyerek bir devrin kapandığını söyledi.

Haber ve fotoğraf:
Büşra Oflaz

Unutulmuş mesleklerden biri olan sepetçilik, bütün emeğiyle yıllara meydan okuyan Mustafa Demir'in ellerinde can bulmaya devam ediyor. Aydın'ın Köşk ilçesinde, evinin bodrum katında sepetlerini ören Demir'in hikayesi sepetçilik mesleğinin son demlerini yaşadığını gösterdi. Sepetlerini ördüğü bodrum katının kapısından içeri girildiğinde taze kesilmiş söğüt dallarının kokusuyla zamana direnen yapının kendine has atmosferi dikkat çekti. Her adımda gıcırdayan yer tahtaları, bu bodrum katının sadece bir çalışma alanı değil, aynı zamanda yaşayan bir tarih olduğunu bizlere hissettirdi. Odaanın ortasındaki divanda beyaz kasketiyle oturan 87 yaşındaki Mustafa Demir, 75 yıllık meslek hayatını ve sepetçiliğin hazin sonunu anlattı.

12 yaşında başlayan emek yolculuğu

Mustafa Demir, sepet örmeye henüz 12 yaşındayken köydeki büyüklerini izleyerek başladı. İlk denemelerini gülümseyerek hatırlayan Demir, "İlk ördüğüm sepet mükemmel değildi, yamuk yumuk olmuştu." dedi. Ancak o gün attığı "yamuk" düğümler, zamanla incir

ve zeytin üreticilerinin vazgeçilmezi haline gelen kusursuz bir işçiliğe dönüştü. Geçtiğimiz yıl 15 bin liralık satış yaptığını belirten usta, yılda ortalama 70-80 sepeti elleriyle ördüğünü ifade etti. Mesleğine duyduğu tutkuyu "arkadaşlık" kelimesiyle tanımlayan Demir, ilerlemiş yaşına rağmen tezgâh başından ayrılmadığını vurguladı. Sepetçiliğin kendisine iyi geldiğini belirten yaşlı usta, "Bu yaşta bana arkadaş gibi geliyor. Elden ayaktan düşmediğim sürece örmeye devam edeceğim. Bana oyuncak gibi geliyor." sözleriyle zanaatına olan bağlılığını dile getirdi. Günde üç sepetin iskeletini hazırladığını ve ardından saplarını eklediğini anlatan Demir, bu işin kendisi için hiçbir zorluğunun olmadığını belirtti.

12 ustadan geriye sadece o kaldı

Görüşmemizin en çarpıcı noktası ise bir dönemin parlayan mesleğinin bugün geldiği yalnızlık oldu. Eskiden Uzundere mevkinde bu işi yapan 12 ustanın bulunduğu ancak bugün tek başına kaldığını söyleyen Demir, "Dura dura yaşlılar da kalmayınca bu sepet işi son bulacak. Şimdi bir kişi kaldı, o da örerse öüyor, örmezse örmüyor. Ören

Mustafa Demir

kalmadı." diyerek hüznü bir tespitte bulundu. Artık çevre köylerden gelen herkesin tek adresi haline gelen usta, mesleğin teknik zorluklarına da değinerek, "Çoğu kişi yapamaz zaten. Malzemeyi toplamasını bilemez. Dip tarafını örer ama yukarı çıkamaz." dedi.

"Dünyaya bir daha gelsem..."

Yeni çırakların yetişmesi ve mesleğin yok olmaya yüz tutmasından derin üzüntü duyduğunu belirten Mustafa Demir, her şeye rağmen meslek aşkını şu sözlerle mühürledi: "Dünyaya bir daha gelsem yine bu mesleği yapardım." İncir sezonundan bir ay önce hazırlıklara başladığını ve zeytin zamanında satışların devam ettiğini söyleyen Demir, elindeki son dalı da bükerek sessizce işine geri döndü.

Mustafa Demir'in kendine oyun alanı olarak gördüğü, sepetlerini ördüğü o bodrum katından ayrılırken, arkada sadece gıcırdayan yer tahtalarının sesini değil, mesleğini kendine arkadaş edinen bir devin onurlu yalnızlığı kaldı. Demir, son düğümü atana kadar bu küçük bodrum katında sepetlerini örmeye devam edecek; ancak Demir'in sessiz vedası, Aydın'ın binlerce yıllık bir geleneğinin son hafızasının da silineceği gerçeğini bir kez daha hatırlattı. Bizleri bir dost gibi ağırlayan, 87 yıllık ömrünün en kıymetli arkadaşı olan sepetçiliği tüm samimiyetiyle anlatan Mustafa Demir'e teşekkür ederiz.

ADÜ kampüsünde vizyon değişimi: Öğrenci toplulukları geleceği şekillendiriyor

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi (ADÜ) öğrenci toplulukları, Kanat-Ger Topluluğu Başkanı Alperen Maraş, Psikoloji Topluluğu Başkanı Sahra Dilan Kılıç, Gazetecilik ve Yeni Medya Topluluğu Başkanı Mehmet Emin Akel ve Kızılay Topluluğu Başkanı Talha Tüter liderliğinde yeni döneme iddialı bir giriş yaptı. Topluluklar, geçmişin durağanlığını geride bırakarak sürdürülebilirlik, sosyal sorumluluk ve akademik başarı odaklı bir vizyonla kampüs yaşamını yeniden inşa ediyor.

Haber ve fotoğraf:
Simgenur Sak

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, bu eğitim-öğretim yılına kampüsün sosyal ve kültürel damarlarını besleyen öğrenci topluluklarında büyük bir değişim rüzgarıyla başladı. Uzun süredir beklenen bu dönüşümün mimarları olan topluluk başkanları, geçmiş dönemin analizini yaparak üniversite yaşamını

sadece eğlence odaklı bir yapıdan kurtarmayı, bilim ve teknoloji ile toplumsal fayda üreten profesyonel bir sürece taşımayı hedefliyor. Birimler arası koordinasyon eksikliğinden, akademik iş yükünün yarattığı yorgunluğa kadar pek çok engeli geride bırakan ADÜ'lü gençler, hazırladıkları iddialı projelerle hem kişisel gelişimlerini desteklemeyi hem de üniversitelerinin kurumsal marka değerine kalıcı katkılar sunmayı amaçlıyor.

Geçmişin deneyimlerinden geleceğin stratejisine

Üniversite kampüsünde sosyal yaşamın can damarı olan öğrenci toplulukları, geçtiğimiz yıllarda yaşanan düşük faaliyet oranlarını ve operasyonel durgunluğu derinlemesine analiz ederek yeni eğitim-öğretim yılına güçlü bir başlangıç yaptı. Bu sürecin arka planındaki temel nedenleri akademik iş yükü ve kurumsal hedef eksikliği olarak

tanımlayan öğrenci liderleri, bu yıl tamamen çözüm odaklı bir yol izlerken, Kanat-Ger Topluluğu Başkanı Alperen Maraş, Veteriner Fakültesindeki yoğunluğun bir engel değil, aksine bir motivasyon kaynağı olması gerektiğini vurgulayarak, "Özellikle yaralı kuşların tedavi, rehabilitasyon ve operasyon sonrası bakım süreçleri ciddi bir zaman gerektiriyor ancak biz bu yoğun mesaiyi yeni dönemde daha dinamik bir sosyal yapıyla

harmanlayacağız.” sözleriyle topluluğun yeni rotasını çizdi. Benzer bir değişim rüzgarı estiren Psikoloji Topluluğu Başkanı Sahra Dilan Kılıç ise geçmişteki düşük etkinlik hacmini kısıtlı imkanlara ve yönetimsel iletişim sorunlarına bağlayarak yeni dönemi Ajda Pekkan’ın sembolleşmiş şarkısıyla tanımlayıp, “Bu yılı topluluğumuz için ‘Bambaşka Biri’ olma dönemi olarak görüyoruz, iç çekişmeleri geride bırakıp doğrudan insanların hayatına dokunacak projeler üreteceğiz.” ifadesiyle bu yeni yaklaşımın sadece üyeler için değil, tüm üniversite ekosistemi için özgür bir üretim alanı vadettiğinin altını çizdi.

Bilimsel üretim ve uluslararası standartlar: ÜNİDES ve TÜBİTAK

Yeni dönemde topluluklar, sadece sosyal etkinliklerle yetinmeyip akademik çıtaı uluslararası seviyeye taşımayı hedefliyor. Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Üniversite Öğrenci Toplulukları İş Birliği ve Destek Programı (ÜNİDES) sayesinde pek çok projenin hayata geçirilmesi artık çok daha kolay hale gelmiş durumda. Bu kapsamda Kanat-Ger Topluluğunun “AVES 26” projesi, profesörlerin katılımıyla gerçekleşecek cerrahi eğitimler ve workshoplar ile bilimsel bir devrim niteliği taşıyor. Gazetecilik ve Yeni Medya Topluluğu Başkanı Mehmet Emin Akel ise ADÜ’nün TÜBİTAK projelerindeki potansiyelini artırmak istediklerini vurgulayarak, “Geçmişteki eğlence odaklı etkinliklerin yerini bu dönem ‘eğitim, öğrenme ve araştırma’ üçlemesi alacak.” dedi. Toplulukların birer eğitim yuvası olması gerektiğinin altını çizen Akel, yeni dönemde öğrencileri akademik araştırmalara teşvik edecek bir yapı kurduklarını belirtti. Bu noktada Kızılay Topluluğu Başkanı Talha Tüter de “vizyon” vurgusuyla öne çıkıyor. Geçmişteki temel sorunun faaliyet azlığı değil, hedeflerin net olmaması olduğunu savunan Tüter, “Vizyon eksikliği

üyelerin motivasyonunu kıran en büyük etkendi, bu yüzden yeni dönemdeki şifremiz sürdürülebilirlik olacak.” ifadesini kullandı. Tüter’in hedefi, aktif üye katılımını yüzde 50 artırarak kampüs genelinde kalıcı bir “Gönüllülük Hareketi” başlatmak.

Öğrencilerin gözyle kampüs: Bir “Nefes Alanı” olarak topluluklar

Toplulukların bu dönüşümü, üyeler üzerinde de büyük bir heyecan yaratmış durumda. Veteriner Fakültesi öğrencilerinden Elif Sude Biber, yönetimin samimiyetinin kendisini topluluk yaşamına geri döndürdüğünü belirterek, toplulukların sadece birer grup değil, birer dayanışma ağı olduğunu ifade etti. Aynı fakülteden Kübra Koç ise sosyalleşme kaygılarını topluluk sayesinde aştığını şu sözlerle dile getirdi: “Üst dönemlerin samimiyeti ve yeni yönetimin yüksek motivasyonu, kampüs hayatına bakışımı tamamen değiştirdi.” Gazetecilik ve Yeni Medya Topluluğu üyesi Erdem Güler için topluluklar, sadece eğlence değil aynı zamanda bir CV güçlendirme alanı. Güler, “Burası benim için sadece bir topluluk değil, InDesign ve Photoshop dersleriyle teknik donanım kazandığım bir tecrübe alanı.” diyerek toplulukların mesleki gelişimdeki kritik rolüne dikkat çekti. Aynı topluluktan Ceyda Özgüler ise geçmişteki pasif yapının yerini verimli bir dayanışma ortamına bıraktığını vurgularken, Ahmet Barış Yedek topluluk faaliyetlerini bir “nefes alanı” olarak tanımladı.

Sosyal sorumlulukta yeni yaklaşımlar ve toplumsal fayda

Psikoloji Topluluğu üyesi Ayşenur Güleşer, yeni dönemde topluluğun çok daha kapsayıcı bir yapıya büründüğünü ifade etti ve topluluklar arası iletişimin güçlenmesi gerektiğini savundu. Öznur Devran Yılmaz ise yeni yönetimlerin getirdiği taze fikirlerin kendisini daha aktif olmaya ittiğini belirterek, “Oyun geceleri ve

Sahra Dilan Kılıç

Talha Tüter

Alperen Maraş

Mehmet Emin Akel

sinema etkinlikleri harika ama asıl hedefimiz kampüs içindeki yaratıcılığı artırmak olmalı." dedi. Kızılay Topluluğu üyesi Betül Türk, bu yıl ki faaliyet artışını duyuruların daha görünür olmasına ve teşvik edici ortama bağlıyor. Kampüsün sosyal canlılık puanını yükseltmek için daha fazla atölye çalışması yapılması gerektiğini savunan Türk, öğrencilerin kendilerini dahil hissedebilecekleri "gerçek alanlar" açılmasının önemine vurgu yaptı.

Üniversite yönetimiyle ortak gelecek ve beklentiler

Tüm bu hedeflerin hayata geçirilmesi noktasında topluluk başkanları ve üyeler, üniversite yönetiminden yapıcı destekler

bekliyor. Gazetecilik ve Yeni Medya Topluluğu Başkanı Mehmet Emin Akel, teknik geziler için lojistik araç desteğinin ve projeler için maddi teşviklerin önemini hatırlatırken, Psikoloji Topluluğu Başkanı Sahra Dilan Kılıç, "Maddi destekten ziyade, Türkiye genelindeki diğer üniversitelerle etkileşim kurabilmemiz için alan açılmasını bekliyoruz." dedi. Kanat-Ger topluluğunun aktif üyelerinden Eyüp Durak ise fiziksel imkanların aidiyet duygusu üzerindeki etkisine değinerek, "Öğrencilerin bir araya gelebileceği özel topluluk odaları, etkinlik kalitesini doğrudan artıracaktır." şeklinde önemli bir noktaya parmak bastı. Topluluklar, üniversite yönetiminin desteğiyle kampüsün marka de-

ğerini yükseltmeye ve ADÜ'yu sosyal yaşamda bir çekim merkezi haline getirmeye kararlı.

Bu kapsamlı haberin hazırlanması sürecinde vakit ayrılarak vizyonlarını, projelerini ve kampüs yaşamına dair samimi görüşlerini paylaşan topluluğun yoğun mesaisini sosyal bir motivasyona dönüştüren Kanat-Ger Topluluk Başkanı Alperen Maraş'a, "Bambaşka bir vizyon" ilkesiyle sosyal sorumluluğa yeni bir soluk getiren Psikoloji Topluluğu Başkanı

Sahra Dilan Kılıç'a, "Birlikte yönetim" ve akademik üretim odaklı çalışmalarıyla Gazetecilik ve Yeni Medya Topluluğu Başkanı Mehmet Emin Akel'e ve sürdürülebilirlik bilincini kampüsün merkezine koyan Kızılay Topluluğu Başkanı Talha Tüter'e, ayrıca görüşleriyle haberimize derinlik katan değerli üyelerimiz Elif Sude Biber, Kübra Koç, Eyüp Durak, Ceyda Özgüler, Ahmet Barış Yedek, Erdem Güler, Ayşenur Güleşer, Öznur Devran Yılmaz ve Betül Türk'e kıymetli katkıları için teşekkürlerimizi iletiriz.

Ayşenur Güleşer

Kübra Koç

Betül Türk

Ceyda Özgüler

Öznur Devran Yılmaz

Aydın'ın mis kokulu kültürü: **Karanfil kolyeler**

Esma Doğan

Bir zamanlar düğünlerde gelin ve genç kızların vazgeçilmez parçası olan karanfil kolyeler hem mis kokusuyla hem de taşıdığı anlamla kültürün dikkat çeken bir parçasıydı. Dualarla dizilip yine dualarla takılan, her detayının ayrı anlamı olan karanfil kolyeler yeniden Aydın'lı gelinlerin tercihi olmaya başladı.

Haber ve fotoğraf:
Mustafa Akgün

Anadolu'nun geleneklerinden biri olan karanfil kolye geleneği yıllar içinde unutulmaya yüz tutsa da bu kültürü yaşatanlar hala var. Geçmişte genç kızların ve gelinlerin vazgeçilmez parçası olan karanfil kolyeler, sadece süslenmek için bir takı olarak değil aynı zamanda çeşitli anlamlar barındıran bir sembol olarak tercih edilirdi. Taşıdığı anlamı ve mis kokusunu yitirmeyen karanfil kolyeler Aydın'ın çeşitli bölgelerinde hala gelinlerin tercihleri arasında yer alıyor. Aydın'ın Germencik ilçesine bağlı Ortaklar Mahallesi'nde yaşayan, yıllarca pazarlarda yumurta satan ve 14 yıl önce pazar esnafılığından emekli olan 61 yaşındaki Esma Doğan ve Efeler'de havlu dükkanı işletmecisi olan ve karanfil satışı yapan 39 yaşındaki Gülçin Kaya karanfil geleneğine dair merak edilenleri anlattı.

"Vücuttaki kokuyu dışarı yansıtmıyor"

Karanfil kolyelerin anlamına değişen Doğan, "Benim elimde şu an en az 45 senelik bir karanfil var. Bu karanfil kolyeler dua ile yapılır ve dua edilerek takılır. Karanfillerin aralarında

nazar boncuğu ve altın yer alıyor. Altın genellikle genç kızların ve gelinlerin karanfiline takılıyor. Nazar boncuğu nazar değmesin diye takılır. Karanfilin gelinlere takılmasındaki anlam, gelin oldukları gece vücutları kokmasın diye. Eskiden parfüm ve deodorant tarzı vücut kokuları olmadığı için genç kızların vücudu kokmasın diye karanfiller ipe dizilirdi. Koldan ve boyundan sağdan sola doğru geçirilerek çapraz bir şekilde takılır. Bir nevi çanta takar gibi takılıyor. Takıldığı zaman parfüm kullanmana hiç gerek kalmıyor. Vücuttaki kokuyu dışarı yansıtmıyor. Benim taktığımda altın ve nazar boncuğu yok. Çünkü ben artık evliyim. Genç kızların kullandıklarında altın yer alıyor." dedi.

"Aydın'da son zamanlarda yaygınlaşmaya başladı"

Eskiden belli kesimlerde karanfil kolyenin çok tercih edildiğini söyleyen Doğan, "Aydın'da son zamanlarda yaygınlaşmaya başladı. Önceden Milas ve İç Anadolu taraflarında çok yaygındı. İç Anadolu'da her kadının boynunda ve başında görüyordum. Ben de o dönemlerde takıyordum. Şimdilerde Aydın'da bazı gelinlerde çok tercih ediliyor ama eskiden yörük düğünlerinde bütün gelinlere takılırdı." ifadelerini kullandı.

"Basit ve güzel bir şey"

Karanfil kolyenin yapım aşamasını bir bir anlatan Doğan, "Öncelikle çorba kasesinin içine yarım çay bardağı su koyuyorum. Yaklaşık 250 gram kadar karanfil koyuyorum. Bir gece bekletiyorum. Beklerken ara ara karıştırıyorum. Daha sonra kalın yorgan ipine iğne yardımıyla tek tek diziyorum. Daha sonra iki ucunu bağlıyorum. Kullanıma hazır hale geliyor. Basit ve güzel bir şey. Bence parfüm ve deodorant bırakılmalı ve karanfil has kokumuz olmalı. Evlere bile ıslatılıp konulması gerekir. Çok doğal ve hoş bir koku oluyor." dedi.

"Asla unutulmasın"

Gençlere seslenen Doğan, "Ben artık yapmıyorum. Artık gençlerimiz yapсын istiyorum. Bu güzel gelenek unutulsun istemiyorum. Gençlere her zaman tavsiye veririm, hazır almayın. Biraz emek verin, kendi ellerinizle bir şeyleri yapın diye. Artık hazır almayalım. Ben herkese bu karanfil geleneğini anlatıyorum. Sebebi bizden sonraki nesil bilinçlensin, asla unutulmasın. Böyle güzel bir şey unutulsun istemem." diye aktardı.

Gülçin Kaya

"Karanfil kolyeye talep yoğun"

Düğün sezonuyla beraber satışların arttığını söyleyen Kaya, "Son zamanlarda karanfil kolyeye talep yoğun olmaya başladı. Düğün sezonuyla birlikte satışlarımız belirgin şekilde artış gösteriyor. Özellikle Köşk ve köylerinden talep oluyor. Genellikle gelinler için alınıyor ama süs olsun diye alanlar da var. Zaten karanfil takmak sünnet olarak biliniyor. Benim de gençliğimden kalan en az 20 senelik karanfil kolyem var." dedi.

Aydın'ın tarihi ruhu beyaz perdede

"Kanlıbahçe" filmiyle Germencik'in hüznü tarihini beyaz perdeye taşıyan yönetmen Osman Emre, Aydın'ı "açık hava platosu" olarak nitelendirerek yeni projesinin müjdesini verdi. Emre, "Paydos" adlı yeni filminin çekimlerine yine Aydın'da başlayacağını duyurdu.

Haber ve fotoğraf:
Ahmet Çetin

Aydın'ın kurtuluş mücadelesini ve 1919'da yaşanan trajik olayları konu alan "Kanlıbahçe" filminin yönetmen ve senaristi, milli bilinci taze tutmayı hedefleyen ve Aydın halkından büyük takdir toplayan Osman Emre ile hem kendisini daha yakından tanımak için hem de yaptığı ve yapmayı düşündüğü projeler hakkında bilgi almak için özel bir röportaj yaptık. Yönetmen ve senarist Osman Emre, "1980 yılında Nazilli'de doğdum ve sinema yolculuğum Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema-TV Bölümünde aldığım eğitimle şekillendi. Kariyerime adım attığım ilk günden beri temel motivasyonum, Ege'nin o eşsiz mizahını ve yerel kültürünü beyaz perdeye taşımak oldu. Bu yüzden setlerimi genellikle memleketim Nazilli'de kurmayı tercih ediyorum." diye-

rek kendisini tanıttı.

Memleket değerleri

Emre, projeleri hakkında ise, "Bugüne kadar dört kısa film ve üç reklam projesinde yönetmenlik koltuğuna oturdum. "ID 2020" ile festivallerde güzel dereceler elde ettikten sonra, 2023 yılında Nazilli'de çektiğimiz TRT projesi "Son Hasat" ile hem ulusal hem de uluslararası mecralarda ödüller kazanmak gurur vericiydi." diyerek bahsetti. Sinemanın yanı sıra reklam projelerinde memleketinin değerlerini tanıtmayı seven Emre, "Mastavra Antik Kenti'nde çektiğimiz 'Po Pide' ve milyonlara ulaşan 'Nazilli Atomu' bu bağın birer sonucu. Tüm bu üretim sürecinin yanında, Nazilli'de düzenlediğim söyleşilerle genç arkadaşlarıma sinema ve tiyatro üzerine ilham vermeye, onlara tecrübelerimi aktarmaya gayret ediyorum." dedi.

Aydın, müthiş bir açık hava platosu

Aydın'ın gör-sel imkanlarını bir yönetmen gözüyle değerlendiren Osman Emre, kenti şu sözlerle tanımladı: "Ege'nin karakterini yansıtmak için en doğru adres Aydın. Işığıyla, insanıyla ve tarihiyle tam bir açık hava platosu. Ege'nin o sert ama mert ruhunu yansıtmak için Aydın'dan daha iyi bir yer düşünmüyorum." diyerek kentin sahip ol-

duğu doğal ve tarihi dokunun eşsiz birer set olduğunu belirtti.

Kameranın arkasında değil, hikayenin kalbindeyim

Sinemaya bakış açısını "hikaye avcılığı" olarak özetleyen Emre, yönetmenlik koltuğundaki felsefesini anlatırken teknikten ziyade duyguya odaklandığını belirtti. Sinemayı bir "dert anlatma biçimi" olarak gören ünlü yönetmen, "Bir yönetmen olarak masaya oturduğumda önceliğim 'nasıl daha güzel görünür' değil, 'nasıl daha gerçek hissedilir' sorusudur. Sinema benim için hayatın ta kendisini, o ham ve işlenmemiş duyguyu estetik bir süzgeçten geçirip insanlara geri verme sanatı. Kısacası ben, kameranın arkasında değil, o hikayenin tam kalbinde yaşayan biriyim." diyerek bakış açısını anlattı.

Kanlıbahçe bir film değil, vefa borcuydu

"Kanlıbahçe" projesinin çıkış noktasını değerlendiren Osman Emre, filmin kendisi için taşıdığı manevi değeri şu sözlerle ifade etti: "Kanlıbahçe aslında benim için bir film değil, ote, bu topraklarda can veren ecdadımıza bir vefa borcuydu. 1919'da yaşananları sadece tarih kitaplarından okumak yetmiyor, o acıyı ve direnişi hissetmek, hissettirmek gerekiyordu." Çekimler sırasında Nazilli'den Germencik'e kadar halkın pro-

jeyi büyük bir samimiyetle sahiplendiğini belirten Emre, izleyicilerden gelen olumlu geri dönüşlerin kendileri için en büyük ödül olduğunu dile getirdi.

Yeni film müjdesi: "Paydos" Geliyor

Aydın'ın tarihi ve kültürel derinliğinin sinema kariyerinde merkezi bir noktada durduğunu belirten başarılı yönetmen, "Kanlıbahçe" ile açılan kapının yeni projelerle devam edeceğini vurguladı. Emre, merakla beklenen yeni çalışmasını şu sözlerle duyurdu: "Şu an hazırlıklarına başladığımız ve yine Aydın'da motor diyeceğimiz yeni bir çalışmamız var. Projenin adı: 'Paydos'. Bu kez farklı bir perspektiften, yine bu bölgenin dokusunu iliklerine kadar hissettirecek bir hikaye ile izleyici karşısına çıkacağız. Aydın'ın sinema sektöründeki potansiyelini "Paydos" ile taçlandırmak istiyoruz."

Kariyerinde emin adımlarla ilerleyen ve Aydın'ın gurur kaynağı olan Aydın'ın yönetmen ve senarist Osman Emre'ye bize değerli zamanını ayırıp hem kendisi hakkında hem de projeleri hakkında bilgiler verdiği için çok teşekkür ederiz.

Osman Emre

Ankara'dan Londra'ya, sahneden ekrana: Mehmet Cengiz Bozkurt'un bitmeyen arayışı

Türkiye'de oyunculuk, bir yandan ana akım sektörün yarattığı popülerlik baskısıyla şekillenirken, diğer yandan sanatçının çok yönlü üretim arayışına sınırlar çiziyor. Görünür olmanın giderek daha hızlı tüketildiği bu sistemde, karaktere hayat verme zorunluluğu sanatsal kimliği daraltıyor; dijital platformların yükselişi ise zanaatin doğasını değiştiriyor. Artık sabır, uzun soluklu bir emek değil, erişilmesi güç bir ayrıcalık olarak görülüyor. Sahneden ekrana uzanan bu dönüşüm hattında oyunculuk, yalnızca bir meslek değil; hız çağında anlamını yeniden kurmaya çalışan bir ifade biçimi olarak karşımıza çıkıyor.

Haber ve fotoğraf:
Mehmet Yiğit Öçal

► Söz konusu profesyonel çelişkinin altyapısını, farklı şehirlerde yaşamının hayal gücüne etkisini, dijital platformların zanaati dönüştürdüğü yönü ve sabrın lüks sayıldığı günümüz koşullarında mesleğin anlamını; 47. Altın Portakal Film Festivali En İyi Yardımcı Erkek Oyuncusu, 24. Sadri Alışık Tiyatro ve Sinema Oyuncu Ödülleri Komedi Dalında Yılın En Başarılı Erkek Oyuncusu ve 47. Altın Kelebek En İyi Komedi Dizisi Erkek Oyuncusu ödüllerine sahip olan Mehmet Cengiz Bozkurt ile yaptığımız söyleşide ele aldık.

Oyunculuğa başlama motivasyonunuz neydi? Mehmet Cengiz Bozkurt kimliğini oluşturan kişisel ve profesyonel yolculuğunuzun ana hatlarını paylaşır mısınız?

Oyunculuk motivasyonum, çocukluk hayallerinden ziyade üniversite dönemindeki yapısal bir tercihe dayanır. ODTÜ (Orta Doğu Teknik Üniversitesi) Fizik Bölümündeki eğitimim sırasında tiyatro topluluğu ile tanışmam, kariyer rotamı değiştiren temel faktördür. Profesyonel kimliğimi oluşturan asıl süreç ise İngiltere'de geçirdiğim 14 yıllık dönemdir. Londra'da farklı iş kollarında çalışarak geçirdiğim bu yıllar, karakter üretim süreçleri için gerekli olan toplumsal gözlem altyapısını oluşturdu. Türkiye'ye dönüşüm ve bugünkü oyunculuk pratiğim, bu

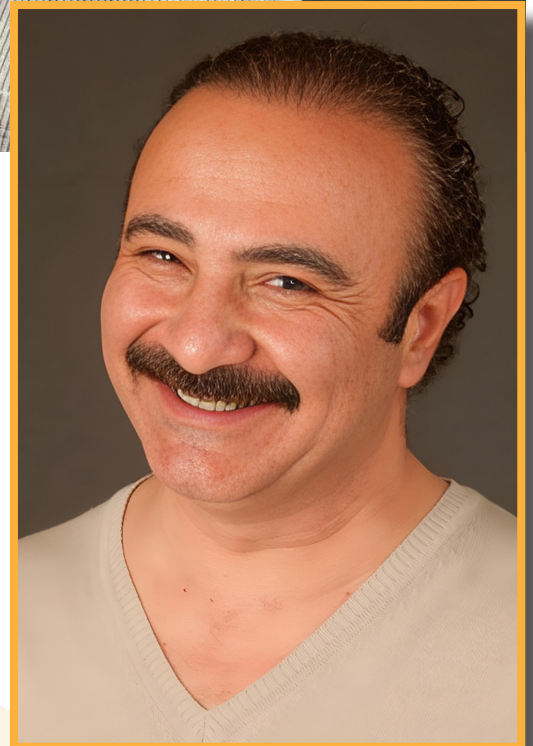
Mehmet Cengiz Bozkurt

saha deneyiminin teknik bir disiplinle birleşmesi üzerine kuruludur.

Uzun yıllar Londra'da yaşayıp eğitim aldıktan sonra Türkiye'ye döndünüz. İki ülkenin oyunculuk ve sanat kültürünü kıyasladığınızda en büyük fark nedir?

Bu kıyaslamada temel ayrım, sanatsal üretimden ziyade endüstriyel yapılanma ve "planlama kültürü" üzerinedir. İngiltere'de tiyatro, futbol endüstrisiyle yarışacak genişlikte bir izleyici kitlesine ve kurumsal bir takvime sahiptir. Örneğin Londra'daki Arcola Tiyatrosunda hangi oyunun sahnele-

neceği 2 yıl önceden belirlenir ve bu takvime sadık kalınır. Türkiye'de ise sektör, büyük ölçüde anlık kararlar ve kriz yönetimi üzerine kurulu, öngörülebilirliği düşük bir yapıdadır. Sanatsal yaklaşım açısından bakıldığında; Türkiye'de tiyatro, Kıta Avrupası ekolü ile yönetmen etkisinden yoksundur; İngiltere'de tiyatro, İngiliz geleneğinin

bir uzantısı olarak hikayeyi merkeze alan "metin tiyatrosu"dur. Bu yapısal farklar, oyunculuk pratiğinin icra edilme biçimini doğrudan belirlemektedir. Kariyeriniz boyunca birçok karakteri canlandırdınız ama izleyici sizi genelde belli rollerde görmek istiyor.

Sizce Türkiye’de bir oyuncunun kendini dönüştürmesine izleyici ya da sektör ne kadar izin veriyor?

Mevcut piyasa dinamikleri buna pek izin vermiyor. Yapımcılar, oyuncu seçimi yapan direktörler ve kanallar, ticari riski minimize etmek adına, oyuncuyu daha önce başarıya ulaşmış karakter kalıpları içinde tutma eğilimindedir. Sektörde bir karakterle popülerleşen oyuncu, sürekli o karakterin türevlerini oynamaya zorlanarak bir nevi karakter tiplemesi baskısı altına alınır. Bu döngüyü kırmak, sadece sanatsal bir tercih değil; aynı zamanda ekonomik bir güç meselesidir. Bir oyuncunun farklı renklerini gösterebilmesi, gelen tek tip tekliflere "hayır" diyebilecek finansal özgürlüğe ve sektördeki konumuna bağlıdır. Dolayısıyla kariyer yönetimi, kabul edilen projelerden çok stratejik

olarak reddedilen projelerle şekillenmektedir.

Ankara’da büyüüp sonra yurt dışına açılan bir sanatçı olarak, farklı şehirlerde yaşamak oyunculuğunuzu nasıl etkiledi?

Farklı şehirlerde yaşamamın, oyunculuğuma büyük katkıları oldu. Babamın memuriyeti nedeniyle lise sona kadar Anadolu’nun farklı şehirlerinde büyümem, toplumun çeşitli katmanlarını yerinde analiz etme imkanı sağladı. Büyükhşehre sonradan eklenilen bu süreç, yerel davranış durumu ile kentli birey reflekslerini birleştirmemi kolaylaştırdı. Dolayısıyla bu arka plan, benim için bir dezavantaj değil; canlandırdığım karakterlerin sosyal kimlik gerçekliğini artıran bir veri kaynağı niteliğindedir.

Tiyatrodan televizyona, dijital platformlara kadar birçok mecra da yer aldınız. Günümüzde dijitalleşen dizi ve film sektörünü düşündüğünüzde, sizce oyunculuk nereye doğru evriliyor?

Televizyon ve dijital platform-

lar arasındaki makas, çalışma koşulları ve içerik niteliği açısından giderek açılmaktadır. Ana akım televizyon dizileri, haftanın 6 günü süren yoğun mesai ve senaryo belirsizlikleri nedeniyle endüstriyel bir üretim bandına dönüşmüş durumdadır. Bu nedenle geçen sezon itibarıyla televizyon projelerinde yer almama kararı aldım. Oyunculuk, operasyonel şartların daha insani olduğu ve hikaye anlatıcılığının ön plana çıktığı dijital mecralara doğru evriliyor. Dijital platformlar, ana akımda ticari karşılığı olmayan, belirli kitleye hitap eden projelerin hayata geçirilmesine ve oyuncunun performansını daha verimli sergilemesine olanak tanıyan bir alan açmaktadır.

Oyunculuk sizin için bir meslek mi, bir duruş mu, yoksa bir anlatım aracı mı? Yıllar geçtikçe bu tanım sizde nasıl değişti, derinleşti?

Oyunculuk benim için teknik bir meslek tanımının ötesinde, zaman ve mekan düzleminde farklı kişilikler yaratarak gerçekleştirilen bir "yer değiştirme" pratiğidir. Gündelik hayatın monotonluğuna ve gerçekliğin ağırlığına karşı geliştirilmiş bir kaçış mekanizması

olarak tanımlayabilirim. Yıllar içinde bu tanım, çocuksu bir oyun hevesinden, insan doğasını ve toplumsal rolleri çözümlemeye yarayan daha derinlikli bir keşif aracına dönüşmüştür.

Genç oyunculara genelde "sabırlı olun" deniyor ama günümüz koşullarında sabır artık bir lüks haline geldi. Sizce bugünün genç oyuncularına verilmesi gereken en samimi tavsiye ne olur?

Günümüzün hızlı tüketim ve üretim koşullarında pasif bir "sabır" kavramı işlevsiz kalmaktadır. Genç meslektaşlarıma tavsiyem sabretmeleri değil, "azimli ve dirençli" olmalarıdır. Sektördeki belirsizlikler ve yapısal zorluklar karşısında sadece beklemek yerine, profesyonel yetkinliklerini sürekli geliştirerek var olma mücadelesi vermeleri gerekir. Başarı, bekleme süresiyle değil; karşılaşılan engellere rağmen üretimden vazgeçmeme iradesiyle bağlantılıdır.

Söyleşi sürecinde zaman ayırarak sorularımıza içtenlikle yanıt veren ve oyunculuk serüvenine dair düşüncelerini paylaşan Mehmet Cengiz Bozkurt’a teşekkür ederiz.

Aydın'dan göklere yükselen başarı: ZADA savaşı İHA

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi öğrencisi Mert Aslan tarafından yapılan ve geliştirilen “ZADA Savaşan İnsansız Hava Aracı” projesi, Aydın’ dan doğup ulusal ölçekte dikkat çeken bir başarı hikâyesine dönüştü. Tasarım, hem geliştirilip uçurulan yapıyla öne çıktı hem de 2025 yılında Kritik Tasarım Raporu’nda (KTR) Türkiye dördüncülüğüne ulaşarak kentin teknoloji alanındaki iddiasını ortaya koydu.

Haber ve fotoğraf:
Hasan Genç

2024-2025 TEKNOFEST’te iki ödül kazanan ZADA Savaşan İnsansız Hava Aracı (İHA), Aydın’da bu alanda hem uçurulup hem de ödül alan ilk çalışma olarak kayıtlara geçti. 24 yaşındaki, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Makine Mühendisliği öğrencisi genç mühendis adayı Mert Aslan’ın 2024 yılında çalışmaları başlattığı proje, kısa sürede elde ettiği başarılarla dikkat çekti. Mert Aslan ile yaptığımız söyleşide projenin ortaya çıkış süreci, teknik hedefleri ve geleceğe dönük planları konuşuldu.

Bu İnsansız Hava Aracı’nı yapma amacınız nedir?

Otonom hava araçları gerçekten çok zor bir alan. Mekanikten yazılıma kadar birçok

farklı disiplini kapsıyor. Bu yüzden böyle bir İnsansız Hava Aracı geliştirme sürecinde insan kendini her alanda geliştirmek zorunda kalıyor. Bir diğer önemli nokta ise günümüzde yaşanan savaşlarda İnsansız Hava Aracı’nın çok daha fazla öne çıkması. Gördüğümüz gibi bu teknolojiler artık sahada önemli bir yere sahip. Bu nedenle böyle bir çalışma yapmak bizim için aynı zamanda bir gurur meselesi. Hem kendimizi geliştiriyoruz hem de ülkemize ve milletimize faydalı bir iş ortaya koyduğumuzu düşünüyoruz. Bu yüzden İnsansız Hava Aracı’nı seçtik.

Bir gün tamamen otonom savaş sistemleri yaygınlaşırsa, sizce insan faktörü karar mekanizmasında ne kadar kalmalı?

Karar mekanizmasında insan faktörü, tamamen otonom sistemlerin başlatılmasında çok

önemli. Uçağı ya da herhangi bir mekanizmayı başlatma konusunda insan faktörü büyük önem taşıyor. Teknolojilerin yapım aşamasında da insan var, yapay zekâ ya da başka otonom sistemler kendi kendine oluşmuyor. Bu yüzden insan faktörünün her zaman devam edeceğini düşünüyorum. Ancak insan faktörünün zamanla azalacağı da bir gerçek. Mesela bugün bir savaş uçağının mekanizmasına karar veren 10 kişi varsa, ilerleyen zamanlarda bu sayının 2 ya da 1’e düşeceğini düşünüyorum.

Rakip bir takım sizin sisteminizi inceleyebilseydi en çok hangi özelliğinizi kıskanmasını isterdiniz?

Biz uçağımızda tamamen özgün bir pil tasarımı kullanıyoruz. Kanatlarımıza özgün piller yerleştiriyoruz. Özellikle standlarımızda ve diğer takım-

lar tarafından incelendiğinde bu tasarımla gurur duyduklarını ve çalışmayı çok başarılı bulduklarını söylüyorlar. Ayrıca, “Biz de aynı şekilde bunu yapabilirsek” şeklinde geri dönüşler alıyoruz. Takımlar, tamamen otonom ve özgün bir pil sistemine sahip olmayı istediklerini ifade ediyor.

Savaşan İnsansız Hava Aracı’nızı bir mühendis değil de bir pilot tasarlasaydı sizce ortaya nasıl farklı bir araç çıkardı?

Savaş uçağımızda bir pilot olsaydı muhtemelen daha hafif ve daha hızlı bir uçak tasarlanırdı. Bu da daha rahat ve konfor seviyesi daha yüksek bir kullanım sağlardı. Ancak biz savaş uçağımızı tamamen TEKNOFEST’in belirlediği şartnameye göre yapıyoruz ve yerine getirmemiz gereken görevlere göre tasarlıyoruz. Bu nedenle

uçacağımızı daha büyük, kanatları daha açılır şekilde planlıyoruz. Ön kısmına kamera yerleştiriyor, arka kısmında ise daha hızlı olması için kuyruk sistemi kullanıyoruz. İniş takımı yapmadık. Bu noktada biraz daha teknik bir yaklaşım benimsiyoruz. Eğer pilotlu bir tasarım olsaydı, kesinlikle iniş takımı da olurdu.

Projede yaşadığınız en "film sahnesi gibi" an neydi?

Üç aşama vardı. Birinci aşama Teknik Yeterlilik Formu (TYF), ardından Kritik Tasarım Raporu ve son olarak uçuş videosu süreciydi. Biz bu aşamaların hepsini geçtik. Uçuş videosuna ise son 3 gün kala uçağımızı ilk kez uçurduk. Uçuş sırasında sağ kanattaki servolardan biri arızalandı. O sırada pilot bendim. Hava çok sıcaktı ve zaman zaman uçağı görmekte zorlanıyordum. Uçağı indirmeyi dü-

şündüm ama indirmeden önce bir anda daha da yükselmeye başladı. Uçağımız bembeyazdı ve yükseldikçe gökyüzünde seçilmesi iyice zorlaştı. Yine de inatla kontrol etmeye çalıştım fakat bir noktadan sonra uçağı tamamen gözden kaybettik. Düşüğünü düşündüğümüz bölgeye baktık ama hâlâ bulamadık. Yani bir yerde kaybolan bir uçağımız var. Hâlâ bir yerlerde olduğunu düşünüyoruz ancak henüz ulaşamadık.

Bugünkü teknolojinizle geçmişteki herhangi bir tarihi savaşa tek bir İnsansız Hava Aracı gönderebilseydiniz hangi dönemi değiştirdi?

Tarihi savaş olarak Çanakale Zaferi olduğunu düşünüyorum. Çünkü fazla süreceğine daha kısa sürebilirdi. Yani daha kısa sürede zafere ulaşırdık.

Bu projeyi geliştirirken sizi psikolojik olarak en çok zorlayan şey neydi?

Teknik konuların dışında, yapım süreci ya da görevleri yerine getirme kısmından çok sponsor bulma konusunda zorluk yaşıyoruz. Görüşmeler, ardından tekrar yapılan görüşmeler, revizyon süreçleri ve bütçe planlamaları ciddi şekilde zaman alıyor. Bunun yanında malzeme analizleri de oldukça yoğun bir çalışma gerektiriyor. Tüm bu süreçler zamanımızın büyük bölümünü aldığı için en çok bu alanda zorlanıyoruz.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi öğrencisi Mert Aslan'ın geliştirdiği ZADA Savaştan İnsansız

Hava Aracı, yalnızca yarışmalarda elde edilen derecelere değil ortaya koyduğu üretim kültürü, özgün tasarım anlayışı ve kararlılıkla da dikkat çekiyor. TEKNOFEST'te alınan 2 ödül ve 2025 yılında Kritik Tasarım Raporu'nda gelen Türkiye dördüncülüğü Aydın'dan çıkan bu çalışmanın ulusal ölçekte önemli bir başarıya dönüştüğünü gösteriyor. ZADA, gençlerin teknolojiye olan ilgisini somut bir üretime dönüştürürken aynı zamanda geleceğin savunma teknolojilerinde yerli ve özgün fikirlerin ne kadar güçlü bir potansiyel taşıdığını da ortaya koyuyor. Mert Aslan'a verdiği bilgilerden dolayı teşekkür ediyoruz.

Yapay zekâ kariyer rehberliği: Üniversite tercihlerinde bilimsel destek

YKS'ye hazırlanan öğrenciler meslek seçiminde çoğu zaman iş olanakları ve ekonomik beklentiler nedeniyle kararsızlık yaşayabiliyorlar. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nden Prof. Dr. Özel Sebetci'nin geliştirdiği yapay zekâ destekli kariyer analiz sistemi, kişilik, yetenek ve öğrenme stillerine dayalı verilerle öğrencilerin tercih sürecindeki belirsizliklerini azaltarak bilinçli ve potansiyellerine uygun seçimler yapmalarına yardımcı oluyor.

Haber ve fotoğraf:

Melisa Ayhan

Üniversite sınavına kısa bir süre kala öğrenciler ve aileleri, farklı üniversite ve bölüm seçenekleri arasında öğrencinin ilgi alanları, yetenekleri ve uzun vadeli hedefleriyle en uygun yolu belirlemeye çalışıyor. Süreçte karşılaşılan belirsizlik ve tercih karmaşası, bilimsel temelli rehberlik ve kişiye özel destek sistemlerinin önemini artırıyor. Araştırmamız, bu bağlamda üniversite tercih sürecinde gençlerin karşılaştıkları zorlukları ve yapay zekâ destekli kariyer analiz sistemlerinin olası katkılarını ele

alıyor. Bu çerçevede, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Aydın Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Teknolojileri Bölüm Başkanı Prof. Dr. Özel Sebetci, gençlerin meslek seçiminde karşılaştıkları iş odaklı eğilimler ve bilinçli karar verme sürecine ilişkin önemli perspektifler sundu. Sebetci, kurucusu olduğu BudunAI Bilişim ve Teknoloji Limited Şirketi aracılığıyla yürüttüğü akademik ve teknolojik çalışmalar kapsamında Kariyo.io projesini geliştirerek, öğrencilerin kişilik, yetenek ve öğrenme stillerine dayalı yapay zekâ destekli analizlerle kariyer hedeflerini belirlemelerine imkân tanıyor. Bu sistem, akademik ve teknolojik çalışmaların somut bir örneğini oluştururken, araştırmamızın ele aldığı üniversite

tercih sürecine bilimsel ve pratik bir perspektif kazandırıyor.

Yapay zekâ destekli kariyer analizi projesinin geliştirilme süreci

Üniversite tercih sürecinde gençlerin çoğunlukla yalnızca istihdam olanaklarını dikkate alarak karar verdiğini belirten Prof. Dr. Özel Sebetci, bunun uzun vadede mesleki memnuniyetsizliğe yol açabileceğini söyledi. Sebetci, geliştirdikleri yapay zekâ destekli kariyer analiz modelinin meslek seçimi sürecine farklı bir yaklaşım getirmeyi amaçladığını vurguladı. Projeyi Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Teknokent bünyesinde yürüttüklerini belirten Sebetci, "Tek-

nokent'te BudunAI isimli şirketimiz ve kariyo.io isimli projem bulunuyor. Yazılım tamamen bana ait, danışmanlık kısmında diğer akademisyen arkadaşlarım profesyonel destek veriyor." dedi. Sebetci, sistemin yeni bir dijital uygulama olduğunu, ancak 35 yılı aşkın akademik ve mesleki deneyime dayandığını ifade ederek, "Bütün testler ve sistem tamamen bilimsel yayınlar ve akademik çalışmalara dayanıyor" diye ekledi. Sistem, daha önce farklı alanlarda kullanılan yöntemlerin yapay zekâ desteği ve agent yapılarıyla bir araya getirilmesiyle oluşturuldu. Sebetci, "Burada yeni olan, bütün yöntemlerin bir arada bulunması ve sistemin arka planda yapay zekâ ile çalışması." dedi. Yapay zekânın aka-

demik araştırmalarda giderek daha fazla kullanıldığını belirten Sebetci, disiplinler arası çalışmalarda makine öğrenmesi, derin öğrenme, agent yapıları ve orkestrasyon yöntemleri sayesinde akademik çalışmaların daha hızlı, güvenli ve vizyoner hale geldiğine dikkat çekti. Projeyi geliştirme sürecini anlatan Sebetci, "Normalde 5-10 kişilik bir ekip ile yapılacak bir projeyi, ben yapay zekâyı, agentları ve orkestrasyonu iyi bildiğim için tek başıma 6 ay boyunca, günde 7 saat çalışarak tamamladım." dedi. Sebetci, bu tür çalışmaların öğrenciler ve bilim alanında kendini geliştirmek isteyenler için tanıtılmasının önemine de vurgu yaptı.

Meslek seçiminde iş odaklı yaklaşımın etkileri

Prof. Dr. Sebetci, öğrencilerin meslek seçimi sürecinde çoğu zaman iş bulma ihtimalini merkeze aldığını ve bunun önemli bir sorun oluşturduğunu belirterek, "Meslek seçimi aslında ortaokul başlarında belirlenmeli. Lisede öğrencilerin kafasında hangi üniversiteye, hangi bölüme ve hangi meslekte iş imkânı daha fazla olacak soruları ön plana çıkıyor." dedi. Sebetci, iş odaklı yaklaşımın uzun vadede mesleki memnuniyetsizliğe yol açabileceğini ifade ederek, "İş imkânı odaklı yaklaşım öğrencilerin ileride yaptıkları meslekle ilgili mutsuzluklarına yol açabiliyor.

Öğrenci önce kişiliğini tanıyor, sonra yeteneklerini belirliyor

Sebetci, geliştirdikleri yapay zekâ destekli sistemde meslek seçiminin bireyin kişisel özelliklerine dayandığını belirterek, "Bizim yaklaşımımız şu: Üniversite seçmeden önce meslek seçmek gerekiyor. Bir kişi iş hayatına atıldığında hangi mesleği yapmak istediğine karar vermeli ve o meslek için üniversite okumak zorunda mı, yoksa sertifika programlarıyla mı ilerleyebilir, bunu değerlendirmesi gerekiyor." dedi. Sebetci, öğrencilerin kişilik profiline bilimsel yayınlara dayanan soru setleriyle değerlendirildiğini ve ardından yetenek testlerine yönlendirildiğini ifade ederek, "Sistem kişilik profilden yola çıkarak üç yetenek testi öneriyor, isterse diğer testleri de yapabiliyor. Sürecin sonunda öğrencinin öğrenme stili de analiz ediliyor, beş farklı boyutu ölçüyoruz. Böylece kişinin nasıl daha kolay öğrendiği ortaya konuyor." diye konuştu. Analizlerin ardından öğrenciler kariyer hedef-

lerini belirleyebiliyor ve maaş düzeyi, hibrit çalışma imkânı veya seyahat gereksinimi gibi yaklaşık yirmi kriteri içeren bir kariyer haritası oluşturabiliyor, kriterlerin önem derecesini ise öğrenci belirleyebiliyor. Sebetci, ayrıca evine yakın üniversiteler, kampüs özellikleri veya puan sıralamasına göre farklı tercih senaryolarının oluşturulabileceğini ve sistemin kurumlarda insan kaynakları analitiği amacıyla da kullanılabildiğini belirtti. Sistemin özellikle YKS'ye hazırlanan öğrencilerin meslek seçimi konusunda yaşadıkları kararsızlığa yanıt verdiğini vurguladı.

Sistemin Bilimsel Dayanağı ve Sınırları

Prof. Dr. Sebetci, geliştirdikleri yapay zekâ destekli sistemin kesin sonuç veren bir mekanizma olmadığını, sosyal bilimlerde bu tür analizlerin danişmanlık ve öngörü niteliği taşıdığını vurgulayarak, "Sonuç itibariyle bu bir danişmanlık ve öngörü. Yani bu yüzde yüz böyledir denebilecek bir şey değil, çünkü sosyal bilimlerde bu tür konularda yüzde yüz kesinlik ifade etmek mümkün değildir." dedi. Analizlerin doğruluğunun öğrencinin testleri nasıl yanıtladığıyla doğrudan bağlantılı olduğunu belirten Sebetci, "Öğrencinin bütün testleri dikkatlice okuyup doğru şekilde cevaplaması gerekir. Doğru uygulanır ve doğru cevaplanırsa sistem öğrenciye ciddi bir ışık tutar, hangi meslekte daha başarılı ve mutlu olabileceğini gösterir ve üniversitelerin akademik kadroları ile kariyer açısından sundukları imkânları somut olarak önüne koyar." ifadelerini kullandı. Sebetci, sistemin öğrencilerin karar sürecindeki belirsizlikleri büyük ölçüde azaltmayı hedeflediğini belirterek, bazı öğrenciler için bu oranın yüzde 70-80 düzeyinde olabileceğini, öğrencinin yeterince tatmin olmaması durumunda ise tecrübeli danişmanlarla görüşerek sürecin desteklenebileceğini söyledi. Yapay zekâ tabanlı önerilerin belirli modeller üzerinden geliştirildiğini ifade eden Sebetci, makine öğrenmesi, derin öğrenme ve agent sistemleri kullanılarak yapılan bu tahminlerin henüz tam olarak regüle edilmediğine dikkat çekti. Etik kurallar ve yasal düzenlemelerin bu alanda hâlâ gelişme aşamasında olduğunu belirten Sebetci, modellerde kullanılan verilerin doğruluğunun büyük ölçüde sistemi geliştiren kişi veya kurumun

sorum-luluğunda olduğunu ifade etti. Sistemin kullanımına ilişkin geri dönüşleri de paylaşan Sebetci, şu anda yaklaşık 420-424 kullanıcının bulunduğunu ve geri dönüşlerin yüzde 95'in üzerinde olumlu olduğunu söyledi.

Yapay zekâ destekli sistem rehberlik ve kariyer sürecini destekliyor

Prof. Dr. Özel Sebetci, geliştirdikleri yapay zekâ destekli sistemin rehberlik öğretmenlerinin yerini almayacağını vurgulayarak, "Tamamen rehberlik hocalarının denildiği gibi işini elinden alabilecek bir şey gibi düşünülsede aslında bu imkânsız. Yapay zekânın insanların işlerini elinden alması çok nadir bazı işlerde olacak." dedi. Sebetci, sistemin PDR (Psikolojik Danişmanlık ve Rehberlik) uzmanlarının çalışmalarını destekleyici bir araç olduğunu belirterek, "Bütün anlattıklarımı bir PDR'cinin bilmesi zor. Kendini yetiştirmiş, tecrübeli olması lazım. Özel okullarda ve liselerde PDR'cilerin çoğu genç. Bu sistemleri kullanarak PDR'cilik yapmaları gerekiyor. Tek başına öğrenci sistemi uygulayabilir ama olgun ve sabırlı olması şart.

Mesela özel bir okulda PDR'ci, öğrencilerine 10-20 kişilik gruplar hâlinde laboratuvarıda uygularsa çok daha başarılı olur ve konuya hâkim olduğu için projenin sunumunu rahat yapar. Bu sistemi kullanırlarsa rehbercilerin işini elinden almaz, aksine rehbercilerin elini güçlendirir." ifadelerini kullandı. YKS'ye hazırlanan öğrenciler için tasarlanan sistemin, öğrencilerin kısa sürede kendilerini tanımalarına yardımcı olduğunu aktaran Sebetci, "Sayfalarca kitap okuyup 8-10 kişiyle tanışıp tartışarak vizyon kazanmak yerine, bu sistemle bir-iki saat içinde kendinizi tanıyoruz." dedi. Sistemin öğrenciler üzerindeki etkisinin saha çalışmalarıyla ölçülüp ölçülmediği sorulduğunda Sebetci, "Öğretim üyesi olduğum için bu sistemi mesleğimde uyguladım, tüm geri dönüşler de bu deneyim üzerinden oluştu." yanıtını verdi. Veri gizliliği ve etik konularına ilişkin olarak ise Sebetci, "Herkesin KVKK'ya uyması gerekir. Etik yaklaşım biraz kişiye kalmış gibi gözükse de, esas mesele yapay zekâ motorlarının etik olması şarttır. Kurguladığımız yapı da KVKK dışında ahlaki kurallara ve sistemlerin etik kullanımına uymalıdır. Yapay zekâ etiği, yapay zekâsız toplumdaki sosyolojik ve psikolojik etik meselesiyle aynıdır." diye aktardı.

Üniversiteye ulaşan sanayi: Aydın'ın teknoloji geleceği için ortak platform

Aydın Sanayi ve Teknoloji İl Müdürü Fatih Ulutaş ve Aydın Adnan Menderes Üniversitesi (ADÜ) Teknokent Müdürü Mustafa Akkaya, Aydın'ın teknoloji geleceği için 'Ar-Ge ve İnovasyon Platformu' kurma ortak taahhüdünde bulundu. Yönetim kuruluna sanayicileri dahil eden Teknokent, sanayicinin 'uzak' algısını kırmak için proaktif rol üstlenen İl Müdürlüğü ile birleşerek somut ve ölçülebilir hedefler belirledi.

Haber ve fotoğraf:
Emine Akbulut

▼ Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB), üniversite bilgi birikimini sanayi tecrübesiyle buluşturan, kritik ekonomik yapılar olarak öne çıkmaktadır. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Teknokent, bu misyon doğrultusunda, 'kente yakın üniversite, üniversiteye ulaşan sanayi' vizyonunu hayata geçirmek üzere kapsamlı bir entegrasyon sürecini başlattı. Aydın Sanayi ve Teknoloji İl Müdürü Fatih Ulutaş ve ADÜ Teknokent Müdürü Mus-

tafa Akkaya, görüşmemizde yaptıkları açıklamalarda bu işbirliğini kalıcı, sonuç odaklı ve ölçülebilir bir yapıya dönüştürecek stratejileri paylaştı.

Yönetimsel entegrasyon ve algıları kırma süreci

İki kurumun yöneticileri de sanayicilerin Teknokent'i "uzak", "karmaşık" ya da "sadece akademisyenlere yönelik bir alan" olarak değerlendirdiği algısını kırmak için, işbirliğinin önündeki en büyük engel olduğunu belirtti. Bu algıyı yok etmek için kurumsal ve operasyonel düzeyde adımlar atıldı. Teknokent Müdürü

Mustafa Akkaya, entegrasyonun idari yapıdan başladığını vurgulayarak, sanayinin karar alma süreçlerine doğrudan katıldığını ifade etti. Akkaya, "Teknokent bir şirkettir. Yönetim kurulu Rektör

başkanlığında toplanıyor ve üniversite-sanayi işbirliğini güçlendirmek amacıyla sanayiden iki sanayici de yönetim kurulunda bulunuyor." şeklinde aktardı.

İl Müdürü Fatih Ulutaş ise üniversite ile sanayi arasındaki mesafeyi kapatmak için yalnızca üniversitenin değil, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü'nün de proaktif bir rol üstlenmesi gerektiğine inandıklarını aktardı. Ulutaş, "Bizler, sanayicilerimizi Ar-Ge, inovasyon ve teknoloji geliştirme süreçlerine daha fazla dâhil etmek için hem teşvik edici hem de yönlendirici bir yaklaşım benimsiyoruz. Firmalarımızı Teknokent ekosistemiyle buluşturmak ve birlikte proje geliştirme kültürünü güçlendirmek için çalışıyoruz. Bu algıyı kırmak amacıyla ortak toplantılar, bilgilendirme ziyaretleri ve mentor-menti eşleştirmeleri düzenleyerek iki taraf arasındaki mesafeyi azaltıyoruz." dedi.

Kalite güvencesi, insan kaynağı ve büyüme hedefleri

Mustafa Akkaya, Teknokent'e sadece yüksek katma değerli ve inovatif projelerin kabul edildiğini, bu kalitenin korunması için uygulanan şeffaf sistemlere değindi. Akkaya, projelerin adam kayırmının önüne geçmek için uygulanan "kör hakem" sistemiyle değerlendirildiğini belirterek, hakem havuzunda sadece akademisyenler değil, Türkiye'nin dört bir yanından sanayiciler ve alanında uzman kişilerin de bulunduğunu ifade etti. Akkaya, ayrıca Teknokent'in mevcut konteyner yapısına rağmen özellikle İstanbul ve yurt dışından yazılım, yapay zeka ve tarım gibi alanlarda yoğun talep gördüğünü, bu talebi karşılamak için yeni bir Teknokent binası inşa projesinin başlatıldığını kaydetti."

Nitelikli personeli Aydın'da tutma sözü

İleri teknoloji alanlarında yetişmiş Ar-Ge personelinin büyük şehirlere göç etmesi zorluğu ile ilgili konuşan İl Müdürü Fatih Ulutaş, personelin kentte kalmasını sağlamak için somut adımlar attıklarını vurguladı. Ulutaş, "Firmaların daha cazip çalışma koşulları sunmasına destek olmak, üniversite-sa-

Mustafa Akkaya

Fatih Ulutaş

nayi iş birlikleriyle yeni kariyer fırsatları oluşturmak ve genç araştırmacılar için uygulamalı eğitim imkânları geliştirmek gibi çeşitli adımlar atıyoruz. Amacımız, teknoloji alanında yetişmiş insan kaynağının Aydın'da güçlü bir gelecek görebilmesini sağlamaktır." dedi.

Vizyonun somutlaşması: Ar-Ge ve İnovasyon Platformu

Aydın'ın teknoloji geleceği için belirlenen vizyon, İl Müdürlüğü ve Teknokent'in ortak ve somut bir taahhüdüyle mühürlendi. İl Müdürü Fatih Ulutaş, bu vizyonu hayata

geçirecek en önemli adımın, Teknokent ile birlikte ortak bir Ar-Ge ve İnovasyon Platformu oluşturmak olduğuna inandıklarını açıkladı. Ulutaş, "Bu yapı, üniversitenin bilgi birikimi ve altyapısını sanayinin üretim kapasitesiyle buluşturarak iş birliğini düzenli, sürdürülebilir ve sonuçları ölçülebilir bir modele dönüştürmektir." şeklinde konuştu.

Taahhütlerin sahadaki ölçütleri

İl Müdürlüğü ve Teknokent, bu dönüşümün başarısını somut verilerle kanıtlayacaklarını taahhüt etti. Fatih Ulutaş, platformun başarısını ölçecek nihai göstergeleri de açıkladı. Buna göre, üniversite-sanayi ortak projelerinde yüzde 50 artış sağlanması, Teknokent'te Ar-Ge odaklı firma oranının yüzde 65'e yükselmesi hedeflenmektedir. Ayrıca her yıl en az 400 öğrencinin firmalarla eşleştirilmesi ve istihdama yönlendirilmesi amaçlanırken, üniversite laboratuvarlarının sanayi tarafından kullanımının artırılması ve yenilikçi girişim sayısı-

nın her yıl üstel olarak artması da taahhüt edilen somut başarı ölçütleri arasında yer aldı.

ADÜ Teknokent Müdürü Mustafa Akkaya, şu an 83 şirketin faaliyet gösterdiği Teknokent'in, kentin tüm Organize Sanayi Bölgeleri ile Ticaret ve Sanayi Odası gibi unsurlarla kuracağı ortaklıklarla bu hedeflere ulaşarak Aydın'ı Ege Bölgesi'nin teknoloji üssü yapma yolunda kararlı olduklarını sözlerine ekledi.

Aydın Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü ile ADÜ Teknokent'in ortaya koyduğu bu ortak vizyon, sadece fiziki ve idari bir yakınlaşmayı değil, aynı zamanda kentteki Ar-Ge kültürünün köklenmesini hedeflemektedir. Yönetim kurulundan kör hakem uygulamasına, mentorluk programlarından somut istihdam taahhütlerine kadar atılan her adım, Aydın'ın teknoloji ekosistemini güçlendirme kararlılığını gösteriyor. Ortak Ar-Ge ve İnovasyon Platformu taahhüdüyle, 'üniversiteye ulaşan sanayi' vizyonu, artık ölçülebilir hedeflerle sahadaki yerini almış bulunuyor. Bu dönüşüm, Aydın'ın teknoloji alanındaki yetişmiş insan kaynağını bölgede tutmayı ve yerel ekonominin küresel rekabetteki konumunu güçlendirmeyi amaçlayan kapsamlı bir stratejinin başlangıcıdır.

Alışveriş sepetleri kimin kontrolünde?

Marketlerde uygulanan satış stratejileri ile tüketicilerin alışveriş alışkanlıklarını mercek altına aldık. Raf düzeninden indirim algısına, stoklama eğiliminden harcama tercihlerine kadar sepetleri etkileyen unsurları hem konunun uzmanına hem de çalışanlara ve vatandaşlara sorduk. Alışveriş kararlarının arkasındaki dinamikleri iki tarafın gözünden inceledik.

Haber ve fotoğraf:
Esmâ Nur Yükseköğlü

Günümüz tüketim alışkanlıkları yalnızca ekonomik şartlarla değil, satış stratejileriyle de şekilleniyor. Süpermarketlerde göz hizasına yerleştirilen ürünler, kampanyalı fiyat etiketleri, kıtlık hissi ve mağaza içi düzenlemeler; satın alma kararlarını doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyebiliyor. Konuyu uzman gözüyle değerlendiren Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Söke İşletme Fakültesi Ekonomi Bölümü Dr. Öğretim Üyesi Hatice Armutçuoğlu Tekin market alışverişlerinde verilen kararların ne kadar rasyonel olduğu, stoklama davranışlarının ardında yatan nedenler ve algı ile ihtiyaç arasındaki farklar hakkında bilgilendirmede bulundu. Açıklamaları ile bizlere reyonların arka yüzünü gösteren mar-

ket yetkili ve personelleri ise ürün yerleşimi ve kampanya uygulamalarının satışları nasıl etkilediğini anlattı. Her biri farklı markette görev yapan müdür Şahin Polat, müdür yardımcısı Nisa Aktepe ve mağaza personeli İbrahim Özbodur deneyimlerini bizlerle paylaşarak röportajımıza katkı sağladı. Öte yandan market ziyaretçilerine mikrofon uzatarak "Alışverişe ihtiyaç listesiyle mi yoksa plansız olarak mı çıkıyorsunuz?" sorusunu yönelttik. Verilen yanıtlar, tüketicilerin alışveriş alışkanlıkları ve karar alma süreçlerine dair fikir veriyor.

Tüketirken nelere dikkat ederiz?

Armutçuoğlu, tüketirken nelere göz önünde bulundurulduğunu, "Tüketim, bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla gerçekleştirdiği bir davranıştır ve ekonomide 'talep' olarak ifade edilir. Talep, satın alma

gücüne desteklenen mal ve hizmet satın alma isteğini ifade eder. Tüketiciler bir ürünü satın alırken yalnızca fiyatı değil; gelir düzeyi, zevk ve tercihler, ürünün kalitesi, ikame ve tamamlayıcı malların fiyatları gibi birçok faktörü göz önünde bulundurur. Genel olarak fiyat düştükçe talep artarken ikame malların fiyatının yüksek olması, ilgili ürüne olan talebi artırır. Buna karşılık tamamlayıcı ürünlerin fiyatı yükseldiğinde o ürüne olan talep azalır ancak tüketim her zaman rasyonel olmayabilir. Bazı durumlarda bireyler yalnızca farklı görünmek ya da statü göstergesi oluşturmak için yüksek fiyatlı ürünleri tercih edebilir. Bu durum literatürde 'snop etkisi' olarak adlandırılmaktadır." ifadeleri ile açıkladı.

Marketlerde uygulanan pazarlama stratejileri

Armutçuoğlu, marketlerde

uygulanan pazarlama stratejileri hakkında şunları söyledi: "Modern süpermarketler yalnızca alışveriş yapılan yerler değildir, arka planda derin bir mikro ekonomi altyapısı ve davranışsal iktisat stratejileri vardır. Doğru fiyatlandırma ve stratejilerle piyasada arz-talep dengesi sağlanırken tüketicinin satın alma davranışı da yönlendirilir. Marketlerde satışları artırmak için birtakım stratejiler uygulanır, bunlardan ilki göz hizası stratejisidir. Bu strateji ile pahalı ya da satışı artırılmak istenen ürünlerin göz hizasına yerleştirilmesi sayesinde satışların yüzde 30 ile yüzde 40 oranında arttığı belirtiliyor. Yumurta, süt, deterjan gibi temel ihtiyaç ürünlerini marketin arka taraflarına konumlandırarak müşterinin mağaza içinde daha fazla zaman geçirmesini ve farklı ürünlerle karşılaşmasını sağlamak, büyük alışveriş arabaları, kırmızı etiket ile fırsat algısının yara-

tilması, çoklu ürün kampanyaları ve kasa önü indirimleri de tüketicinin satın alma kararlarını etkileyen stratejiler arasında yer alır." Sekiz yıldır ticaretle uğraşan market müdürü Şahin Polat ise raf yerleşimini belirlerken hangi kriterleri esas aldıklarını, işin içinden biri olarak anlattı. Polat, ürün yerleşiminde öncelikli kriterin FIFO (first in first out-önce giren önce çıkar) yöntemi olduğunu belirterek son kullanma tarihi yaklaşan ürünlerin rafların ön kısmına yerleştirildiğini ifade etti. Gıda sektöründe ürünlerin raf ömrünün sınırlı olduğuna dikkat çeken Polat, hem tüketicinin mağdur olmaması hem de maddi ve kurumsal kayıpların önüne geçilmesi için ürünlerin mağazaya giriş sırasına göre satışa sunulduğunu söyledi. "Mağazaya ilk giren ürün ilk çıkan olmalı." diyen Polat, bunun hem müşteri memnuniyeti hem de işletme açısından öncelikli bir uygulama olduğunu vurguladı. Farklı bir işletmede müdür yardımcısı olarak görev alan Nisa Aktepe de soruyu benzer şekilde yanıtladı. Aktepe, ürün yerleşiminde tüketicilerin ihtiyaçlarının esas alındığını belirterek, "Ürünleri, müşterilerin rahatlıkla görebileceği ve kolayca ulaşabileceği alanlara yerleştiriyoruz. Ramazan ayında olmamızın da etkisi ile özellikle gıda ürünleri, talebin yoğun olduğu gruplar arasında yer alıyor." ifadelerini kullandı.

Tüketiciler ne diyor?

Artan tüketim alışkanlıkları günlük yaşamın önemli bir parçası haline gelirken ve zaman zaman bir kültür olarak değerlendirilirken market alışverişi yapan vatandaşlara mikrofona uzatarak alışveriş yaparken nelere dikkat ettiklerini sorduk. İlk olarak 65 yaşındaki emekli Zeki Ömür konuştu: "Alışverişe giderken ihtiyaçlarımı önceden belirlerim ve mutlaka bir liste hazırlarım. Almam gerekenler bellidir, harici harcama yapmamaya özen gösteriyorum. Sırf indirimde olduğu için sepetime planladığım ürünleri eklemiyorum." Ömür, eski Ramazanları özlemle andığını da belirterek: "Geçmişte iftar sofraları daha kalabalık ve bereketliydi; aile üyeleri, komşular ve dostlarla aynı sofrada buluşurduk. Bugün ise sofralar küçüldü, tabak sayısı azaldı. Bireyselleşme arttı ve bunun etkisi alışverişe de yansıyor. Bu dönüşüm sonucunda daha sınırlı ve kişisel ihtiyaç odaklı alışveriş kültürü doğdu."

ifadelerini ekledi. Ardından görüştüğümüz 55 yaşındaki Seftap Özekli, Ömür'ün aksine alışverişe plansız gidenlerdendi. Özekli, "Alışverişe çıkarken aslında ne alacağımı bilirim ama markete girince işler değişiyor. Raflardaki renk renk ürünler, indirimler ve kampanyalar içgüdüsel olarak tüketme isteği doğuruyor. Ev hanımı olarak özellikle hijyen ürünleri indirim girdiğinde ya da yeni bir ürünle karşılaştığımda, ihtiyacım olmasa dahi, o anı bir 'fırsat' olarak görüyorum ve almam gerektiğini düşünüyorum." ifadeleriyle market içi düzenlemelerin ve kampanyaların tüketici davranışı üzerindeki etkisini ortaya koydu. Özekli'nin sözleri, planlı çıkılan alışverişlerin dahi mağaza atmosferi ve indirim algısıyla şekil değiştirebildiğini gösterirken "fırsatı değerlendirme" düşüncesinin stoklama eğilimini beslediğine işaret etti.

Stoklama davranışı nasıl doğuyor?

Süpermarketlerin yaygınlaşması ile birlikte 'stoklama' kavramı da giderek yaygınlık kazanmıştır. Özekli'nin yorumunda da gördüğümüz üzere indirim giren ürünler müşteriler tarafından ilgiyle karşılanıyor ve ihtiyaç duyulandan daha fazlasını satın alma eğilimi doğuruyor. Armutcuoğlu, bu duruma ekonomik açıdan şöyle açıklık getiriyor: "Stoklama, bireylerin ihtiyaç duyduğundan daha fazla ürünü; fiyat artışı, kıtlık ya da işsizlik gibi gelecekteki belirsizliklere karşı kendini güvence altına almak amacıyla önceden satın alması olarak tanımlanabilir. Özellikle belirsizliğin hâkim olduğu dönemlerde düşük gelirli bireyler için bu davranış bir tür 'korunma' yöntemi haline gelir çünkü insanlar kayıplara karşı daha hassastır ve bu durum; savaş, salgın ya da afet dönemlerinde 'ya bulamazsam' endişesiyle stoklama eğilimini artırır. Hatta kimi zaman yanlış ya da sansasyonel haberler bile toplumda panik yaratarak sürü davranışına ve yapay kıtlık oluşumuna neden olabilir. Bu noktada stoklama, yalnızca gerçek kıtlıktan değil, kıtlık algısından da beslenir ve bu algı ürünleri tüketici gözünde daha değerli hâle getirir. Ekonomist Milton Friedman'ın da belirttiği gibi bireylerin gelecekte fiyatların artacağına inanması bugünkü talebi yükseltir ve bu durum fiyatların gerçekten artmasına yol açarak bir enflasyon sarmalı oluşturur. Dolayısıyla stoklama

Zeki Ömür

Seftap Özekli

davranışı hem enflasyonun sonucu hem de nedenlerinden biri haline gelir. Günümüzde bu eğilimi güçlendiren unsurlar arasında sosyal medya ve dijital reklamlar da önemli bir yer tutar. Sürekli karşılaşılan kampanyalar, indirim kodları ve fırsat içerikleri, ihtiyaç olmasa bile bireyleri daha fazla tüketime yönlendirebilir." Armutcuoğlu, 2022 yılında Adıyaman'daki süpermarketlerde satış teşviklerinin tüketici davranışlarına etkisi üzerine yapılan bir anket araştırmasından bahsederek "Yapılan araştırma sonucuna göre fiyat indiriminin tüketici davranışını etkileyen en güçlü yöntem olduğu ortaya çıkıyor. Yapılan araştırmaya göre satış teşvikleri; planlanmamış alışverişleri artırarak dürtüsel satın alma etkisi yaratıyor, stoklama davranışlarını etkileyebiliyor, kampanyalar alışveriş listelerini genişletiyor ve tüketiciler farklı markalara yönelebiliyor. İncelemeler sonucunda katılımcıların market tercihlerini en çok fiyat uygunluğu ve ulaşım kolaylığı unsuruna göre yaptığı tespit edilmiştir." açıklamalarında bulundu.

Fiyat etiketlerindeki "kuruş oyunu"

Marketlerde dikkat çeken bir diğer unsur ise fiyat etiketleri. Özellikle 20 TL yerine 19,99 TL gibi küsuratlı rakamların tercih edilmesi, çoğu zaman indirim algısı yaratarak tüketicilerde satın alma kararlarını etkiliyor; ancak bu uygulama, bazı vatandaşlar tarafından farklı şekillerde yorumlanıyor. Ömür, bu duruma farklı bir bakış açısı getiren açıklamasını şöyle yaptı:

"Küsuratlı fiyatlarla tüketiciye daha cazip bir algı oluşturulduğunu düşünüyorum. Bazı ürünlerde çok düşük oranlarda KDV bulunuyor. Ödeme sırasında kasada kalan ve çoğu zaman iade edilmeyen 5 ile 10 kuruşluk tutarların ne şekilde değerlendirildiği konusunda soru işaretlerim var. Bu miktarların, ürünlerin vergi ödemelerine dolaylı olarak yansıtılıyor olabileceğini düşünüyorum. Sonuçta şirketlerin ödemesi gereken vergilerin bir kısmının tüketicinin cebinden çıktığı hissi oluşuyor." Ömür'ün düşüncelerinin ardından fiyat stratejilerini doğrudan mağaza müdürü Şahin Polat'a sorduk: "Marketlerde fiyatlar neden genellikle küsuratlı olarak belirleniyor?" Polat, "Etiketle 19,99 TL yazdığında müşteriler bunu genellikle 20 TL yerine 19 TL'ye yuvarlıyor. Bu durumla sık karşılaşıyoruz, küsuratlı fiyatlar tüketicide indirim algısı yaratıyor. Pratikte satışlara olumlu yansıyor." şeklinde yanıtladı.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında alışveriş sepetlerinin yalnızca ihtiyaçlarla değil; algı, alışkanlık ve stratejilerle de şekillendiği görülüyor.

Üreticiden tüketiciye etin zorlu yolculuğu: Fiyatlar neden bu kadar yüksek?

Vatandaşın sofrasında her geçen gün daha lüks hale gelen kırmızı et fiyatlarının perde arkasını araştırdık. Et fiyatları neden bu kadar yüksek? Yetiştiricinin çiftliğinden çıkıp tüketiciye ulaşana kadar maliyetler nasıl katlanıyor? Bu soruların cevabını bulmak için hem İzmir Menemen'de besicilik yapan ve kendi kasap dükkânını işleten Rahat Besicilik'in sahibi Ali Rahat'ın hem de İzmir Perakendeci Kasaplar Odası Başkanı Melih Şenkara'nın kapısını çaldık.

Melih Şenkara

Ali Rahat

Haber ve fotoğraf:
Ayhan Önaç

Sekiz yıldır hayvancılık sektörüyle iç içe olan Ali Rahat, çeşitli bölgelerden büyükbaş hayvan alımı yapıyor, kendi çiftliğinde yetiştiriyor ve sonrasında da aracıları ortadan kaldırarak doğrudan kasap dükkânında tüketiciye sunuyor. Normal şartlarda aracı olmadığı için fiyatların çok daha uygun olması beklenirken Rahat'ın anlattıkları tablonun hiç de öyle olmadığını, maliyetlerin üreticinin belini nasıl büküğünü gözler önüne seriyor. İzmir Perakendeci Kasaplar Odası Başkanı Melih Şenkara ise durumu bizler için daha geniş açıdan değerlendiriyor.

Kendi ürettiğimiz halde maliyetler bizi kilitliyor

Sürecin varsayıldığı kadar basit olmadığını belirten Ali Rahat, "Kendi çiftliğimizde ürettiğimiz halde, maalesef maliyetlerin yüksekliğinden dolayı etin tezgâha

gelene kadar tüketiciye yansıması çok ağır oluyor." diyerek söze başladı. Bir büyükbaş hayvanın soframıza gelene kadar geçtiği aşamalarındaki gider kalemlerini ise yem fiyatları, veteriner ve ilaç giderleri, akaryakıt ve nakliye masrafları, elektrik ve personel giderleri ve vergiler şeklinde sıraladı. Tüm bu kalemler üst üste bindiğinde, canlı hayvanın kilosu daha çiftlikteyken ciddi bir fiyat artışına ulaştı.

Görünmeyen tehlike: Hastalık kayıpları ve riskler

Hayvancılığın en büyük zorluklarından birinin de canlı materyalle uğraşmanın getirdiği doğal riskler olduğunu belirten Rahat, yakın zamanda yaşadığı büyük bir kaybı örnek gösteriyor: "Bazen hastalıklardan dolayı maalesef ciddi fireler veriyoruz. Geçtiğimiz aylarda 6 büyükbaş hayvanımı, özellikle Doğu bölgelerinden başlayarak tüm ülkede büyük kayıplara yol açan şap

hastalığı yüzünden kaybettim. Bir üretici için bu çok büyük bir zarardır. Bu tarz öngörülemez riskler ve kayıplar da sektörün acı bir gerçeği olarak ister istemez genel maliyetlere ve sonuç olarak et fiyatlarına yansıyor."

Tezgâhın arkasındaki ateş: Elektrik ve fire

Hayvanın kesilmesiyle masrafların bitmediğine dikkat çeken Ali Rahat, kasap dükkânı işletmenin zorluklarına da değiniyor: "Hayvan kesime gidiyor, bir mezbaha ücreti ödüyoruz. Et bütün halinde dükkânımıza geliyor. Burada da bitmiyor; dükkânın personel giderleri, stopajı, vergisi var. Özellikle elektrik fiyatları bizi çok zorluyor. Etin bozulmaması için devasa soğuk hava depolarımız, vitrin dolaplarımız var ve bunlar 7/24 çalışmak zorunda." Tüketici

bilmediği bir başka konu ise fire meselesi. Rahat, "Bütün halinde gelen et burada kesiliyor, işleniyor, siniri ayrılıyor. Çıkan kemikler kasapta ciddi bir fire oluşturuyor. Yani 100 kilo karkas etin tamamını net et olarak satamıyorsunuz. Buna çok dikkat edilmese de ciddi bir gider kalemi olan ambalaj masraflarını da eklediğinizde tezgâh maliyeti iyice şişiyor." diyor.

Çözüm belli: Maliyet düşerse et ucuzlar, memleket kazanır

Ali Rahat, et fiyatlarının hem üretici hem de tüketici açısından yüksek olmasının önlenmesi adına çözümün, "Kasapta, çiftlikte maliyetler düşerse doğal olarak etin fiyatı da düşer. Et üretiminin artması ve sofraların şenlenmesi için en çok belimizi bükten kalem olan yem fiyatlarına köklü bir çözüm bulunması şart. Buna bir çözüm getirilirse üretim kendi halinde zaten artar. Hem üretici para kazanır hem tüketici ucuz ve kaliteli et yer hem de milletimiz kazanır." diyerek gerçekleşeceğini ifade etti.

Oda Başkanı Şenkara: “Maliyetler ve enflasyon esnafı da vurdu”

Konunun daha geniş bir perspektiften değerlendirmesini almak üzere İzmir Perakendeci Kasaplar Odası Başkanı Melih Şenkara ile de sektörün sorunlarını ve fiyatlardaki istikrarsızlığı konuştuk. Başkan Şenkara, üreticinin maliyetlerin yüksekliğinden yakındığını belirterek, “Özellikle yemin yüksek maliyet oluşturmaları; vergilerin, elektrik ve su giderlerinin yüksekliği, eleman maliyeti, nakliye derken et tüketiciye ulaşana kadar maalesef fiyatlar yüksek seyretmektedir.” ifadelerini kullandı. Şenkara, kasabın kâr marjının sanılanın aksine çok düşük olduğuna dikkat çekerek şunları ekledi: “Sıyrılmış saf etin kasaba maliyeti şu an itibarıyla 870 TL’dir. Vergiler ve giderler de bunun üstüne gelince kâr oranları yüzde 5 ila 10 gibi aralıklarda, çok düşük kalmaktadır.” Piyasayı dengelemeye yönelik

adımları ve makroekonomik etkileri de değerlendiren Şenkara, “Devletimizin, Et ve Süt Kurumu aracılığıyla ithal etin devreye girmesi fiyatları biraz da olsa baskılamıştır ve fiyatlar uzun bir süredir stabil haldedir. Ancak son yıllarda gerek pandemi gerekse yüzünlün depremi ve komşu ülkelerdeki savaşların durumu ülkemizin ekonomisine olumsuz yansımıştır. Seyreden yüksek enflasyon ve yüksek maliyetler maalesef her sektörde olduğu gibi biz kasap esnafını da etkilemiştir. Haliyle bu olumsuz durum tüketici-mize yansımaktadır.” diyerek sektörün genel haritasını çizdi.

Sektörün içinden isimler olarak yaşadıkları zorlukları tüm şeffaflığıyla bizlere aktararak sorunun kaynağına ayna tutan Ali Rahat’a ve sektörün genel durumunu özetleyen İzmir Perakendeci Kasaplar Odası Başkanı Melih Şenkara’ya verdikleri kıymetli bilgiler için teşekkür ediyoruz. Görünen o ki tarladaki ve çiftlikteki yangın sönmeden sofradaki etin fiyatı düşmeyecek.

Bir azim hikayesi: ADÜ'nün ilk ve tek paralimpik sporcusu

Bünyamin Güvenç

Makineye kaptırdığı kolunun ardından hayata tutunan Bünyamin Güvenç, bugün Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nin ilk ve tek paralimpik atleti olarak pistlerde geleceğe koşuyor.

Haber ve fotoğraf:
Sefa Avcı

Hayat bazen bir anlık dikkatsizlikle, bir saniyelik kazayla tamamen değişebiliyor. Henüz lise çağındayken ailesine destek olmak için çalışan Bünyamin Güvenç'in hayatı da böyle bir anda altüst oldu. Çalıştığı mobilya fabrikasında makineye kaptırdığı kolu, onun hem fiziksel hem de psikolojik olarak büyük bir sınavdan geçmesine neden oldu. Kolunun bir kısmını ve beş parmağını kaybetti. O günden sonra hayatı artık eskisi gibi olmadı. Ama asla pes etmedi ve hayallerinden vazgeçmedi. Bugün Aydın Adnan Menderes Üniversitesi (ADÜ) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) Antrenörlük Bölümü 1. sınıf öğrencisi olan 21 yaşındaki Bünyamin Güvenç, üniversitenin ilk ve tek paralimpik atleti olarak pistlerde mücadele ediyor.

dele ediyor. İlk resmi yarışında 120 sporcu arasından 6. olması ise daha yolun başında olduğunu ama doğru yolda ilerlediğinin en büyük göstergesidir. Bu güçlü ve acı dolu hikâyeyi Bünyamin Güvenç'in kendi sözleriyle dinledik.

Öncelikle bize kendinizi tanıtır mısınız?

Ben Bünyamin Güvenç, 21 yaşındayım. ADÜ BESYO 1. sınıf öğrencisiyim. Paralimpik atletizm sporcusuyum. 4 yıl önce kötü bir iş kazası geçirdim. Sol kolumun bir kısmını ve beş parmağımı kaybettim. O günden sonra adeta hayatım kabus gibi oldu. Ölümün eşiğinden döndüm diyebilirim ama ailem, sevdiklerim ve hayallerim sayesinde tekrar kendimi toparladım. Spor hayatım daha çok yeni ama çok güçlü bir hayalin peşinden gidiyorum. Hayatımda zor bir dönem geçirdim ama bugün burada olmamın sebebi asla vazgeçmememdir. Şu an

ADÜ'nün ilk ve tek paralimpik sporcusuyum. Bu benim için hem büyük bir gurur hem de önemli bir sorumluluk. Çünkü sadece kendim için değil, benden sonra gelecek engelli sporcular için de bir yol açtığımı düşünüyorum. Üniversitemde hocalarımın ve arkadaşlarımla desteğini hissetmek bana güç veriyor. Kendimi bu ailenin bir parçası olarak görüyorum.

Yaşadığınız kazayı ve sonrasındaki süreci anlatır mısınız?

Dört yıl önce bir mobilya fabrikasında çalışıyordum. O gün sıradan bir gündü ama bir anda her şey değişti. Kolumu makineye kaptırdım ve kolumun bir kısmını ve beş parmağımı kaybettim. O anı anlatmak gerçekten çok zor. Sadece fiziksel bir acı değil, ruhsal olarak da yıkıldım. Uzun süre hastanede kaldım. Birçok ameliyat geçirdim. Ha-

yatımın en zor dönemiydi. Psikolojik olarak çok kötüydüm. Ölümü bile düşündüğüm zamanlar oldu. "Neden ben?" diye çok sordum. Lise eğitimim aksadı. Hayallerim bitti sandım. Zamanla şunu fark ettim. Ya bu durumun altında ezilecektim ya da ayağa kalkacaktım. Ben ayağa kalkmayı seçtim. Şimdi geçmişe dönüp bakıyorum, iyi ki de mücadele ettim ve buralara geldim.

Sizi yeniden hayata bağlayan ne oldu?

En büyük destek ailemdi. Annem ve babam bir an olsun yanımdan ayrılmadı. Hastane günlerinde ben umudumu kaybettiğimde, onların gözlerindeki inanç beni yeniden ayağa kaldırdı. "Birlikte atlatcağız." demeleri bile bana güç veriyordu. Psikolojik destek almak da bu süreçte çok önemliydi. Çok sayıda uzman

doktor ve psikiyatrist benimle yakından ilgilendi. Bu sayede bazı şeyleri daha iyi anlamlandırdım. Yaşadıklarımınla yüzleşmeyi, kendimi eksik değil güçlü görmeyi yavaş yavaş öğrendim. Beni asıl iyileştiren spor oldu. Kaza sonrası uzun süre "Artık yapamam." diye düşündüm. Hayallerimin bittiğine inandım. Sonra bir gün kendime "Neden yapmayayım?" diye sordum. O soru hayatımı değiştirdi. İlk kez yeniden piste çıktığımda kalbim çok hızlı atıyordu. Koşmaya başladığım an ise içimdeki karanlık dağıldı. O gün anladım ki spor benim için sadece bir branş değil, aynı zamanda

hayatımın önemli bir parçası.

Üniversiteye kabul edilmeniz ve paralimpik sporcu olmanız nasıl gerçekleşti?

Üç yıl boyunca hem fiziksel hem mental olarak kendimi hazırladım. Spor benim için sadece bir aktivite değil, terapi oldu. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi BESYO'yu kazandığım gün hayatımın en mutlu günlerinden biriydi. Şu an üniversitenin ilk ve tek paralimpik sporcusuyum. Bu benim için hem gurur hem de sorumluluk. Hocalarım ve arkadaşlarım bana çok destek

oluyor. Kendimi hiçbir zaman yalnız hissetmiyorum. Bu destek benim için çok kıymetli.

Bundan sonraki hedefleriniz neler?

Bundan sonraki en büyük hedefim kendimi her geçen gün daha da geliştirmek ve derecelerimi yükseltmek. Henüz yolun başındayım ama potansiyelim farkındayım. Kısa vadede katıldığım yarışlarda daha iyi sıralamalar elde etmek, Türkiye genelinde adımlarımı duyurmak istiyorum. Uzun vadede ise milli takıma girmek ve ülkemizi uluslararası arenada temsil etmek en büyük hayalim. Paralimpik

oyunları benim için sadece bir organizasyon değil, bir hedefin sembolüdür. Oraya giden yolun disiplin, sabır ve çok çalışmaktan geçtiğini biliyorum. Bu yüzden her antrenmana bir adım daha ileri gitme düşüncesiyle çıkıyorum. Sadece başarılı bir sporcu olmak değil, aynı zamanda benim gibi zorluk yaşayan gençlere umut olabilmek istiyorum. Eğer benim hikâyem bir kişiye bile güç verirse, bu da benim için en az madalya kadar değerli olur.

Bir sporcu, bir azim hikâyesi

Bünyamin Güvenç'in hikâyesi yalnızca bir spor başarısı değil; aynı zamanda psikolojik bir direnişin, aile desteğinin ve hayallerin gücünün hikâyesidir. Karanlık bir dönemden geçen genç sporcu, bugün Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nin gurur kaynaklarından biri haline gelmiştir. ADÜ BESYO'daki akademisyenler ve öğrenciler de Bünyamin'in yanında oluyor. Onun azmi, yalnızca kendisine değil çevresine de ilham veriyor. Çünkü o artık sadece bir paralimpik sporcu değil, aynı zamanda mücadele eden herkes için bir umut sembolüdür. Bu haberin hazırlanmasına vesile olan başta genç sporcumuz Bünyamin Güvenç'e, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'ne, bu üniversitenin ilgili kıymetli hocalarına ve öğrencilerine teşekkür ederiz.

16 yaşında Avrupa rekoru: Ahmet Oğuz Sayar Türkiye'nin yeni gururu

Son yıllarda atıcılık denince akla ilk gelen isimlerden biri olan Yusuf Dikeç, uluslararası arenada elde ettiği başarılarla Türkiye'yi dünyaya tanıtmaya devam ederken, şimdi onun izinden giden genç bir yetenek daha sahneye çıkıyor. Bu kez adres Aydın. Henüz 16 yaşındaki Ahmet Oğuz Sayar, kırdığı Avrupa rekoru ve kazandığı şampiyonluklarla hem şehrinin hem de ülkenin yeni gururu olmaya aday.

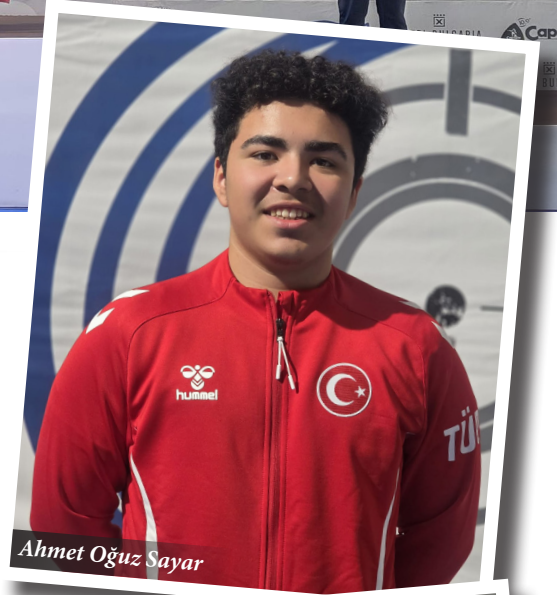
Haber ve fotoğraf:
Aysu Aydın

Ahmet Oğuz Sayar, havalı tabanca branşında kasım ayında Türkiye birinciliğini kazandı. Şubat ayında Bulgaristan'da Avrupa rekoru kırarak branşında şampiyon oldu. Ayrıca ferdi bronz madalyası ve takım şampiyonluğu da bulunuyor. Ahmet Oğuz Sayar henüz 16 yaşında olmasına rağmen ulusal ve uluslararası arenada elde ettiği derecelerle Türk sporunun dikkat çeken genç isimlerinden biri hâline geldi. Okuldaki derslerinde başarılı bir öğrenci olan Sayar, arkadaşları ve yaşlıları tarafından hem okulda hem günlük hayatında şampiyon

yonluğu sonrası büyük saygı görüyor. Başarıları, çevresinde hayranlık uyandırırken, genç sporcuya destek veren Aydın Gençlik Spor İl Müdürlüğü de kendisinin bu yolculukta motivasyonunu artıran etkenlerden biri oldu.

Avrupa Şampiyonluğu ve gurur

Şubat ayında Bulgaristan'da Avrupa rekoru kırarak solo branşında şampiyon olan Sayar, bu başarıyı şöyle anlatıyor: "Orada bir şeyler başardığımı, hayallerimin bir kısmına yaklaştığımı hissettim. Çok mutlu oldum ama önümde hâlâ daha uzun bir yol olduğunu biliyorum." Ülkesini

temsil etmenin kendisi için ne anlam geldiğini de detaylandırarak genç sporcu, bu başarının sadece bireysel bir kazanım olmadığını, aynı zamanda büyük bir sorumluluk getirdiğini ifade ediyor. "Bu yaşta ülkeyi Avrupa'da temsil etmek, bayrağımızı en tepede görmek benim için tarifsiz bir gurur. Yarışma sırasında hissettiğim heyecan, sorumluluk ve başarıma arzusu birleşince hem motive oluyor hem de gelecekte daha iyi bir sporcu olmak için ilham veriyor. Bu his, yaşadığım her anı özel kılıyor." Sayar, elde ettiği başarının kendisi için bir son değil, aksine yeni hedeflerin başlangıcı olduğunu da vurguluyor.

Atış anında dua ve şarkı ile odaklanma yöntemi

Sayar, atış sırasında kendini sakinleştirmek için geliştirdiği yöntemin performansında önemli bir rol oynadığını belirtiyor. Yarışma anındaki baskıyı yönetmenin her sporcu için kritik olduğunu ifade eden genç sporcu, zihinsel olarak rahatlamının başarının anahtarlarından biri olduğunu söylüyor. "Piste çıktığımda her zaman dua ediyorum. Atış sırasında aklıma bir şarkı gelirse onu söylüyorum. Bu sakinleşmemi ve odaklanmamı sağlıyor." Bu yöntem sayesinde heyecanını kontrol altına alabildiğini belirten Sayar, odaklanmanın özellikle atıcılık gibi hassas branşlarda belirleyici olduğunu vurguluyor.

Antrenman ve disiplinli yaşamın başarılarına etkisi

Haftada 5 gün idman yaptığını belirten Sayar, spor hayatını disiplinli bir programla sürdürdü-

ğünü ifade ediyor. Günlük rutinde hem okul hem de antrenman arasında denge kurduğunu belirten genç sporcu, bu düzenin başarısında önemli bir rol oynadığını dile getiriyor. "Okuldan çıkıyorum, antrenmana gidiyorum. Antrenmandan sonra derslerimi tekrar ediyorum. Şu ana kadar hiç sıkıntı yaşamadım. Bu düzen hem derslerimi hem de sporumu dengede tutmamı sağlıyor." Disiplinli çalışmanın ve düzenli antrenmanın, uluslararası başarıların temelinde yer aldığını vurgulayan Sayar, hedeflerine ulaşmak için aynı tempoda çalışmaya devam edeceğini söylüyor.

Örnek alınan bir sporcu olarak Yusuf Dikeç

Sayar, kendisine örnek olarak millî atıcı Yusuf Dikeç'i gösteriyor ve onun başarılarının kendisi için önemli bir motivasyon kaynağı olduğunu belirtiyor. Uluslararası arenada elde ettiği derecelerle dikkat çeken Dikeç'in kariyerini yakından takip ettiğini ifade eden genç sporcu, aynı yolda ilerlemek istediğini dile getiriyor. "Onun başarılarının daha fazlasını yapmak istiyorum. Yusuf Dikeç gibi ülkemizi uluslararası arenada temsil edebilmek benim için büyük bir motivasyon kaynağı." Sayar, örnek aldığı sporcuların izinden giderek kendi hikâyesini

yazmayı hedeflediğini de sözleriyle ekliyor.

Başarı anında yaşanan duygular ve aile desteği

Avrupa başarısının hemen ardından ilk aradığı kişinin annesi olduğunu söyleyen Sayar, ailesinin desteğinin kendisi için çok değerli olduğunu ifade ediyor. Yarışma anında yaşadığı heyecanı ve sonrasında hissettiği mutluluğu paylaşan genç sporcu, bu sürecin kendisi için unutulmaz olduğunu belirtiyor: "İlk annemi aradım. Onunla konuşmak çok güzeldi. Piste çıktığımda elim ayağım titriyordu, daha önce hiç yaşamadığım bir duygu ama sonra kendimi toparladım. O an, tüm emeğimin karşılığını aldığımı hissettim." Ailesinin her zaman yanında olduğunu belirten Sayar, elde ettiği başarıda onların desteğinin büyük payı olduğunu vurguluyor.

Çevresinin tepkisi ve okul hayatındaki yansımalar

Sayar, başarısının ardından çevresinden büyük destek ve saygı gördüğünü paylaşıyor. Özellikle

okul hayatında arkadaşlarının ve öğretmenlerinin kendisine gösterdiği ilginin arttığını belirten genç sporcu, bu durumun kendisine hem motivasyon hem de sorumluluk yüklediğini ifade ediyor: "Okuldaki arkadaşlarım ve yaştlarım beni şampiyonluklarım için kutladılar. Bu, bana hem gurur hem de sorumluluk veriyor. Herkesin bana bakışı değişti ve bu beni daha çok çalışmaya teşvik ediyor." Başarının beraberinde getirdiği beklentilerin farkında olduğunu belirten Sayar, bu sorumluluğu en iyi şekilde taşımak için çalışmaya devam ettiğini söylüyor.

Geleceğe dair hedefler ve 10 yıl sonraki Ahmet

Röportajın sonunda, 10 yıl sonra bu anıları dinlediğinde ne hissedeceği sorulduğunda Sayar, kendine güvenle yanıt veriyor: "Muhtemelen istediğim yerde olacağıma inanıyorum ve gururla dinlerim." Henüz yolun başında olmasına rağmen hedeflerini net bir şekilde belirlediğini ifade eden genç sporcu, gelecekte daha büyük başarılarına imza atmak istediğini dile getiriyor. Disiplinli çalışması ve kararlı duruşuyla dikkat çeken Sayar, Türk sporunun gelecek vaat eden isimlerinden biri olarak görülüyor.

Öğrencilerimize sorduk:

Fakültemizin 15. yılına özel düzenlenen “2. İletişim Günleri”nde ödül alan öğrencilerimize iletişim günlerini sorduk.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi (ADÜ) İletişim Fakültesinin 15. yıl coşkusu, “2. İletişim Günleri”nde ödül alan genç yeteneklerin ilham veren görüşleriyle yankı buldu. Yarışmalarda dereceye giren öğrenciler, başarıya giden süreçlerini ve organizasyonun sunduğu deneyimleri yaptığımız röportajla özetledi.

Haber ve fotoğraf:
Sedef Esmeray

Kader Demir

Gazetecilik Bölümü 4. sınıf

Hüseyin Yolu

Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü 4. sınıf

Simgenur Sak

Gazetecilik Bölümü 4. sınıf

İletişim Günlerinde Haber Yarışmasında birincilik ödülünü kazandım. Bitirme Projesi dersinde kazandığım deneyimler, gazeteciliğin sadece haber yazmaktan ibaret olmadığını, aynı zamanda güçlü bir araştırmacı ruha sahip olmayı gerektirdiğini bana gösterdi. İletişim Günleri benim için sadece bir etkinlik değil, kendimi geliştirdiğim önemli bir deneyim oldu. Aynı zamanda bu tür etkinliklerin gençler için çok önemli olduğunu düşünüyorum çünkü kendimizi ifade etmeyi deneyimliyoruz.

İletişim Günleri çok heyecanlı geçti. Dolu dolu iki gün geçirdik. 10 aydır üzerine çalıştığım “Kadim Dostluk” belgeselim ile İkinci Ulusal Aklım Fikrim Film Yarışmasında birinci oldum. Bu çok gurur verici bir haber. Finalistler açıklanmadan TRT Ulusal Öğrenci Kategorisinde de finale kaldım. Bu iki haberi almak beni çok duygulandırdı, şimdi ise 4-7 Haziran'da İstanbul'da finale gideceğim.

ADÜ İletişim Günleri kapsamında düzenlenen yarışmada, “Dergi Tasarımı” dalında birincilik ödülüne layık görüldüm. Bu organizasyon, biz öğrencilere yeteneklerimizi sergileme şansı tanıyan çok kıymetli bir platform. Birinci olduğumu öğrendiğim an yaşadığım heyecan ve gurur tarif edilemez. Emeklerimin bu şekilde takdir edilmesi, meslek hayatıma adım atmadan önce bana büyük bir motivasyon ve özgüven kazandırdı.

Betül Gökçin

Görsel İletişim Tasarımı Bölümü 4. sınıf

İletişim Günlerinde “Negatif - Görünenin Ötesi” yarışmasında birinci oldum. İletişim Günleri bizim için çok güzel ve keyifli geçti. Hepimiz için dolu dolu bir etkinlik oldu. Her atölyenin etkinliklerine katılmaya çalıştık. Bizler için oldukça keyifli bir süreçti. Eserimi görsel manipülasyon olarak yaptım. Adem ile Havva’nın serüvenini anlatmaya çalıştım. Fakültemizin 15. yılında bu ödül almak benim için gurur verici.

İrem Menekşe

Görsel İletişim Tasarımı Bölümü 2. sınıf

İletişim Günleri çok güzel bir etkinlikti. Hem kendi bölümlerimiz hem de fakültemiz için çok keyifli geçtiğini düşünüyorum. “Negatif-Görünenin Ötesi” tasarım yarışmasında “Umut” isimli eserimle ikinci oldum. Eserimde Filistin’de yaşanan savaşa dikkat çekmek istedim. Pozitif halinde çocuk, gökyüzünde uçağa bakarak bir umut hayal ediyor. Ama negatife çevrildiğinde ortam tamamen farklı bir yere çevriliyor. Fakültemizin 15. yılında ödül almak çok gurur verici.

Gizem Çetinkaya

Görsel İletişim Tasarımı Bölümü 3. sınıf

Okulumuzda gerçekleştirilen İletişim Günleri kapsamında yapılan etkinlikler hem yeni üretimler yapmamız adına biz öğrencileri teşvik etti hem de değerli sanatçılarla tanışmamızı sağlayarak yaratıcılığımızı besledi. “Negatif - Görünenin Ötesi” yarışmasında üçüncülük ödülüne layık görüldüm. Eserim “Ocean Drive”’ın düşünsel derinliği ile “Gördüğümüz mü bizi değiştirir yoksa biz mi gördüğümüzü değiştiririz?” sorusuna bir cevap aramak istedim.

Tuğçe Sönmez

Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü 4. sınıf

Atölye için el ele tutuşup büyüyen, her yıl halkada yeni yerler açan ekibimizin 2.sini düzenlediği yarışması beni çok duygulandırıyor. Bembeyaz duvarların olduğu bir oda artık bembeyaz değil ve içerisinde kalabalıklaşmaya devam ediyoruz. Bizim için çok önemli olan bu organizasyonda jüri özel ödülü almam bu sürecin güzel bir hatırası olarak benimle olacak. Hatıralarımızın ve hatıranızın başkalarına da hatıra kalmaya devam etmesi dileğiyle.

Emre Solmaz

Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü 4. sınıf

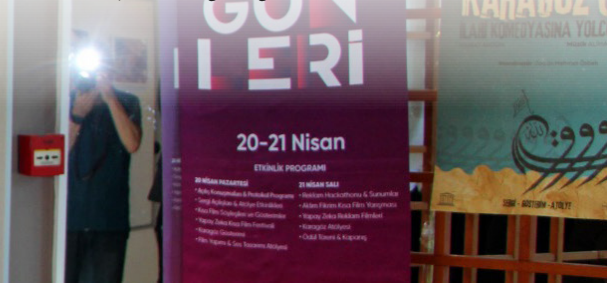
ADÜ 2. İletişim Günleri benim için gerçekten verimli ve ilham verici bir süreç oldu. Atölye çalışmaları ve yarışmalar ise teorik bilgiyi pratiğe dökme fırsatı sundu. 1. Ulusal Yapay Zeka Reklam Film Yarışmasında ikinci oldum. Bu tarz etkinliklerin, öğrencilerin kendini geliştirmesi açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum. Son olarak 2. İletişim Günleri’nde emeği geçen öğrenci arkadaşlarıma ve değerli hocalarıma teşekkür ediyorum.

Aslı Can

Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü 1. sınıf

İletişim Günleri etkinliklerin benim adıma en unutulmaz kısmı “2. Ulusal Yapay Zeka Kısa Film Yarışması”ydı. “Zamanın Ötesinde Bir Günlük” kısa yapay zeka filmim ile kazandığım ikincilik ödülü benim için teknik bir başarının çok ötesinde. Yapay zekanın uçsuz bucaksız imkanlarını sessiz sinemanın o nostaljik ruhuyla harmanlarken, kafamdaki bir fikrin ve duygunun izleyicide doğrudan karşılık bulduğunu görmek tarif edilemez bir histi.

ADU Dergi

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
İletişim Fakültesi

f egazeteadu

x egazeteadu

ig egazeteadu

gzt.adu.edu.tr

Web Sitemizi Ziyaret Edin

e-gztADU